

አርባያ

'ሥህተት ሥራ። እንደገናም ተሳሳት። ግን ያለፈውን ስህተትህን አይነት ደግመህ አትሥራ።

(የአቡው አባባል)

ከሐሙሲት በኋላ ኃይሏ ለተለያዩ ወታደራዊ ተልእኮ በሁለት እንድትከፈል ተደረገና በሁለት አቅጣጫ ተሰማራን። ኃይል ሦስት በሁለት ተከፍላ ከጎንደር ጋንታዎች ጋር በመሆን፤ በአርባያና በአብናት ለተሰጣት ተልዕኮ የተንቀሳቀችው ፕሮ 29 ቀን ነበር ።

በኃይል ሦስት ሥር ከነበሩት ሦስት ጋንታዎች ውስጥ ሁለት ጋንታዎችና ከበጌምድር አንድ ጋንታ ወደ አብናት፤ በኃይል ሦስት ስር የነበረ አንድ ጋንታ እና ከጸለምት አንድ ጋንታ ተጨምሮለት ሁለት ጋንታዎች ደግሞ ወደ አርባያ እንድንንቀሳቀስ ተመደብን።

በጌትነትና በእኔ የምትመራው ጋንታ የተመደበችው አርባያ ሲሆን፤ በዳዊትና በኃይል ማርያም የምትመራ የጎንደር ጋንታ አብራን ነበረች። ለአብናቱ ተልዕኮ በዋና አዛዥነት የተመደበው ግርማይ ነበር። በፍሱሕና በሰበቃ የሚመሩት ሁለቱ ጋንታዎች ደግሞ አብናት ተመደቡ። ለአብናት ሦስት ጋንታ የተመደበው ከአርባያ የበለጠ ርቀት ስለነበረው ይመስለኛል። ወደ አርባያ የተመደቡት አጠቃላይ ዋና አዛዥ ኃይሌ ቀጭኑ የፖለቲካ ጉዳይ ሐላፊ ጌዲዎን ሆኑ። አብናት የተመደቡት አጠቃላይ አዛዥ እስከንድር የፖለቲካ ጉዳይ ሐላፊ ደግሞ ሺፈራው ነበር።

ሌሊቱን ሙሉ ተጉዘን አርባያ ስንደርስ ጨለማው እየገፈፈ መንጋት ጀምሮ ነበር። መንገድ ላይ አያለን ዳዊት የሚመራት ጋንታ ከፊት ቀድሞ ትሄዳለች። የእኔ ጋንታ ደግሞ ከኋላ ነበረች። አንድ ወንዝ ስንሻገር ዳዊት ከጋንታው ወጥቶ

የአሲምባ ፍቅር

ወንዙ አጠገብ ይጠብቀኛል። ከዳዊት ጋር አብሮ አደግ ስለሆንንና በጣም ስለምንቀራረብ እንደሚጠብቀኝ ስመለከት ምን ሆነ ብዬ ደንግጬ ነበር። ስደርስ “ምነው ዳዊት ምን ሆንከ?” ብዬ ጠየቅኩት።

“እኔ የዛሬ ተልዕኮ ነገር ምንም ደስ አላለኝም” አለኝ። ለግማሽ ሰዓት እያወራን አብረን ከሄድን በኋላ ወደጋንታው ወደፊት ቀደመና ተለያየን።

ከተማው ከመግባታችን በፊት አንድ ተራራ አለ። ከተራራው ቀጥሎ ሰፊ ሜዳ ይገኛል፤ ተሻግሮ የአርባያ ከተማ ነው። ከተማው ከመድረሳችን በፊት ትንሽ ዕረፍት ወሰድን። በእረፍቱ መካከል አመራሮች ተሰበሰቡና ምን መደረግ እንዳለበት ወስንን። ምክንያቱም ወደ ከተማው አካባቢ መድረስ የነበረብን ሳይነጋ በሌሊት ነበር። ከተሳሳታችን በኋላ ያለውን ርቀት ለመገመት ስላስቸገረን፤ ምቹ ባልሆነ ሰዓት ነበር የደረስነው። ቀን በከተማው አቅራቢያ መዋሉ አደገኛ ስለሚሆን አምሸተን ለመግባት መወሰን የሚሞክር አልነበረም። ባለፍንባቸው ቦታዎች መታየታችን የማይቀር ስለነበረ መምጣችን በከተማው የደርግ ኃይሎች ይሰማልና አስቸጋሪ ሁኔታ ለፈጠር ይችላል በሚል ስጋት አደረብን።

“ተልዕኮው ቢሰረዝ ይሻላል” የሚል ሃሳብ ቀረበ። ኃይሌ ቀጭኑና ጌዲዎን ግን አልተሰማሙም፤ “አይሰረዝም ቀንም ቢሆን መግባት አለብን” አሉ።

“መምጣታችን በመገገሥት ሰዎች እንዳይሰማ ለማድረግ እንችልም፤ በጣም በመራቃችን ደግሞ ደጀን ስለሌለን የከፋ አደጋ ሊፈጠር ይችላል” የሚል አስተያየት እንደገና ተሰጠ።

“ቀኑን እዚህ ውለን መረጃ እንዳይሸልከ እስከማታ ድረስ ከሰፈሩ ሰው እንዳይወጣ አናግደዋለን” አሉና ኃይሌና ግዲዎን ውሳኔያቸውን እንደማይቀይሩ ገለጹ።

ከዚያ በኋላ የጋንታ አመራሮች ለብቻችን ተሰብስበን ተነጋገርን። ሁላችንም በአመራሩ ውሳኔ እንደማንስማማ፤ ስሕተቱ የተፈጸመው መጀመሪያ

እነሣሳችን ላይ በመሆኑ በትክክለኛው ሰዓት አለመድረሳችንና መታየታችን መሆኑን ተሰማማን። መረጃው ለደርግ ኃይሎች በዚህም በዚያም ብሎ መድረሱ ስለማይቀር ከፍተኛ ችግር መፈጠሩ እንደማይቀርም ተማመንን። ሁላችንም የጋንታ አባላት ጥሩ ሰሜት የለንም። ትእዛዝ ስለሆነ እንጂ የማያምኑበት እንደሚበዙ ማሳወቅ፤ እንዲሁም ከደጅን ርቀን በመምጣታችን መዘዙ የከፋ እንደሚሆን ያለንን ስጋት እንደገና በመግለጽ አመራሩን ማሳመን እንደሚኖርብን ተሰማማን።

ይህንኑ ሐሳብ በመያዝ ከጎንደርም ሆነ ከአሲምባ የመጡት አብዛኞቹ አባላት በተልዕኮው መቀጠል ላይ ያላቸው እምነት የተሸረሸረ መሆኑንና በውሳኔውም ቅሬታ እያሰሙ ስለሆነ ተልዕኮው ተሰርዞ ብንመለስ ተመራጭ እንደሚሆን ነገርናቸው።

“ይህን ሁሉ ርቀት ተገዝን እዚህ ከደረሰን በኋላማ እንዲሁ አንመለስም” አሉ።

በመካከል አሰፋ ባዩ ተነሣና “እኔ ቄስ መስዩ ከተማ ልሂድና አጣርቼ ልምጣ” ብሎ ሃሳብ አቀረበ። አሰፋ በዕድሜው ገፋ ያለና ጢማም ስለሆነ እንደቄስ ለብሰና ጠምጥም ራሱን ለማመሳሰል በቀላሉ እንደሚችል ያውቃል። ሐሳቡ ማንም ሳይጠራጠረው መምጣታችን መሰማት አለመሰማቱን አጣርቶ ለመምጣት ነበር። እኛም ይህ የተሻለ አማራጭ እንደሆነ ተሰምቶን ነበር። ነገር ግን ሁለቱም የእርሱንም ጥያቄ ሳይቀበሉት ቀሩ።

ያን ጊዜ እኔ ተነሣሁና “በዚህ ውሳኔ የወሎውን ስህተት በመድገም ወሎ እንደአስጨረሰናቸው ጓዶች እዚህም ጓዶቻችንን እንዳናስጨርሳቸው። ከጥቅሙ ጉዳቱ በልጠ ድርጅቱንም የበለጠ የሚጎዳ እንዳይሆን፤ ያልተመጣጠነ መሥዋዕትነትና አልቂት እንዳይፈጠር እንጂ ማናችንም ብንሆን መሥዋዕትነቱን ፈርተን አይደለም። ስለዚህ እንደገና አስባችሁበት ብትወሰኑ ይሻላል” አልኩ።

ሌሎችም በእኔ ላይ ተመሳሳይ ሐሳብ ጨመሩና እንደገና እንዲያሰቡበት ጠየቅናቸው።

ኃይሌ ቀጭኑና ጌዲዎን ግን በምንም መንገድ ተልዕኮው እንደማይሰረዝ አስረዱ። በመጨረሻም ጌዲዎን “ይህ እርምጃ ለፓርቲያችንም ሆነ ለጎንደር ሠራዊት የወደፊት እንቅስቃሴና ተሰሚነት ትልቅ ጥቅም ስላለው ሲሰረዝ አይችልም። የሚከፈለውን መሥዋዕትነት ሁሉ ከፍለን ይህን ተልዕኮ ማሳካት አለብን” አለና በእንግሊዝኛ “After all war is politics” (ጦርነት ማለት እኮ ፖለቲካም ማለት ነው) ብሎ ደመደመ። በውሳኔያቸው መጽናታቸውን ነግረውን ምንም ማድረግ ሳንችል ተለያየን።

በትእዛዙ መሠረት ለመፈጸም የአካባቢው ሰው እንዳይወጣ ሙከራ ለማድረግ ተሰማራን። አርብ ቀን ተደብቀን አስኪመሽ ዋልን፤ ሌሊቱንም ጥበቃው ቀጠለና የካቲት 30 ቅዳሜ ሌሊት ቀደም ብለን በተልእኮው መሰረት ወደከተማው ተንቀሳቀስን።

በዕቅዱ መሰረት በዳዊት የምትመራው ጋንታ ወደ ፖሊስ ጣቢያ እንድትገባ፤ ሌሎች ደግሞ ከፖሊስ ጣቢያ በሰተግራና በስተቀኝ በኩል ሆነን እንድንገባ ነበር። በመጀመሪያ ወደ ከተማ ስንገባ ሁላችንም አንድ አንድ እንድንተኩስ ተነግርናል። ምክያቱም ብዙ መሆናችንን አውቆ ከተማው ውስጥ ያለው የደርግ ኃይል እንዲረበሽና እንዲደናገጥ እንደሆነ ተነገረን።

በመጀመሪያ ወደ ከተማው እንደገባን በነበረው የተኩስ ልውውጥ ምትኩ ተመታና ተሠዋ። ወደ ከተማው ከገባን በኋላ እነዳዊት በፖሊስ ጣቢያው አድርገው ወደ ወረዳው አስተዳደር ግቢ ሔዱ። በዳዊት የምትመራው ጋንታ የወረዳው አስተዳዳሪ ያለበት ቤት ለመግባት ያደረገችው ሙከራ ከባድ የመከላከል ተኩስ ስላጋጠማት ችግር ሆነ። ስለዚህ ዳዊትና የተወሰኑ ጓዶች አጥሩን ዘለው ጉበተው ሲታኩሱ ዳዊት አድብቶ ወደ አሰብት ቤት ተጠጋና የያዘውን የቻይና ስሪት በንብ በመሰከት በኩል ወደ ውስጥ ወረወረባቸው፤ በንብ ግን ከሸፈና ሳይፈነዳ

ቀረ። በዚህ ግዜ ዳዊት እየሮጠ ተመልሶ በአጥር ዘሎ ሊወጣ ሲል፣ በሁለት ጥይት ተመታና ወደ ግቢው ውስጥ ወደቀ። ከዳዊት ጋር ግቢው ውስጥ የነበሩ ጓዶች አጥሩን ዘለው ወጥተው የዳዊትን መመታትና ቆሰሎ ግቢው ውስጥ ብቻውን መቅረቱን ነገሩ።

ሰለዚህ የሁለቱም ቡድን ጓዶች በሙሉ አንድ ላይ ተሰብስቦን ጥሰን ለመግባት ወሰንንና ሁላችንም እየተኮሰን ወደ ውስጥ ሆ! ብለን ከገባን በኋላ ዳዊትን ይዘነው ወጣን።

ከዚያም ሁለት ቁሰሎችንና፣ የምትኩን አስከሬን ይዘን ከከተማው በመውጣት ላይ እያለን ከየቦታው የሚመጣ የተኩስ ድምፅ መሰማት ጀመር። ተኩሱ ከከተማው ውስጥ ብቻ ሳይሆን በከተማው ዳርቻዎች ከተለያዩ አቅጣጫ የሚመጣ ነበረ። ከከተማው ስንወጣ ተመልሰን እንደንሰባሰብ የተነጋገርንበት ቦታ ስንደርስ ተኩሱ በከፈቱበን የአካባቢ ታጣቂ ገበሬዎች ተይዞ አገኘነው። ቦታውን ለማፈገፈጊያ ለመጠቀም እንደማንችል ስንገነዘብ በሁለተኛ አማራጭነት ወደተቀመጠው ሁለተኛ የመሰባሰቢያ ቦታ ለመሄድ ወሰንን።

በጌትነት የምትመራው እንደኛዋ ጋንታ አንድም ጓድ ሳይሠዋባቸው ግዴታቸውን ፈጽመው አልፈዋል። ከጌትነት ጋር ወደፊት የቀደሙት ከኋላ በኩል የነበሩት እንዲያልፉ ሽፋን በመስጠት የጠላትን ኃይል በዘዴ አልፈው በስተቀኝ ያለውን ጋራ ይዘው ለተወሰኑ ሰዓቶች መሸገው ተታኮሱና ቀስ በቀስ እያፈገፈጉ ቦታውን ለቀው ለመውጣት ቻሉ።

እኔ ከነበርኩባት በኃይሌ ቀጭኑ ከምትመራው ጋንታ ውስጥ ቀድመው ወደ ማፈገፈጊያው ቦታ ሲሔዱ፣ ያልጠበቁት የገበሬ ታጣቂዎች ተኩስ የገጠማቸው እነኚህ ማርያም የተቀነባበረ መከላከል አድርገው ጥሰው በማለፍ ሲወጡ ሁለት ጓዶች ተሠውባቸው።

እኛ ከአነዳዊት ኋላ ሆነን፣ በአንድ መርሶዲስ የፖሊስ የጭነት መኪና ተከልሎ ያለፈ እስረኞችን የሚጠብቅ አንድ ፖሊስ አግኝተን ከእርሱ ጋር ስንታኮስ አጠገቤ የነበረው ዓለማየሁ ሊቁ አግሩን ተመታና ቆሰል። እኛ ፖሊሱን ማርከን ዓለማየሁን ይዘን በመመለስ ላይ እያለን ነበር ትእዛዙን የሰማነው። በጣም ደነገጥን። ተእዛዙም አባላት የቆሰሉትንና የተሰዉትን ጓዶች በነበሩበት ትተው እንዲያፈገፍጉ የሚገልጽ ነበር። ዓለማየሁ ሊቁ አጠገቤ ነበር የተመታው፤ የጋንታ መሪ የነበረው ዳዊት ወዲቀሽ ደግሞ በጣም የምወደው አብሮ እድጌ ነው። እነዚያ ሁለት ጓዶች እደጋ ላይ ወድቀው ባሉበት ኃይሌ ቀጭኑ የቆሰሉ ጓዶችን ትቶ የመሸሸ ትእዛዝ ሲያመጣ ተናደድኩ።

በትእዛዙ ሁላችንም ግራ ተጋብተን ነበር። “እንዴት ቁሰሎችን ትታችሁ ውጡ እንባለለን?” ብለን ሁላችንም እርስ በእርስ መነጋገር ጀመርን። ትእዛዙን ተቀብለው ቁሰሎችንና የተሰው ጓዶችን ጥለው የተመለሱ ጓዶች ደግሞ ስሜታቸው ተነኩቶ የሚያደርጉት ጠፍቷቸዋል እየጮሁ በእልህ ያለቅሳሉ። ጀምላ ደከሟል፤ በትእዛዙ መሠረት ግን አብረውት የነበሩት ጥለውት ሔደው ነበርና እኔ ከኋላ ስደርስ መሄድ አቅቶት አገኘሁት። ደጋግሬ እንዲራመድ ለማድረግ ሞከርኩ፤ ጫማው እግሩ ላይ ሊረጋ አልቻለም። ጫማውንና እግሩን በኩሽክ አስሬ አነሳሁትና ሸንጣውንም ተሸከሜ ላተርፈው ቻልኩ።

ድልድል የሚባል ጓድ ደግሞ በሁለት ጥይት ተመትቶ ደሙ የፈሰሰውን ጓድ ያደቴን ይዞ ለመውጣት ይታገላል። ያደቴ “እየደረሱ ስለሆነ አንተን እንዳይዙህ እኔን እዚህ ተወኝና ሂድ፤ እኔ ደከሜአለሁና አልተርፍም። ሰለዚህ አንተ ከእኔ ጋር መሞት የለብህም ሂድ” እያለ ይለምነዋል። ድልድል ግን “አብረን እናመልጣለን፣ አለያም አብረን እንሠዋለን እንጂ፣ ጥቁህ አልሄድም” ብሎ እምቢ አለው። በመጨረሻ የገበሬዎቹ ታጣቂዎች ደረሱባቸውና ሁለቱም እየተታኮሱ አብረው ተሠው።

እኔ ከጀማል ጋር ከኋላ መቅረቴን ያዩ ጓዶች፤ “አማኑኤል ጀማልን ይዞ ለመምጣት ወደኋላ ቀርቷል እንዴት ጥለናቸው እንሎዳለን?” ብለው ትዕዛዙን ጥሰው ሲጠብቁኝ ደረሰኩና ተገናኘን። እኔ ስደርስ ኃይሌ ቀጭት በጣም ተረብቮ ካርባይትን በደንብ መያዝ አቅቶት ነበር። “በጣም ስለተረብሸና ራሱን መቆጣጠር እየተቸገረ ስለሆነ፤ በግድ ካላስቆምነውና ካላረጋጋነው ሁላችንንም ሊያስጨርሱን ነውና ምን እናድርግ?” ተባብለን ከጓዶች ጋር ተነጋገርን። ኃይሌን ለማስፈራራት ኃይለ ቃል ተናገርኩትና ጠመንጃ ደገንኩበት። እርሱም ዝም አለ።

ከውጊያው ከወጣን በኋላ ሦስቱም ጋንታዎች ለየብቻቸው ነበሩ። እኛ ቀኑን ሙሉ ስንጓዝ ውለን ወደ ማታ አካባቢ ዕረፍት አደረግን። ለመልስ መሰባሰቢያ በመጀመሪያ የተመረጠው ቦታ ሳይሆን ቀርቶ ስላለፍነው ወደ ሁለተኛው አማራጭ መሰባሰቢያ ወደ ማክሰኚት ነበር የምንሄደው። ማክሰኚት ስንደርስ ግን ከእኛ ጋር የነበሩትን ሳይሆን ከእብናት የተመለሱትን ጓዶች አገኘናቸው።

ወደ እብናት የተላኩት ጓዶች ተልእኳቸውን አሳክተው ሲመለሱ፤ እነ የመቶ አለቃ ፍጹም እንዲት የዜና ማዳመጫ ፊደሎች ረስተው መምጣታቸውን አስታወሱ። የመቶ አለቃ ፍጹም፤ ተካልኝ፤ ግደይና ሙስጠፋ ፊደሎችን ለማምጣት ተመልሰው ሄደው በዚያው ቀሩባቸው። በዚህ ሁኔታ ላይ እያሉ ወታደራዊ መሪው ግርማይ እና እንግዳ የቅስቀሳ ገግግር ለማድረግ ሕዝቡን ሰብስበው እንደቆሙ፤ ሌሎቹ ጓዶች ራቅ ብለው መሄዳቸውን በመመልከታቸው ከሕዝቡ መካከል የተወሰኑ ገበሬዎች ግርማይንና እንግዳን ለመያዝ እንቅስቃሴ አደረጉ። እንግዳ እንቅስቃሴውን በመረዳቱ ሲያመልጥ ግርማይን ያዙት። እንግዳ ለግርማይ ሽፋን አልሰጠውም ወይም ለሌሎች ጓዶች ጥሪ ለማድረግም አልተሰሰም። ሌሎቹ ጓዶች የሚያውቁት ነገር ቢኖር ግርማይና እንግዳ የፖለቲካ ትምህርት እየሰጡ እንደሚከተሉ ብቻ ነበር። የግርማይንና የእንግዳን አደጋ ላይ መውደቅ

ከሰሙ በኋላ እነመቶ አለቃ ፍጹምም ስለቀሩባቸው፤ ሁሉም ነገር በደግና ተጠናቀቀ ከተባለ በኋላ ስድስት ጓዶቻቸውን ጥለው ወደማክሰኚት መጡና ከእኛ ጋር ተገናኙ።

ከሐሙስትና፤ ከማክሰኚት ጓዶችን አግኝተን የሦስተኛው መሰባሰቢያ ወደተባለው አርባ ጨጓር ሄድን። አርባ ጨ ጓር ስንደርስ ከወዲያም ከወዲህም እየመጡ ብዙ ጓዶች ለመሰባሰብ ቻሉ። በለሳ አካባቢ ገጠር ውስጥ ይሁሩ የነበሩ ጓዶችም መጥተው ነበርና ተሰባስበን ወደ ጸለምት ጉዞ ቀጠልን። በጥበብ ይሚመሩ ጥቂት ካድሬዎች ግን በለሳ ቀርተዋል።

በእነው ምድር በኩል ወደ ጸለምት ለመሄድ ድልበዛ ስር ሲደረስ ሁለት አማራጮች አሉ። አንደኛው በተከዜ በኩል በረሐውን ማቋረጥ ነው፤ ይህ መንገድ ረዥም በመሆኑ አንድ ሳምንት ይወስዳል። ምግብ ለማግኘትም አስቸጋሪ ነው። ሁለተኛው አማራጭ በድልበዛ በኩል መሄድ ነበር፤ ከእነው ምድር ድልበዛ በሁለት ሰዓት መግባት ይቻላል። ከዚያ በኋላ ደግሞ ወደ ግልቤና በአንድ ሌሊት ይደረሳል። ግልቤና ከተገባ ደግሞ ጸለምት ማለት ነው፤ በሁለትና በሦስት ቀን መግባት ይቻላል። በጣም አቋራጭ መንገድ ነው። አመራሩ ግን የተከዜን እቅጣጫ መረጠ። “ለምን አስቸጋሪውና ረዥሙ መንገድ ተመረጠ? አቋራጭ ይሻላል” በሚል ጭቅጭቅ ተነሣ።

አመራሩ ግን “ፈታውራሪ ናደው ወደ ኢዲዩ ገብተው ስለሸፈቱ ከአርሳቸው ኃይል ጋር ሌላ አላስፈላጊ ግጭት ውስጥ ልንገባ እንችላለን። እርሱ ያለው ኃይልም ምን ያህል እንደሆነ ስለማናውቅ ፖሊሶችም አብረው ሊኖሩ ስለሚችሉ፤ በተከዜ መንገድ መሄድ ይሻላል” አለ።

ቀደም ሲል በገባንበት ውጊያ ውስጥ አመራሩ ብዙዎቻችንን ስላላስደሰተን፤ ሞራላችን ተነኩቶ ነበር። ስለዚህም ብዙዎቻችን ውሳኔያቸውን ለመቀበል ስላልፈለግን ማገረምረም ተጀመረ።

“የእናንተን ሐሳብ አልተቀበልነውም። ባለፈውም ቢሆን ራሳችንን አዳንን እንጂ በእናንተ አመራር ያገኘው ነገር ስላልነበረ አሁንም የሚመጣውን ችግር እራሳችን እንዳመጣጡ እንወጣለን” በማለት እምቢ ብለን ተነጫነጭን።

ቆየት ብሎ በድምፅ ብልጫ ይወሰን የሚል ሐሳብ መጣ ። ያን ጊዜ ንትረኩ በጋንታ አመራሮችና በኃይል አመራሮች መካከል ሆነ። ውይይቱን የሚመራው የኃይል ሦስቱ የፖለቲካ ሐላፊ ሺፈራው ነበር። “ውሳኔያችንን በድምፅ ብልጫ ማሳለፍ ትክክል አይሆንም። በእኛ ላይ ቅሬታ እንዳላችሁ አውቀናል። ወቀሳውንም ይሁን ሌላም ችግር ወደ ጦር ሰፈራችን ከተመለሰን በኋላ እንፈታለን” በማለት አያለሳለሰን መጣ።

በድምፅ ብልጫ ከተባለ የጋንታ አመራሮች ድምፅ ነው የሚበልጠው። ነገር ግን በሠራዊቱ ደንብ አመራሩ ያለውን ተቀብለን ቅሬታችንን በኋላ ነው ማቅረብ ያለብን። እኛም ይህን አጥተነው ሳይሆን ጭቅጭቅ የፈጠርነው በብሰጭት እልህ ውስጥ ገብተን ነበር። በመጨረሻ ሺፈራው ስሜታችን ገብቶት ከአግባባንና ካበረደን በኋላ የድምፅ ብልጫው ቀርቶ የአመራሩን ውሳኔ በመቀበል በመረጡት መንገድ ተገዘን። በጸለምት ወረዳ የሚገኝ ፍየል ውኃ የሚባል መንደር ደረሰን። ፍየል ውኃ ላይ ሁለት ቀናት የወሰደ ስብሰባ ተደረገ። በኃይል አመራሩ ላይ የተነሣው የኃይል ቀጭኑ እና የእንግዳ ድክመት ነበር። “ለግርማይ መያዝ ተጠያቂው ማነው?” በሚል እንግዳ ላይ ወቀሳ ተሰነዘረ። እንግዳ ለቀረበበት ክስ መልስ ሲሰጥ እልህ ይዘት ያለቅስ ነበር።

ውይይቱ ሲጀመር ቃለ ጉባኤ እንዲያዘልን ጠይቀን ስለነበር፤ የተነሡት ወቀሳዎችና ሐሳቦች በሙሉ ተመዝግበው ስብሰባውን ጨርሰን ጸለምት ገባን። ጸለምት ከገባን በኋላ ነበር ወደ አብናት ከሄዱት ጓዶች መካከል መጨረሻ ላይ የቀሩትን የሰድስቱን ጓዶቻችንን ጉድ የሰማነው።

ሬዲዮ ለማምጣት የሄዱት የአብናት ጓዶች አራት ሆነው ሬድዮዎ ይዘው የመቶ አለቃ ፍጹም የተማረከውን መኪና እየነዳ ሲመለሱ፤ መኪናዋን መንገድ ላይ ጭቃ ይዘባቸው ለማውጣት ሲሞክሩ ቀኑ እየመሸ ሄደ።

በእነግርማይ ላይ ስለተፈጠረው ችግር ሳያውቁ፤ በጭቃ የተያዘቸውን መኪና ለማውጣት በመታገል ላይ እያሉ ግርማይን ይዘው የሚመለሱት ገበሬዎች ያገኟቸዋል። ገበሬዎቹ ማንነታቸውንና ጥቂት መሆናቸውን ሲያዩ እነሱንም ለመያዝ እንቅስቃሴ በማድረግ ተኩስ ከፈቱባቸው። እነፍጹም፤ ከሌላ ይዘው መታኮስ ከጀመሩ በኋላ ፍጹም ተመትቶ ቆሰለ። ሙስጠፋ፤ ግደይና ተካልኝ ጥቃቱ እየበረታባቸው ሲመጣ እየተታኮሱ ማፈግፈግ ጀመሩ። ገበሬዎቹም እየተከታተሉ በተኩስ አጣጥፏቸው። ሙስጠፋ መሳሪያ ሳይዝ ባዶ እጁን ስለነበረ ተኩሱ ሲባባስ በገበሬዎቹ እጅ ወደቀ። ወዲያውኑ እንደያዙት ተረባርበው ከደበደቡት በኋላ ራሱን ስቶ ሲወድቅ ሞቷል ወይም አይተርፍም ብለው በወደቀበት ጥለውት ሄዱ።

የቀሩት ግደይና ተካልኝ ብቻ ነበሩ። ግደይና ተካልኝ እየተታኮሱ በማፈግፈግ በአቅራቢያቸው ወዳገኙት ቤተ ክርስቲያን ገብተው ቤተ መቅደስ ውስጥ ገቡ። በሀገሩ ባህል ቤተ መቅደስ ውስጥ ገብቶ መተኮስ ነውርና ኃጢአት ነው። ስለዚህ ገበሬዎቹ በቤተ ክርስቲያን ላይ ላለመተኮስ ከበው ለማደር ወሰኑ። ምክንያቱም የሚበሉትና የሚጠጡት አጥተው ሲደክሙ እራሳቸው እጃቸውን እንደሚሰጡ በማመናቸው ነበር።

ውድቅት ላይ ሁለቱም ድምፅ ሳያሰሙ በቤተ ክርስቲያን አጥር ሾልከው ለማምለጥ ችሉ። ካመለጡ በኋላ አብረው ተገዘው ጸለምት ገቡ። ገበሬዎቹ ሙስጠፋ ሞቷል ብለው ጥለውት ከሄዱ በኋላ ራሱን እንደሳተ ቆየ። አጋጣሚ ሆነና በገበሬዎች መካከል የሚሠራ የኢሉኦጋ ካድሬ ከወደቀበት ቦታ

ካሕሳይ አብርሃ ብሰራት

እንሥቶ ወደ ቤቱ ወሰደው። በገበሬው ውስጥ የፖለቲካ ሥራ ከሚሠሩት ካድሬዎች ጋር ግንኙነት አይኑር አንጅ ስለሠራዊቱ በሥፍራው መገኘት ያውቁ ስለነበር ነው ሙስጠፋን ወደቤቱ ሊወሰደው የቻለው። በጓዶቹ እጅ ሆኖ ለአንድ ወር ያህል ሕክምናና እንክብካቤ ሲደርግለት ቆይቶ ሙስጠፋ ሊያገግም በመቻሉ ጸላምት ተመልሶ ታሪክ ለመናገር በቃ።

ሙቶ አለቃ ፍጹም ግን አልቀናውም፤ እስከመጨረሻው ድረስ ተፋልሞ ሕይወቱን ሊያተርፍ አልቻለም። ቢሆንም ብዙ ጉዳት ካደረሰ በኋላ ነበር ከፋኛ ቆሰሎ አቅም ያጣው። እንደማይተርፍ ሲያውቅ በመጨረሻው ሰዓት ላይ የያዘውን መሣሪያ እንዳይጠቀሙበት ፈታቶ፤ ቃታውን ሁሉ አወላልቆ ከወረወረ በኋላ ወድቆ ተዘረረ።

ገበሬዎቹ ብቻውን ያን ያህል ተከላክሎ ስለተዋጋቸውና ጉዳት ስላደረሰባቸው ከተሰማቸው ጥላቻ ይልቅ ጀግንነቱ አስደነቃቸው። ስለዚህ "ጀግና" ብለው አስከሬኑን በክብር ተሸክመው በቅርባቸው ወደሚገኘውና ሁለቱ ጓዶች ወደተሸሸጉበት ቤተ ክርስቲያን ወስደው ቀበሩት። የሙቶ አለቃ ፍጹምን አስከሬን ገበሬዎቹ አጅበው ሲቀበሩት ሁለቱ ጓዶቹ ቤተ መቅደስ ውስጥ እንደተሸሸጉ የቀበር ሥርዓቱን ተመለከቱ። በዚያ ተልእኮ የተሰጧት ጓዶች አጠቃላይ ቁጥር አስር ነበር።

ወደ ጸላምት ከተመለሰን ከጥቂት ቀናት በኋላ እኛን ለመተካት የመጣቸው ኃይል አምስት ገብታሎች ሲባል ሰማን። ምናለልባት አመራሮቹ ተገናኝተው ይሆናል እንጂ እኛ አላየናቸውም። ኃይል አምስት ግን እንደ ኃይል ሦስት ወደ አሲምባ የመመለስ ዕድል ሳታገኝ እስከመጨረሻው ንገደር ቀረች።

የአሲምባ ፍቅር

ጸላምት በገባን በማግስቱ ኃይል ሦስት የበንምድር ተልዕኮዋን ጨረሰችና ወደ አሲምባ ለመመለስ ተንቀሳቀሰች።

ወታደራዊ ፍርድ ቤት (ትሪቢኮርናል)

ትሪቢኮርናል የሠራዊቱ ከፍተኛው የጦር ፈርድ ቤት ነው። ኃይል ሦስት ወደ አሲምባ ከተመለሰች በኋላ በአርባያ ተልእኮ ላይ ስለ ነበሩ ችግሮች እንደናሰረዳ የኃይል ሦስት አባላት ዳር በሚባል ቦታ ለሦስት ቀናት ተሰብሰቡ። ስብሰባውን የሚመራው ጂግሳ ነበር። ከጂግሳ በተጨማሪ ዘርኡ ከህሸንም ሙሉ ስብሰባውን በታዛቢነት ተከታትሏል። ነገር ግን እስከመጨረሻው ድረስ ምንም ቃል ሳይናገር በዝምታ ነበር የሚመለከተው።

ስብሰባው በተጠናቀቀ በማግስቱ የዶክተር ተስፋዬ ደበሳይን የመታሰቢያ ቀብር ሥነ ሥርዓት ለማሰፈጸም ዝግጅት እየተደረገ ነበር። እኔና ሌሎች አሥራ አምስት አባላት ተመረጥንና ለግማሽ ሰዓት ያህል ስለወታደራዊ ሥርዓተ ቀብር ሥልጠና ተሰጠን። በቀብር ሥነ ሥርዓቱ ላይ ብዙ ሕዝብ የተገኘ ሲሆን፣ በወታደራዊ ሥነ ሥርዓት የታጀበ ቀብር ተካሄደ። እንዲሁም ከአካባቢው የመጡ ሰዎች ሐዘናቸውን በለቅሶ ይገልፁ ነበር። ከሠራዊቱ አባላት መካከልም ብዙዎቻችን እያለቀሰን ነበር ሥነ ሥርዓቱን የፈጸምነው።

በማግስቱ በአርባያ ጉዳይ ላይ ውሳኔ እንደሚሰጥ ጂግሳ ነገረን። ለሦስት ቀናት በተደረገው ስብሰባ ላይ እኔን በሚመለከት ምንም ዓይነት ሂስ አልቀረበም ስሜም ስላልተነሣ የሚመለከተኝ ጉዳይ እንደሌለ ተማምኜ ነበር የሰብሰባውን ውጤት የምጠባበቀው። ስለ ፍየል ውኃ ስብሰባ ሂስ ቢኖር እንኳ የሚያስመሰግንና አምንታዊ አስተያየት እንጂ ሌላ ነገር እንደሌለ ተማምኛለሁ። ምክንያቱም አርባያ የተማረከውን የፖሊስ አባል እኔና ሱሌማን ነበርን የማረከነው። ጀማልንም ቢሆን ከወደቀበት አንሥቼ ሕይወቱ እንዲተርፍ ያደረግሁት እኔ ነበርኩና እነዚያን ውጤቶች አስቤ ነበረ የተማመንኩት።

ከምሳ ሠዓት በኋላ ወደ አመሻሹ ላይ ጂግሳ በአርባያ ተልእኮ ላይ ውሳኔ እንደተሰጠ ነገረን። በውሳኔው መሠረት ኃይል መሪው ኃይሌ ቀጭኑ፣ የፖለቲካ

ጉዳይ ኃላፊው ሸፈራውና ምክትል ጋንታ መሪ አማኑኤል፣ በሐላፊነት እንደምንጠየቅ ተናገረ። በጀርዌ የሰማሁትን ማመን አቃተኝ። የሰማሁት ውሳኔ እርግጠኛ መሆኑን አእምሮዬ ሲቀበል፣ በሌላ በኩል ደግሞ ምናልባት በሰሐተት ስለሚሆን በኋላ የሚያስተካክሉት ይሆናል ብዬ ራሴን እጽናናሁ። በመጨረሻ ግን ክሱ የምር ሆነና እየከረረ ሄደ።

ያን ዕለት ማታ የምክትል ጋንታ መሪ ተቆጣጣሪነት ተራ የእኔ ስለነበረ፣ ተግባራን ለመወጣት ስነሣ ሐላፊነቱን ከአየር ወለዶች ጋር ለመጣው ለጓድ መሰሉ እንዳሰረከብ ተነገረኝና ሰጠሁ፤ የምክትል ሐላፊነቱን ቦታ አርሱ ተረከቡ። በሁለተኛው ቀን ደግሞ ወደ ሰበያ ስንሄድ መንገድ ላይ ጌትነትና ሌሎች ሁለት ጓዶች አብረውኝ ነበሩ። "አማኑኤል ወደፊት" ተብዩ ተጠራሁና ብረት እንዳወርድ ተነገረኝ። ኤም ፎርቲን ጠመንጃዬን አሰረከቤ ወደ ፍሱሕ ገብራይ ጋንታ እንድዘዋወር ተደረገ። ፍሱሕ ገብራይ "አይዞህ ምንም አትሆንም መረበሽ የለብህም ፤ጭንቀትም እንዳይሰማህ" እያለ ሊያጽናኝ ሞከረ። ለሁለት ሳምንታት ከእነ ፍሱሕ ገብራይ ጋንታ ጋር ቆየሁ። አንድ ቀን የቅስቀሳ ሥራ ሠርተን ስንመለስ እንደገና ተጠራሁና ወደ ሰንገዴ መውረድ እንደሚኖርብኝ ተነገረኝ።

በዚህ ጉዳይ አጣሪ ኮሚቴ እንደተቋቋመ ስምተናል። የአጣሪ ኮሚቴ አባላት አሰፋ ባዩ፣ መኩሪያና ከበደ አሊ እንደሆኑም ተወርቷል። መኩሪያ ደግሞ እኔን አይዞህ ብሎኝ ነበር። አጣሪው ኮሚቴ መጀመሪያ ሰራውን ሲጀምር ለምን አማኑኤልን አስገባችሁት ብሎ ጠይቋል። ከፍተኛ ወታደራዊ አመራሩ ደግሞ "እኛ አንድ ጊዜ ወታደራዊ ፍርድ ቤት (ትሪቢኮርናል) አቋቋመናል፤ ሌላውን የሚወስኑት የተሰየሙት ዳኞች ናቸው፤ እናንተ የሚጠበቅባችሁ የተሰጣችሁን ዝርዝር አጣርታችሁ ማቅረብ ነው። አመራሩ ደግሞ የወሰነውን ለትሪቢኮርናል ያቀርባል። እኛ ትሪቢኮርናሉን አቋቋመን ለማንቀሳቀስ የማንችል ከሆነ ለምን በአመራር ሐላፊነት ላይ ተቀመጥን?" በማለት ተከራክሩ። ስለዚህ ሦስታችንም ለትሪቢኮርናል ወደ ሰንገዴ ወረድን።

ሰንገዴ ሆነን የእኔና የሽፈራው ሥራ ተአሊም ላይ ለነበሩ አባላት የኩሸክ አዘገጃጀት ማሳየት ነበር። ከዚያም በተጨማሪ አንዳንድ ማወቅ ያለባቸው ነገሮች እናወያያቸዋለን። ኃይሌ ቀጭኑ ከእኛ ጋር ብዙ አይቀላቀልም በአብዛኛው የሚቀመጠው ለብቻው ነበር።

ለዳኝነት የተመረጡት በገለብ ዳፍላ የሚመሩ የትሪቡናል አባላት አምስት ነበሩ። ገለብ ዳፍላ አመራሩን ወክሎ በበላይነት የተመደበ ሲሆን እኔን ያነጋገረኝ ደበሳይ ነበር። መጀመሪያ ሦስታችንም ተከላሸኛ ወደ ትሪቢዩናሉ ስንቀርብ ዳኞቹ “መከሰስ የሚገባቸውን ትታችሁ፣ መከሰስ የማይገባቸውን ዳዶች አስገብታችኋል” በማለት ከሱን አንቀበልም ብለው ነበር። “መከሰስ የማይገባው ማነው?” አለ አመራሩ። “እማኑኤል መግባት የለበትም፣ ነገር ግን ዳድ አርነት መጠየቅ ነበረበት ምክንያቱም አርነት የከፍተኛ አመራሩ ወኪል ሆኖ ነበር ከኃይሌ ሦስት ጋር የሄደው” የሚል መልስ ሰጠ አጣሪ ኮሚቴው።

በእኔ ላይ የቀረቡበኝ ክሶች ሁለት ናቸው። አንደኛ በብሔር ጥያቄ ላይ ያለው አቋሙ አጠራጣሪ ነው የሚል ሲሆን። ሁለተኛው ደግሞ ችግሮቹ በተፈጠሩበት ወቅት ከሥነ ሥርዓት የወጣ ጠባይ ወይም የአናርኪዝም ባሕርይ አሳይቷል የሚል ነበር።

የሥርዓት አልበኝነት ጠባይ አሳይቷል የተባለበት ምክንያት በአርባያው ጦርነት ላይ ለኃይሌ ቀጭኑ ያሳየሁትን የንዴት መንፈስና መሳሪያ ማቀባበል ነበር። የጠባብ ብሔረተኛነትና አጠራጣሪ አቋም የተባለው ደግሞ ከጋንታዬ የፖለቲካ ሐላፊ ከአብይላ ጋር ከወያኔ ኃይል ጋር (በተንቤን አውራጃ) የተደረገውን ውይይት አንሰቼ በተናገርኩት መሆኑ ነበር።

አብረን ትሪቢዩናል ከቀረብነው ሁለቱ ሽፈራውና ኃይሌ ቀጭኑ የተመሠረተባቸው ከስ፤ ሽፈራው ላይ ሁለት፣ ኃይሌ ቀጭኑ ላይ ደግሞ ሶስት ክሶች ነበሩ። ትሪቢዩናል ለመቅረብ ስንሄድ ኃይሌ ቀጭኑ “አንድታውቅልኝ የምፈልገው

ነገር፣አርባያ ላይ በተነጋገርነው ነገር እኔ አልከሰስኩም፤ ኃይሌ ቀጭኑ ከሰሰኝ ብለህ እንዳታሰብ” አለኝ።

ሽፈራውም የተጠየቀው፣ የኃይሌ የፖለቲካ ሐላፊ ሆኖ እያለ ያልተፈቀደ ውጊያ በመፍቀድና፣በዚያም ውስጥ በመካፈል የሚል ነበር። እንዲሁም ኃይሌ ቀጭኑ የኃይሌ ወታደራዊ አዛዥ ሆኖ ያልተፈቀደ ውጊያ በማካሄድ፣ በመሳተፍና ከጦር ሜዳ በመሸሸ የሚሉ ሦስት ክሶች ተጠየቀ። ከሶቹን ከሰማን በኋላ ጠበቃ ያሰፈልገን እንደሆን ተጠየቅን። ሽፈራውና ኃይሌ ቀጭኑ ጠበቃ እንደማያሰፈልጋቸው ሲናገሩ፣ ለእኔ ግን ጠበቃ እንደሚመደብልኝ ተገለጸልኝ።

በዚያው ሰዎን፣ ደበሳይ መጣና፣ “ካሳሁን (ኢያሱ ዓለማየሁ) ሊያነጋግርህ ወደ ሰንገዴ ስለመጣ ሕክምና ወደሚሰጥበት ጣቢያ እንሄዳለን” አለኝ ። ኢያሱ ዓለማየሁ በ1961 ዓ.ም ከእነርባ ጋር የኢትዮጵያ አየር መንገድን አውርጥላን ከባሕር ዳር ከጠለፉት ሰባት ተማሪዎች አንዱ ሲሆን የኢሕአፓ መሥራችና የማእከላዊ ኮሚቴ አባል ነው።

ደበሳይ “እኛም ነግረንዋል፣ አገትም ሁሉንም ነገር ሳትደብቅ ነገረው” አለኝና በተጨማሪ አንድ ማስጠንቀቂያም ሰጠኝ። “ገለብ የኃይሌ ቀጭኑ አገት መሆኑን ታውቃለህ? ስለዚህ ገለብ ፊት ስለ ኃይሌ ቀጭኑ በምትናገርበት ጊዜ መጠንቀቅ አለብህ፤ኃይሌ ቀጭኑ እንዴት ተደናገጦ እንደነበረ፣ ምን ተአዛዝ እንደሰጠ...፣ ስትናገር ካልተጠንቀቅክ ገለብ ሊናደድብህ ይችላልና ተጠንቀቅ” አለኝ።

ወደግታ ላይ ሕክምና ጣቢያ አብረን ሄደን ኢያሱን አገኘሁት። እርሱም ስለ ታሪኬ ጠየቀኝና፣ እንዴት ወደበረሐ እንደወጣሁ፣ ስለ ወሎ ዘመቻ፣ ጎንደር ለሕክምና ሄጄ እንዴት እንደተመለስኩ፣ የበጌምድርን ሁኔታና ከኃይሌ ቀጭኑ ጋር ያነበረን አለመግባባት ከምን እንደመጣ፣ ሁሉንም ምንም ነገር ሳልደብቅ ነገርኩት። በዚህን ጊዜ ገለብ ከእኛ ጋር ነበረ፣ ደበሳይ የነገረኝን ማስጠንቀቂያ ይገባሉ። እርሱን ግምት ውስጥ አስገብቼ ሁሉንም ዝርዝር አድርጌ ለኢያሱ አብራራሁለት። ኢያሱም ካዳመጠኝ በኋላ “አይዘህ ሁኔታውን ሁሉ ሰምቼዋለሁ፣ አጥንቼዋለሁም፣ እንደገና

በደንብ እናየዋለን፤ ስለዚህ ምንም እንዳትረበሽ፤ የመጨነቅና የመከዳት መንፈስ እንዳያደርገው፤ እደዘህ ምንም አትሆንም ብሎ አበረታታኝና ተለያየን።

በማግስቱ እኔና ሽፈራው ሁልጊዜ የምንቀመጥበት ቦታ ላይ ሆነን፤ ደብዳቤ እና ደላለኝን አገኘን። ስላምታ ከተለዋወጥን በኋላ “አሁን ጥሩ ጠበቃ እያፈለግንልህ ነውና አታስብ” አሉኝ።

በተከታዩ ቀን ከሽፈራው ጋር በምናደርበት ቦታ ተቀምጠን እያለን ቀይ፣ አጠር፣ ወፈር ያለች እንዲት ሴት ከደብዳቤና ከደላለኝ ጋር አየሁ። እነርሱ በሥልጠና ሐላፊነት ቦታ ላይ ያሉ ስለሆኑ፤ እሷም ከሁኔታዋ የሆነ ሐላፊነት እንዳላት ታስታውቃለች። ምናልባት የፖለቲካ ሐላፊ ሳትሆን እትቀርም ብዬ አስብኩ። ማን እንደሆነች ግን አላወቅኩም፤ ያየኋትም ለመጀመሪያ ጊዜ ነበር። ምናልባት በቅርቡ ከከተማ የመጣች የፓርቲ ለባል ትሆን ይሆናል።

በሁለተኛው ቀን እንደተለመደው ከሽፈራው ጋር ሆነን ያች ሴት ወደእኛ መጣችና “አንዴ ለብቻህ ላነጋግርህ እፈልግሁለሁ” ብላኝ አብረን ሄድን። ቦታ መርጠን ከተቀመጥን በኋላ ሰላማዊት እንደምትባል ነግራኝ ራሷን ስታስተዋውቃች፤ እኔም ራሴን አስተዋወቅኳት። ለምን እንደፈለግኻችን ስላላወቅሁ ተረብሻለሁ።

መረባሽ ከገጽታዬ ላይ ሳይታይ አይቀርም፤ ወዲያውኑ ወደ ዋናው ጉዳይ ገባች። “የፈለግኩህ ትሪቢዩናል በቀረብክበት ጉዳይ ላይ ላናግርህ ነው” ብላ ጀመረችና ፈገግ አለች። ፈገግታዋ ደስ የሚልና የሚረጋጋት ኃይል ያለው ነበር። ገና ዋናውን ጉዳይ ሳታነሳ በፈገግታዋ ብቻ ለጥሩ ነገር እንደመጣች የነገረችኝ ይመስል ያደረብኝን የጥርጣሬ መንፈስ አባረረችልኝ። “ትሪቢዩናል በቀረብክበት ጉዳይ ላይ ለአንተ ጠበቃ እንድሆንና እንድረዳህ ተጠይቁ እሺ ብያለሁ፤ ስለዚህ ነው ወደአንተ የመጣሁት። በዚህ ከተሰማማህ፤ ከአሁን በኋላ ወደ ትሪቢዩናል የምትቀርበው ከእኔ ጋር ወይም በእኔ በኩል ይሆናል። ከሚመለከታቸው አካላት

ጋር ሁሉ አንተን ወክዬ የማነጋገርልህ እኔ እሆናለሁ” ብላ መስማማቴን በመጠየቅ ዓይነት ተመለከተችኝ።

እኔም ከመጀመሪያው ጠበቃ እንደሚቆምልኝ ተነግሮኝ ስለነበረ ይህንን ገለጽኩለት። መስማማቴን ካረጋገጠች በኋላ ከክሱ ጋር ስለተያያዙና ስለሌሎችም ስለተካፈልኩባቸው እንቅስቃሴዎች ምንም ሳልደብቅ እውነቱን ዘርዘራ እንድነግራት ጠየቀችኝ። በጥያቄዋ መሠረት ሁሉንም ነገር በዝርዝር ስነግራት በማስታወሻ ላይ እየጻፈች በጽሞና አዳመጠችኝ።

እዚህ ችግር ውስጥ ከገባሁ በኋላ ሁሉንም ነገር የማማክረው፣ የማምነውና አጠገቤም ያለው ሽፈራው ስለነበረ፣ ያጋጠመኝን አዲስ ነገር ለእርሱ ነገርኩት። ሽፈራው ምን ማድረግ እንዳለብኝ በመጠቆም፣ እደዘህ በማለትና ሞራሌ ዝቅ ሲልም በማጽናናት የረዳኝ ብቸኛ አማካሪዬ በመሆን በዚያ የችግር ጊዜ ትልቅ ውለታ ጥሎብኛል። ከሰላማዊት ጋር ስለተነጋገርነው ነገር ሳማክረውም ሁሉንም ነገር ገልጬ ማስረዳቴን ደግጬ የረሳሁት ካለም እያስታወስኩ ጨምራ እንድነግራት አጠንክሮ መከረኝ።

ሰላማዊት ጠበቃዬ ከሆነች በኋላ በየቀኑ እንገናኝ ጀመር። ከጥቂት ቀናት በኋላ ደግሞ ለእኔ ጉዳይ ስትንቀሳቀስ ብቻ ሳይሆን፣ ለራሷም ጉዳይ እንዳንድ ቦታ ስትሄድ አብራያት እንድሄድ እየጠየቀችኝ ቅርርባችን በጣም እየተጠናከረ ሄደ።

እንዳንዴ ዝርዝር ነገር ሳወራ ረዥም ሰዓት ብቆይም እንኳ ምንም ሳታቋርጠኝ በትዕግሥት የማዳመጥ ችሎታዋ እስከዛሬም ያስገርመኛል። ልክ እኔ ግግራን ከጨረሰኩ በኋላ ፈገግ ትልና ከዚያ መናገር ትቀጥላለች። ይህ ጠባይዋ ከእርሷ ጋር በማወራበት ጊዜ ስናገር እንዳለመነታና በራሴ እንድተማመን አድርገኛል። ምንም ሳላሰብ ያየሁትንና የሰማሁትን ነገር ሁሉ እንድናገርና ነጻነት እንዲሰማኝም ረድቶኛል። ስለ ወሎ ሳወራት ዘመዴ ከሆነው ከዘላለም ጋር ከልጅነት ጀምሮ እንደሚተዋወቁ ነገረችኝ። ወሎ ተይዞ በመንግሥት እጅ በመውደቁ

የተሰማትን ሐዘን ገለጻችልኝ። እኔ ለዘላለም ዘመዴ መሆኑን አልነገርኳትም፤ በራሷ መንገድ ከሌላ ቦታ ነበረ መረጃውን ያገኘችው።

በትሪቢያናሉ ፊት ቆማ፤ በእኔ ከሰ ላይ አሳማኝ ነጥቦች አንሰታ ስትከራከር፤ የመናገር ችሎታዋን፤ የፖለቲካ ልምዷንና በራሷ መተማመኗን ተመልክቼ አደነቅኳት። ደብሳይና ደሳለኝ “ጠበቃ የሚሆንልህ አስተማማኝ ሰው አያረለላግን ነው” ያሉኝ እውነታቸውን እንደሆነ ተረዳሁ። ያቆሙልኝ ጠበቃ እውነትም ያለምንም ጥርጥር ጎበዝና አስተማማኝ ነበረች። በደንብ ተዘጋጅታ ነበር የቀረበችው።

በመጨረሻዎቹ ቀናት ሰላማዊት ትሪቢያናሉ ላይ የቀረበችው ብቻዋን ነበር። ሰለዚህ ምን ምን የመከራከሪያ ነጥቦችን እንዳቀረበች ነገረችኝ። “በብሔር ጥያቄ ላይ ያለው አቋሙ አጠራጣሪ ነው” ስለሚለው ከሰ ያቀረበችውን ስትንግረኝ አቋሙ አጠራጣሪ ነው የተባለው፤ እውነት ያለመሆኑን የሚያረጋግጡ ብዙ ማስረጃዎች ማቅረብ እንደሚቻል እንደገለጻችላቸውና ዋና ዋናዎቹን ጭብጦች እንዳስረዳች ነገረችኝ። አጠራጣሪ አቋም ቢኖረኝ ኖሮ፤ በቀደምትነት ሠራዊቱን ከተቀላቀልኩበት ዕለት ጀምሮ ድርጅቱን ጥለው የሄዱ የተለያዩ አባላት አብሬያቸው እንደጠፋ ጠይቀውኝ የሁሉንም ጥያቄ እንዳልተቀበልኩ በአመራሩ ጭምር የሚታወቅ መሆኑ በድርጅቱ ላይ የነበረኝ ጠንካራ እምነት የሚያረጋግጥ እንደሆነ አስረድታለች። አጠራጣሪ አቋምና የጠባብ ብሔረተኝነት ስሜት ቢኖረኝ ኖሮ፤ ለሕዝምና ብቻዬን ጎንደር ስላክ በዚያው ለመቅረት ወይም ከብሔረተኛ ድርጅቶች ጋር ለመቀላቀል የሚከለክለኝ ነገር እንዳልነበረ ግን እንዳላደረግኩት ምክንያቱም ድርጅቱን ስለምወድና በዓላማዬ የጻናሁ ለመሆኔ አንድ ማረጋገጫ እንደሆነ ጠቁማለች። ከዚያ በተጨማሪም ከወሎ በተመለሰኩበት ጊዜም ለመቅረት ወይም ለመከዳት ምንም የሚያግደኝ ነገር እንዳልነበረም ገልጻለች።

ከዚያ ድካምና መሥዋዕትነት ከበዘበት አጠያያቂ ተልእኮ በኋላ እንኳ በእምነቴ እንደጻናሁና ወደ ሌላ ለመሄድ ሳላመነታ ብቻዬን ብዙ ችግር አልፈ የተመልሰኩ በመሆኔ፤ በትግሉና በድርጅቱ ላይ ምን ያህል እምነት እንዳለኝ፤ ምናልባትም እምነቱ ከብዙዎቻቸው የሚበልጥ ቢሆን እንጂ እንደማያንስ የሚያመለክት መሆኑንም ተናግራለች። ከዚያም ሌሎች ትንንሽ ዝርዝር ያቀረበቻቸውን መከራከሪያዎች ጨምራ በደንብ አስረግጣ እንዳስረዳቸው ነገረችኝና ስሜቴን ለማወቅ ትመለከተኝ ጀመር። ያቀረበችው ማስረጃ ትክክለኛ ስሜቴን ስለገለጸው በጣም ደስ እንዳለኝ ነገርኳት።

“ሌላ ደግሞ ሳልነግርህ የዘለልኩት እንድ ነጥብ አለ። የጠባብ ብሔረተኛ አመለካከት አለህ የተባለው ትክክል አይደለም። የእውነት ቢኖርህ እንኳ ሊጠየቅ የሚገባው የራሱን ዓላማ በትክክል ለማስረዳትና ለማሳመን ያልቻለው ራሱ ፓርቲው እንጂ፤ የአንተ ችግር ሆኖ ሊታይ እንደማይገባና ይሄ ከሰ አንተን በምንም መንገድ ሊያስጠይቅህ እንደማይችል ገልጬላቸዋለሁ” ብላ ነገረችኝና ወደሁለተኛው ከሰ መልስ አለፈች።

ሁለተኛው ከሰ፤ ከሥነ ሥርአት የወጣ ጠባይ ወይም የአናርኪስት ባሕርይ አሳይቷል፤ የሚለው ሲሆን ስለሰጠችው መልስም “ይህንን ባሕርይ ያሳየኸው፤ የሠራዊቱን ደንብ ባለማወቅ ወይም በንቀት እንዳልሆነ፤ በታው ላይ በተፈጠረ ተጨባጭ ሁኔታ ላይ ተመሥርተህ የሠራዊቱን ክብር በሚጠብቅና የትግል ጓዶችህን ከአላስፈላጊ መሥዋዕትነት ለመከላከል በመፈለግ እንደሆነ መረዳት እንዳለባቸው ነው የነገርኳቸው” አለችና ቀጠለች። “ሌላው ሠራዊት ለበለጠ አደጋ በማይጋለጥበት ሁኔታ ውስጥ መሆኑን አምና፤ ባዶ ሜዳ ላይ ለጠላት ተጋልጠው፤ የነበሩ ጓዶችን ሌሎች ጥለዋቸው ሊሄዱ ሲሉ ለራሱ ሕይወት ሳይሳሳ የጓዶችን ሕይወት ማትረፉ ሊያስሾመው እንጂ ሊያስከስሰው አይገባም ብያለሁ። በውጊያው ላይ በሌሎች ሕይወት ላይ ያልተጠበቀ አደጋ ሊያደርስ ይችል የነበረውን የፖሊስ አባል ከሌላ ጓደኛው ጋር ሆኖ መማረኩንም አትርሱ፤ የታየበት

ስሜታዊነት ደግሞ ለሠራዊቱና ለጸደቆ ካለው ፍቅር የመነጨ እንጂ በአመጸኝነትና ሥርዓት ካለማክበር አልነበረም። እንደሚታወቀውም ከእንደዚያ ዓይነት ጠባይ ጋር የሚያያዝ ተግባር ታይቶበት ስለማይታወቅ የአናርኪስት ባሕርይ አሳይቷል ሊያሰኝ አይችልም ብያቸዋለሁ። ስሜታዊነት ቢታይ እንኳ በጊዜው የነበረው አመራር በተሳሳተ አካሄድና ከዚያ በፊት ከሚታወቀው የአመራር ልምድ ጋር የማይጣጣም ስለነበረ ነው። በዚህ በኩል ደግሞ አመራሮቹ እንደተከሰሱበት ልብ እንዲሉ ጠቀሜያለሁ፤ የሚሳሳላቸው ጓዶቹን ለማዳን በመፈለግ የተፈጠረን ስሜት አናርኪዝም ነው ብሎ መፈረጅ ስሕተት መሆኑን በተገቢው መንገድ አስረድቻቸዋለሁ” በማለት ነገረችኝ።

ገግሯን በጽሞና እያዳመጥኳት ሳለሁ ጉዳዩን የቴን ያህል የራሷ ጉዳይ እንዳደረገችው እያሰብኩ በራስ የመተማመን መንፈስ ከፍ ሲል ተሰማኝ። አዲስ ነገር ካላመጡ በስተቀር ነጻ እንደምወጣ ትልቅ ተስፋ አደረብኝ። ሰላማዊትም ስሜቴን ለመረዳት ለሁለተኛ ጊዜ አተኩራ ፊቴን አየችኝና “ እንዴት ነው? ምን ይመስልሃል?” ብላ ጠየቀችኝ።

“በጣም ነው ደስ ያለኝ። ከገመትኩት በላይ ጥሩ አድርገሽ ነው ያስረዳሻቸው። ጠበቃ እንዲቆምልኝ መጠየቄ ትክክል ነበረ፤ ጉዳዩን ራሴ ባስረዳ ይህን ያህል ልገልጸው እንደማልቸል ርግጠኛ ነኝ። በጣም አመሰግናለሁ!” አልኳት።

“አይዞህ፤ ነጻ እንደምትወጣ አርግጠኛ ነኝ። ምንም የሚያሰጋ ነገር ስለሌለ እንዳትጨነቅ” በማለት አበረታትታኝ ተስናብታኝ ሄደች።

ሰላማዊት ሰው የመቅረብ ችሎታዋ እጅግ ከፍተኛ መሆኑን ለመረዳት ጊዜ አልወሰደብኝም። የማዳመጥ ችሎታዋ፣ ታጋሽነቷ፣ ትኩረቷ፣ ጓዳዊ ፍቅሯና የአከብሮት አስተያየቷ ተጨማሪው ማንም እንዲያደንቃት የምታስገድድ ሴት ነበረች። ስትናገር የድምጽዋ ልሰላሴ፣ ውስጥ ድረስ ስርሰረው የማየት ኃይል ያላቸው ዓይኖቿ፣ ምክንያታዊ ገለጻዋ መስጠኝ “ምን ያህል የበሰለች ብትሆን ነው?”

አያልኩ ሁሌ እንዳሰብ ያደርገኝ ነበር። ይህን ሁሉ የምንምተው ስለእርሷ ከሌለ ሰው የሰማሁት መረጃ ሳይኖር፤ ከተዋወቅን ጀምሮ በጥቂት ቀናት ቆይታችን ካየሁት እውነት ብቻ ተነስቼ ነው። የጸሎተ ባለቤት እንደሆነች ያወቅኩት እንኳ ቆይቼ ነበር።

አየተቀራረብን ሄደን የበለጠ ስንግባባ ብቻዋን ስትሆን ወይም ብቻዋን የምትሄድበት ቦታ ሲኖራት አብሬያት እንድሆንና አብሬያት እንድሄድ ትጠራኝ ጀመር። ከከሱ ጋር በተያያዘም ሆነ በሌላ ጉዳይ በየአጋጣሚው የማወራት ታሪክ ደስ እንደሚላት ትነግረኛለች። ብቻ አብረን የምንውልበት ጊዜ ከቀን ወደቀን እየጨመረ ሄደ።

አንድ ቀን የት እንደምንሄድ ሳትነግረኝ “አንድ ቦታ ደርሰን እንመለስ?” አለችኝ። ተስማማሁ። ትንሽ ራቅ ብለን ከሄድን በኋላ የያዘችው አቅጣጫ ወደ እስር ቤት የሚወስድ መንገድ መሆኑን አወቅሁ። እስር ቤቱ የሚገኝበት መንገድና አካባቢው ከሌላው በተለየ ሁኔታ የሚብስ ገደል፣ በረሐና ጫካ መሆኑን ስለማውቅ በቀላሉ ገባኝ። እና አካባቢውን ስመለከት ፍርሃት ቢጤ ሸው አለብኝ። “ወዴት ነው የምንሄደው?” አልኳትና ቆምኩ። ሳቅ አለች። ወዲያው ደግሞ ረጋ ብላ በዚያ በለሰላሳ ድምፃ “በእስቸኳይ እስር ቤት ሄጄ ማነጋገር ያለብኝ አንድ ሰው አለ፤ እርሱ ጋ ነው የምንሄደው” አለችና “ምነው ግን?” ስትል ጠየቀችኝ።

“እስር ቤት?” አልኩና ቀለል አድርጌ ጠየቅኳት፤ በውስጤ ግን በጣም ከብደኛል።

“አዎን ምነው?!” አለች፤ አሁንም ፈገግ እንዳለች ነበር።

በዚያን ጊዜ፣ ሁለታችንም መሣሪያ አልታጠቅንም፤ ያንን አስቤ አንድ ነገር ለማድረግ ወስኜ ተዘጋጀሁ፤ ለእርሷ ግን ምንም አልነገርኳትም። በውስጤ ጥርጣሬ ስለገባኝና ስለፈራሁ ችግር ውስጥ ከመግባቴ በፊት አንድ ነገር ማድረግ እንዳለብኝ ተሰማኝ። በድንገት ቀጥ ብዬ ቆምኩ። እርሷ አሁንም አየሳቀች ቆማ፤ መልሴን ለመስማት ትጠብቃለች።

“ወዴት ነው የምትወስዷችን” አልኳት በድጋሚ፤ አሁን ግን የጠየቅኳት ኮስተር ብዬና የቀኝ እጄን መዳፍ አገጨላሁ ላይ አድርጌ በመገረም አስተያየት አያየኳት ነበር። የአውነት ግራ እንደተጋባሁ አወቀች። ፈገግታዋ ከፈቷ ላይ ቀስ ብሎ አየደበዘዘ ሲከለም ታዋች። ሆኖም ስሜቴን የቀያየረውን ነገር ለመገመት የቻለች አትመስልም። ግራ ተጋብታለች፤ የተከሠተውን ነገር ለማጣራት አካባቢዋን ዞር ዞር ብላ ተመለከተች። ከእርሷና ከእኔ በስተቀር ማንም አልነበረምና የበለጠ የተደናገረች መሰለች። ግምባሯን እንደመቋጠር አየከጀላት ትክ ብላ አያየችኝ ያልተፈታ እንቅጭሽ የሆነባትን ነገር ለመስማት ትጠብቃለች።

አየቆየ ሳላሰበው ድንጋጤዬ ከፍተኛ ደረጃ ደረሰ፤ ከመናገሪያ በፊት በተጠንቀቅ ተዘጋጀሁና፤ እልህ እየተናነቀኝ “ሰላማዊት ተደው፣ አወቅኩ-በሽ! እኔን ለመርዳት ከእኔ ጋር የቆምሽ ረዳቴና ጠቢቃዬ ነሽ ብዬ አምኜሽ ነበር። አሁን ግን ቢቃሸኝ! ምን ለማድረግ እንዳሰብሽ አውቁአለሁ። ጭራሽ እስር ቤት ወስደሽ ልትጥይኝ ነው?!” ሞኝሽን ፈልገ!” አልኩና ፊቴን በቅርበት ወደሚታየው ወደ ደንክል በረሀ አዙሬ ቆምኩ። “ሰሚ! እኔም አንቺም መሣሪያ አልያዝንም፤ ስለዚህ በኃይል ልታስገድጁኝ አትችይም። ይህ የምታይው በረሐ ሁሉ መውጫያ መግቢያውን በደንብ የማውቀው ሀገር ነው። በዚህ በደንክል በኩል ጠፍቼ ኤርትራ አገባለሁ እንጂ፤ ማንም እጄን ይዞ እስር ቤት ሊከተኝ አይችልም!! ደግሞም፣ አንቺ አይደለሽም፤ ማንም ሰው ቢከተለኝ ሊደርሱኝ አይችልም!!” አልኳትና ለመሮጥ አኮበኩበኩ።

ስሜቴ በደንብ ገብቷታል፤ ገግግሬን እስከጨርሰ ጠበቀችኝና መልስ ሳትሰጠኝ በቆመችበት በሳቅ መንከትከት ጀመረች። እኔ ደግሞ በተራዬ በሁኔታዋ ግራ ተጋብቼ ፈገገዬ ሳቋን እስከትጨርሰ ጠበቅኳት። ከዚያ ደግሞ መልሳ ኮስተር አለችና “አይ አማኑኤል፣ እኔ እንተን እስር ቤት ልወስድ? እንዴት እንደዚህ ታስበኛለህ? ያሱበከው በፍጹም የሌለና የማይሆን ነገር ነው። እመነኝ! አውነትን

ነው የምልህ እመነኝ! የመጣሁት ለሌላ ሳይሆን፤ እስር ቤት የማይገጋገረው ሰው በመኖሩ ብቻ ነው። ምንም አንቆይም፤ ወዲያውኑ ነው የምንመለሰው” አለችኝ።

ገግግሯን ስትጨርስ ግንባሯ ላይ የነበረው መከላከያ እየተነነ ገጽታዋን ቅን ፈገግታ ሸፈነው። እንዳች ኃይል የተናገረችውን ሁሉ እንዳምን የሚያስገድድ ስሜት ሲረጭብኝ ተሰማኝ። ውስጤ በአንድ ጊዜ ከጥርጣሬ ወደ ማመን ተቀየረና ምንም ሳላመነታ “እሺ” ብየ ተከትያት መሄድ ጀመርኩ። እንደገና ጨዋታ ጀመርንና ስለፖለቲከኞችና ስለአለመተማመን ትንሽ አወራችኝ። ወዲያውኑ ደግሞ ርእሱን ለውጣ፣ ስለከተማና የገጠር ትግል ልዩነት አንዳንድ ነገር ጠቃቀሰችልኝና ወደሌላ ርእስ ገባን። እኔ አብዛኛው ታሪኬን ከትሪቢዩናል ጉዳይ ጋር በተያያዘ አውርቻታለሁ። እንዳንድ ያልነገርኳትንና የሚገርመኝን ነገሮች ሳነሣ ደስ ብሏት ትሰማኛለች። እንዳንዴ ደግሞ የማወራው ያልቅብኝና የሆነ ያልሆነውን እነግራታለሁ፤ እርሷ ግን ጆሮዎቿን አቁሞ በጥንቃቄና በጉጉት ታዳምጠኛለች። እንዲያውም እንዳንዱ ወራዬ አሰልጥና ተደጋጋሚ እንዳይሆንባት የምገግራት አያመነታሁ ነበር። እርሷ ግን ጊዜ ሳትሰጠኝ የጀመርኩትን እንድቀጥል ወይም አዲስ ታሪክ እንድጀምር ከነገርኳት ታሪክ አንድ ጉዳይ በጥያቄ ትመዝና ታጣጥራለች። ይህ ድርጊቷ ደግሞ የማዳመጥ ችሎታዋንና ለሰው ያላትን አክብሮት እንድረዳ አደረገኝ።

በተለይ ስለወሎ ሳወራት በጣም ደስ ብሏት እንደምትሰማኝ አውቆባታለሁ። እንዳንዴ እኔ የማወራው ነገር እንዳለቀብኝና እሷም ደግሞ ከተማ ሰላሳለፈችው እንዳንድ ነገር እንድትነግረኝ ስጠይቃት፣ ግድ ይሆንባትና ጥቂት ነገር ጣል እድርጋ እንደገና ተራውን ወደእኔ መልሳ ታዘረዋለች። ብዙ እንደምታውቅና ብዙ ክፉና ደግ የትግል አጋጣሚዎችን ያሳለፈች መሆኗ ይታወቀኛል። በመጀመሪያ ከዓይኖቿ ላይ የሚነበብ አንድ ነገር አለ። እንዳንዴ ከሰው ጋር መሆኗን ረስታ በሐሳብ ጭልጥ ስትል የምታሰበው ነገር ምን ያህል ውስብስብ እንደሆነ እንምታለሁ። በሌላ በኩል ደግሞ በአብዛኛው ከከተማ በተለይ ከአዲስ አበባ

የሚመጡ አንዳንድ ጓዶች ለአደጋ ተጋልጠው መንቀሳቀስ ሲያቅታቸው ምን ያህል አስቸጋሪ በሆነ ፈተና ውስጥ አንዳለፉ፤ አርሷ ደግሞ ከእነዚህ አንዷ ስለሆነች፤ ያላሳለፈችው ሕይወት መስማት ጠቋሚዬ ነበረ። አሲምባ ከመጣች በኋላም ቢሆን በሐላፊነት የተመደበችው ከተማ እያለች ከነበራት የድርጅቱ ሐላፊነት ጋር በሚመጥን ደረጃ ላይ ነበር። በኋላ ካገኘሁት መረጃ ደግሞ የጸሎተ ባለቤት መሆኗን ማወቄ ለግምቴ ማረጋገጫ ሆኖኛል፤ ምክንያቱም ጸሎተ ከጥቂት ነባር የፓርቲው የማእከላዊ ኮሚቴ አባላት አንዱ ነበርና ነው። ከእነዚህ እውነቶች በመነሣት ሰላማዊት በትግሉ ውስጥ የነበራት ቦታ ከፍተኛ መሆኑ ተሰምቶኛል።

ብዙ ጊዜ ስለራሷ አንድነግረኝ እንተተታታለሁ። አንዳንዴ ሳትወድ በግድ እንደምንም ብዬ “አሺ” አሰኛታለሁ። እሷ ግን ከእኔ ፍላጎት ጋር የሚመጥን ወሬ ነግራኝ አታውቅም። የአርሷ ወሬ በአብዛኛው በአጠቃላይ ነገር ላይ የሚያተኩር ነበረ። ለምሳሌ ስለመንግሥቱ ኃይለማርያም ከማውራት ስለደርግ እንሥታ አጠቃላይ ስለሆነ ከፍ ያለ ጉዳይ ማየት ትመርጣለች። ስለ ከተማ ሕይወቷ፤ ከጓዶቿ ጋር ስላጋጠማቸው ነገር ስጠይቃት፤ ስለ አጠቃላይ ድርጅታዊ ሥራ ወይም ሰፋ ያለውን የከተማ ወጣቶች ጽናት፤ ብርታት መሥዋዕትነትና የእስር ሰቆቃ ነበር የምታውራልኝ። እኔ ደግሞ እንዲህ ዓይነት ነገር አያጠግበኝም። ይህ ሁኔታ ደግሞ አብዛኞቹ ከከተማ የሚመጡ ጓዶች የሚጋናት ጠባይ ነው፤ ስለራሳቸው ለማውራት ከሚገባው በላይ የሚቆጠቡ ድብቆች ናቸው።

ወደ እስር ቤት በሄድንበት በዚያን ዕለት ግን ርእሱ አንዴት እንደተጀመረ ባለስታውሰውም አንድ ነገር ነገረችኝ። ምናልባት ንዝንዜ አስልችቷት፤ እንዲሁም “ወዴት ልትወሰጁኝ ነው?” ብዬ ስለተጠራጠርኳት እንደምታምነኝ ነግራኝ፤ እንዳምናት ልታደርግኝ ይሆናል ብዬ አሰብኩ። ወይም በእኔ ላይ ያላትን የእምነት መጠን ለመግለጽ፤ ይሁን በሌላ ምክንያት አሰባበትና ወሰና እንደነገረችኝ ነበር የተሰማኝ። ነገሩ ሲጀመር፤ ስለከተማ ድርጅታዊ የምስጢር ሥራ፤ በደርግ እጅ

ስለወደቁ ጓዶች፤ በተለይ ደግሞ ሴት ጓዶቶች፤ በእስር ስለተሰቃዩ፤ ስለተገደሉ ጓደኞቿ ወኔና ስለአሳለፉት የምርመራ ስቃይ፤ እንዲሁም በዚህ ሁሉ ስላለመበገራቸው አጫወተችኝ።

አብረን ያወራንባቸው ብዙ ዕድሎች አሳልፈናል። ያች ዕለት ግን የተለየ ስሜት ያየሁባት ልዩ ቀን ሆናብኝ ነበር። ያቺ ቀን ለአርሷ ያለኝ ግምት ምን ያህል ትክክል እንደነበረ ያረጋገጥኩባት ቀን ሆነች። ሰላማዊት የአመለካከት ብስለት ያላት፤ ቁምነገረኛ፤ ነገሮችን ቀለል አድርጋ የምታይ፤ የሰው ሐሳብ የሚገባት ብቻ ሳትሆን ለወሳኝ ጊዜ ትግል ለሳት ውስጥ ለመግባትና ለመሠዋት ዝግጁ የሆነች ታጋይ እንደነበረች ተረዳሁ።

በአብዛኛው የአርሷን ጥንካሬ የሚያመለክት ነገር ፈጽሞ መናገር እንደማትፈልግ አውቄባታለሁ። የግድ ሆኖ ስታወራ እንኳ ከባዱን ነገር አቅልላ ተራ ነገር መስሎ እንዲታለፍ ነው የምትግባከረው። ስለሌሎች ስታወራ ደግሞ አድናቆቷና ፍቅሯ ከፊቷ ላይ ይነበባል። በተለይ አንዳንዴ ስለተሠው ጓዶቿ ስታነሣ ተናግራ አይወጣላትም፤ በየደቂቃው በእልህ ትተነፍሳለች። ታዲያ ያን ቀን በከተማ ስለሚደረገው ወታደራዊ እንቅስቃሴና በከተማ ታጣቂ ቡድን ውስጥ ሆነው ስለተሰዉ ሴቶች አወራችኝ። በሐሳብ ጭልጥ ብላ ትታኝ የሄደች መስሎኝ ከሄደችበት የሃሳብ መንገድ እንዴት እንደምመልሳት በማሰብ ላይ እያለሁ፤ “ታውቃለህ?” ብላ ጀመረችና መንግሥቱ ኃይለ ማርያምን ለመግደል የተመደበው ቡድን አባል እንደነበረች ጠቆም አድርጋኝ ወሬዋን ቀጠለች። በመጨረሻው መከራ ላይ አብረው ከነበሩት ጓዶቿ ጋር የነበረባቸውን የውጥረት ስሜትና ዓላማቸውን የማሳካት ጉጉት አስታውሳ ጠቅለል አድርጋ ነገረችኝ። ከአንዱ ቡድን ጋር በአንድ ሾልስ ዋገን መኪና ውስጥ እንደነበረች፤ ከአርሷ ጋር የነበሩትን ጓዶች ቆራጥነት፤ ወኔና ትዕግሥት፤ ስትነግረኝ የአንድ ልብ እንጠልጣይ ልብ ወለድ መጽሐፍ ትረካ የምሰማ ነበር የመሰለኝ። መኪና ውስጥ ሆነው ሲጠብቁ የነበራቸው ጥንቃቄ፤ ካሁን አሁን ምን ይፈጠር ይሆን? እያሉ በውጥረትና በሰቀቀን

መካከል ያቀባበሉትን መሣሪያ እንዴት አንቀው እንደያዙ፤ ከዚያ በፊት በተደጋጋሚ ወጥተው አንዳልተሳካላቸውና እንደቀደሙት መከራዎች ያለሰኬት የመመለስ ስጋት የቱን ያህል እያሰቃያቸው እንደቆዩ ተረከቸልኝ። የመገግሥቱ ኃይለ ማርያምን እንቅስቃሴ የጠበቁበት የመጨረሻ መከራ እንዴት እንደተፈጸመ፤ ተልእኮውን ከጨረሱ በኋላ በመገግሥቱ መሞት አርግጠኞች ሆነው እንደተበታተኑና በተለምዶ መትረፉን ሲሰሙ እንዴት እንደተናደዱ ነገረችኝ።

በደንብ ባላስታውሰም አብረዋት ከነበሩት ጓዶቿ ብዙዎቹ ተሠውተዋል። በትውስታዎ እንደተመሰጠች ንግግሯም እየቀጠለ ሲሄድ በእልህ ቁና፣ ቁና መተንፈስ ጀመረች። ለእነርሱ ስለነበራት ጓዳዊ ፍቅር ስታወራ ውስጧን እያንገበገባት ፈቷ ሲለዋወጥ ሲቃ እየተናነቀ አላናግር አላት። ቢቸግራት ወሬውን አቋርጣ ራሷን ለመቆጣጠር መታገል ጀመረች። ያን ልብ አንጠልጣይ ታሪክ እያመዘኑትኝ በድንገት አቋርጣ ራሷን ለመቆጣጠር መሞከር የጀመረችው ለካ እስር ቤቱ የሚገኝበት ቦታ እንደደረሰን ስታወቅ ነበር። እኔ ከመመሰጠኔ የተነሣ የት እንዳለሁ ዘንግቼዋለሁ።

እስር ቤት እንደደረሰን መጀመሪያ ያገኘው እስረኛ ግሩም ጌታሁን ይባላል። ግሩም አንድ ትልቅ ድንጋይ ላይ ተቀምጦ ፀሐይ እየሞቀ ነበር። አጠገቡ አንድ ጠባቂ ቆሟል። መጀመሪያ ሳየው እስረኛ አልመሰለኝም ነበር፤ በኋላ ከሁኔታው እስረኛ መሆኑን ስረዳ በጣም ደነገጥኩ። ግሩምን ያየሁትም ሆነ የፓርቲው የማእከላዊ ኮሚቴ አባል እንደሆነ ያወቅሁት በግንባቱ ስብሰባ ላይ ነበር። ተስፋዬ ደበሳይ በመራው ስብሰባ ላይ ምክትል የስብሰባ መሪ ሆኖ መድረክ ላይ ተቀምጦ ነበር። ግሩምን አንድ ቀን ያየው ሰው መልሶ የትም ቢያየው ሊጠፋው አይችልም፤ ምክንያቱም መልኩም ሆነ የሰውነቱ አቋም ለየት ብሎ ይገላል። ግሩም መልኩ ብስል ቀይ፣ ረኽም ቁመትና ግዙፍ ሰውነት ስላለው፣ ማንንም አያሳስትም። ግሩም በመጨረሻ ከአንጃዎች ጋር በፓርቲው መገደሉን ሰምቻለሁ።

ወደ እስር ቤቱ ደርሰን እንዳየነው ሁለታችንም የተቀመጠበት ቦታ ድረስ ሄደን ሰላም አልነው። ሰንገናኝ እንደማውቀውና በዛን ቀን ስብሰባ ላይ ከተስፋዬ ደበሳይ ጋር አብሮ እንዳየሁት ነገርኩት። እሱም ያን ቀን እንዳየኝና እንደሚያስታውሰኝ ሲነግረኝ ገረመኝ። ከዚያም ለሰላምታ ተቃቀፍን፤ ትንሽም አወራን። በተራራዎች መካከል ተከቦ መኖር እንዴት እንደሚያስፈራ እየሳቀ አሜውተኝ። የማእከላዊ ኮሚቴ አባል ስለነበረ፤ እስር ቤት ሳገኘው “ምን አድርጎ ይሆን?” ብዬ በጣም ነበር የደነገጥኩት። መቼም ሰላማዊት ምክንያቱን ሳታወቅ እንደማትቀር ገምቻለሁ፤ ነገር ግን አልጠይቅኳትም። ብቻ ለራሴ በሆዴ እንዳብሰሰሰልኩት ተመለስን።

ሰንገዴ ወደ ማደሪያ ቦታችን ከተመለስን በኋላ ዓረፍ አልን። ሰላማዊት የቀኑን ድንጋጤ፣ የሰውነቴን እንቅስቃሴ፣ አቋቋሜንና አጠያየቄን እያነሣች ትሰቅብኝ ጀመር። እንዲሁ እንደያዘችኝ ሳታርፍ ስታበሽቀኝ አመሸች።

ሁሉም ነገር አለቀ። የትሪቢዩናሉ ውሳኔ ብቻ ነበር የሚጠበቀው። በዚያ ሁኔታ ላይ እንዳለሁ አንድ ቀን ተጠራሁና ከአንድ ጓድ ጋር መልእክት እንድናደርስ ወደ ጸረና ተላከሁ። ከሰላማዊት ጋር ስንሰነባበት ከፍተኛ ቅሬታ ተሰማኝ። ምን ያህል እንደተቀራረብንም ያወቅሁት ያን ጊዜ ነበር። በድንገትና በአንድ አጋጣሚ የተነሳ የተዋወቅን አልመስልህ አለኝ። ለመጨረሻ ጊዜ ብሩህ ፈገግታዋን ተቀብዬ ስመለስ እንደምንገናኝ ተስፋ አድርጌ ተሰናበትኳትና ሄድኩ።

ካሕሳይ አብርሃ ብስራት

ያን ጊዜ የአመራሩ አባላት በሙሉ ጸረና(ኤርትራ) ነበሩ። ከውጪ የመጣ ብዙ የመሣሪያ ክምችት ስለነበረ እርሱን በማሰራጨትና በማከፋፈል ሥራ ላይ ነበሩ። መልእክቱን ይዘን ሄደን ካደረስን በኋላ አብሮኝ የሄደው ጓድ ብቻውን እንዲመለስና እኔ ግን እንድቆይ ተደረግሁ። ጸረና ከአያሱ ጋር እንደገና ተገናኘ። አያሱ ሰንገዴ መጥቶ አነጋግሮኝ ስለነበር እንተቀደሁለት። ጉዳዩን እንደሚከታተልና እንዳችም አግብባ ያልሆነ ነገር እንደማይደርስብኝ ነግሮኝ አጽናጉቶኝ ስለነበር እንደገና ሳገኘው ደስ አለኝ። እርሱም ስለእኔ በደንብ ሳይነገረው አልቀረም እንደተገናኘን አጆቹን ዘርግቶ ተቀበሎ በጣም አቀረበኝና አብዛኛውን ጊዜ አብረን እናሳልፍ ጀመር። ብቻችንን ስንሆን እንዳንድ ታሪኮች ይነግረኛል። በፊት የማላውቃቸውን መዝሙሮችም እያሰጠናኝ፤ በቃሌ እንድይዘቸው ያደርግ ነበር። የሚያስተምረኝ መዝሙሮች ለእኔ በሚሰማማ ሁኔታ እየመረጠ ነበር። ከመዝሙሮቹ ሁሉ የማልረሳው "በትግል መሞት" የሚለውን መዝሙር ነው። ዜማው አሳዛኝና ቀስቃሽ ስሜት የሚፈጥር ነበር። ግጥምም እንዲሁ ገላጭ፤ አጽናኝ፤ አበረታችና አነሳሽ መልእክት የሚያስተላለፍ ነው። የሥነ ጽሑፍን ጥበብ ትልቅነትና የቱን ያህል ስሜትን ለመንካት እንደሚችል ያሳያል። ታዲያ አያሱ መጀመሪያ ሙሉ በሙሉ ይዘምርልኝና ቀጥሎ እየተከተልኩት አብሬው እንድዘምር ያደርገኛል፤ ከዚያ በኋላ ደግሞ ብቻዬን መዘመር አስከችል ድረስ ያሰጠናኛል።

"በትግል መሞት ሕይወት፣ በአመጸ መሞት ሕይወት ዳግም ትንሣኤ ልደት። የትግል የድል ጎዳና የእነ ጅ የእነ ሆ ፋና የፋናነት ምሥራቹ፣ የታጋይነት ብስራቱ ድል ተቀዳጅቶ መሞቱ፣ በሞት ሕይወትን ማግኘቱ።"

የእሴምባ ፍቅር

(ብሎ ዝግ በሎ የጀመረው መዝሙር ከዚህ በኋላ ከፍ ባለ የድምፅ ደረጃ ወጥቶ በጥሪ ዓይነት ቃና ይቀጥላል።)

እናንተ የአብዮት ሰማኢታት የነገ ድል ቀን ሕያዎች የነጻነት ቀይ ጮራዎች

(እንደገና እዚህ ጋ ደግሞ ዝግ ባለ የድምፅ ደረጃ ዜማው ሲወርድ፣ ግጥም ደግሞ በትግል ውስጥ የሚያጋጥመውን ስቃይ ከዚያ በኋላ የሚመጣውን የድል ውጤት አሳይቶ ያበቃል)

የጭቁን ሕዝቦችን ትግል፣ በወህኒ ሲቃ ሰቆቃ፣ በፋሽስቶች ጥይት ጅራፍ በመደብደብ በመገረፍ፣ በመገደል በመጨፍጨፍ

በቆረጣችሁት ስጋ፣ በዘራችሁት የደም ጎርፍ፣ የትውልድ እድፍ ይጠራል ባንዳ በደሙ ይሸቃል፣ ጭቁን ድልን ይቀዳዳል።"

የሚለውን መዝሙርን ስሰማም ሆነ ስዘምረው በዓይኔ የሚመጡት እነዘላለም፣ ግደይ፣ ጁሊያናና በወሎ አደጋ ላይ የወደቁት ጓዶች በመሆናቸው እንዳንዴ ከእነርሱ ጋር የሚያነጋግረኝ ስለሚመስለኝ በጣም ደስ ይለኛል።

አያሱ እንደዚህ ደስ ደስ የሚሉ ሌሎችንም መዝሙሮች እያሰጠና፣ ስንዘምር የምንውልበት ብዙ አጋጠሚዎች ነበሩን። ቢሆንም ለሥራ ወዲያ ወዲህ የሚልበት ብዙ ጉዳዮችም ነበሩበት። ጸረና ውስጥ የእኛ አመራሮች፣ ከዘርኡ ከሆሽን በስተቀር ሁሉም እንድ ቦታ ነው የሚቀመጡት። ለምን እንደሆነ አላውቅም፣ ዘርኡ ከሆሽን ግን የእኛ አመራር ካሉበት ቦታ ፈቀቅ ብሎ በሚገኝ ቤት ውስጥ ለብቻው ነበር የሚቀመጠው።

እንድ ማታ ጂግሳ ጠራኝና በፖስታ የታሸገ ደብዳቤ ሰጥቶኝ፣ "ይህንን ደብዳቤ ወስደህ ለፀሐዬ ስጠው፤ ፀሐዬ ጓዶች ይዞ ወደ እዚህ እየመጣ ነው" ብሎ የሚመጣበትን አቅጣጫ ነግሮኝ" ያልኩሆን መንገድ ይዘህ ከሄድክ መንገድ ላይ ትገናኛለችሁ። ደብዳቤውን ግን ለጸሐዬ ካልሆነ በስተቀር ለማንም ሰው እንዳትሰጥ" በማለት አስጠንቅቆ ላከኝ።

ጊዜው መሽቶ ጨለማ ሆኗል፤ በዚያ ላይ ላኪው ጅግሳ ነው። ጅግሳ ደግሞ በእኛ ከሰ ጉዳይ እጁ አለበት። መልእክቱ ስለእኔ እንደሆነ ገምጃ በጣም ጨነቀኝ። ጂግሳ በትሪቢዩናል ከሰ ላይ ስሜ በግምገማ ላይ ሳይነሳና ሌሎች እየተቃወሙት ጭምር እንድጠየቅ የሚገፋፋ የነበረው እርሱ ነው ብዬ ስለምገምት፤ በእርሱ ላይ እምነት አልነበረኝም። ትሪቢዩናሉ ውሳኔ አስተላልፎ ሊሆን ይችላልና ላኪው እርሱ በመሆኑ ከፍተኛ ስጋት ውስጥ ገባሁ። ምናልባት በኔ ላይ መጥፎ ትእዛዝ የያዘች ደብዳቤ ልትሆን ትችላለች፤ መታሰርም መገደልም ሊሆን ይችላል ብዬ አሰብኩና የበለጠ ስጋት አደረብኝ።

በዚያ ምክንያት ከጸረና ተነሥቼ ራቅ እንዳልኩ፤ “ለማንኛውም” ብዬ በጥንቃቄ አሸገን ከፍቼ እነበብኳት። ደብዳቤው በመጨረሻ ላይ “ጻድ አማኑኤል ቤዝ አካባቢ እንዲቆይ” የሚል መልእክት እንደያዘች አየሁ። እንዲህ ከሆነ ምንም ችግር የለውም ብዬ እንደነበረ መልሼ አስተካክልኩና ይገዜ ሄድኩኝ። ዛሬ እንበሳን አልፎ ሰባ አካባቢ ስደርስ እንደተባለው እነፀሐዬ ሲመጡ አገኘኋቸው።

ስንገኛኝ ቀኑ መሽቶ ነበር። ሰላምታ ከተለዋወጥን በኋላ፤ ደብዳቤዎን አወጣሁና “ፀሐይ ይቼ ደብዳቤ ላንተ የተላከች ናት፤ ጅግሳ፤ ለፀሐይ ካልሆነ በስተቀር ለማንም እንዳትሰጥ ብሎ አስጠንቅቆ ነው የላከኝ” አልኩት።

ጨለማ ስለነበር የሲጃራ መለኮሻ ላይተር ለኩሰ ከፈተና እነበባት። እንብቦ ሲጨርስ “ከዚህ በኋላ ወይትም አትሄድም፤ ከእኔ ጋር ወደ ጸረና ነው የምንሄደው” አለኝ። ምክንያቱም አማኑኤል ቤዝ አካባቢ እንዲቆይ ትላለች። እና ፀሐይ መልእክቱን ትቶ ለምን ከእኔ ጋር ተመለስ እንዳለ አልገባኝም። ብቻ ስለመልእክቱ ምንም እንደማያውቅ ሰው ሆኜ አብራው ወደ ጸረና ተመለስኩ።

ከፀሐይ ጋር የመጡት ጓዶችና ሕዝቡ አዲስ ከገቡት መሳሪያዎች የተወሰነ ብዛት ለማምጣት ተልከው ሲሄዱ፤ ፀሐይ እኔን እንደገና አመራርቻ ወዳሉበት ቦታ ይዞኝ መጣና “ከእነርሱ ጋር አዚሁ ቆይ” አለኝ። አንድ

ሳምንት ያህል ቆየሁ። ከዚያ በኋላ የገባው መሣሪያ ተጓጉዞና የሚከፋፈለውም ተከፋፍሎ፤ እየተገባደደ ሄደ። መጨረሻ የቀረውን ወደ አሥራ ሁለት የግመል ጭነት የሚሆነውን መሣሪያ ይዘን ሁላችንም ወደ አሲምባ ተመለስን።

ጸጋዬ ደብተራው፤ ከኃይል ሦስት ተመልሰን ከሰ ሲመሠረትብኝ ኤርትራ ሄዶ ስለነበር አልሰማም። ወደሌላ ቦታ ሄዶ እንደነበረና መመለሱንም የነገረኝ እርሱ ራሱ ነበር። ወደ አሲምባ ስንመለስ የአመራሩ አባላት፤ አበጀ፤ ሮባ፤ ጂግሳ፤ ጸጋዬ ደብተራው፤ ፀሐይና ሌሎቹም ከእኛ ጋር ነበሩ። የመልስ ጉዞውን ስንጀምር ጸጋዬ ጠርቶኝ እኔና እርሱ አብሪ ሆነን እንደምንሄድ ነገረኝ። “ለብቻችን ከእኔ ጋር እንሂድ ያልኩህ፤ በጎንደር ተልእኮ ላይ ስለደረሰው ችግር እንድትነግረኝ ስለፈለኩ ነው። ስለዚህ ሁሉንም ነገር በደንብ ዘርዘረህ ትገልጽልኛለህ” አለኝ።

አብረን ለየሄድን ሁሉንም ነገር ዘርዘሪ ነገርኩት። “እስከአሁን ድረስ ነገሩ ያልተፈታበት ምክንያት እኔን እየጠበቁ ስለነበር ነው። አሁን እኔ መጥፍአለሁና በቅርቡ ሁሉም ችግር ይፈታል። እንተ ከብዙ ችግር የወጣህ ነህ፤ ስለዚህ ምንም ጭንቀት ሊያድርብህ አይገባም” ብሎ ተስፋ ሰጠኝ።

አሲምባ ከደረሰን በኋላ የመጣው መሣሪያ በሙሉ ዳያ እንዲከማች ተደረገ። የመሣሪያ ግምጃ ቤቱ የእነ ዘማሪያም ቤት ነበረ፤ ሆኖም ግን በየምሽቱ መሣሪያውን ከቤት በማውጣት የተሠወረ ቦታ እንዳያድር ይደረጋል። ለጥበቃውም አንድ ጋንታ ተመሥርቶ የጋንታ አዛዥ ሆኜ ተመደብኩ። የመሣሪያ ግምጃ ቤቱን ጥበቃ ሐላፊነት ተረከብኩና ዋርድያ የመመደብና የመቆጣጠር ሥራ እየሠረሁ ጥቂት ቀናት ቆየሁ።

በኋላም ወደ ቆለም ሸላ አበጀ ጋ ተላከሁ። ስደርስ አበጀ አድማሱና ሂሩት (መዝገብነሽ) አብረው ቆመዋል። አበጀ ብቻውን ወደ እኔ መጣና “የትሪቢዩናሉ ውሳኔ ደርሶኛል” አለኝ። ሳላሰበው የደነገጥኩ መሰለኝ። “አይዘህ የሚያስደነግጥም የሚያስፈራም የለበትም፤ ሁሉም ነገር በሰላም አልጻል” ብሎ አቅፎ ሳመኝ። ከዚያም አንድ ወረቀት አወጣና “ጻድ አማኑኤል በትሪቢዩናል ከቀረበበት ከሰ ሙሉ በሙሉ ነጻ ስለሆነ፤ ወደ ነበረበት የሐላፊነት ቦታ

አንዲመለስ እንዲሁም ድርጅቱና ሠራዊቱ በሚያምንበት ሐላፊነት ሁሉ ተመድቦ እንዲሠራ..." የሚል ማኅተምና ፊርማ ያለበት ወረቀት አነበበልኝና "ለአሁኑ ጎለተሎ አካባቢ ጥበቃ ኃይል ወደ ነበረችው ኃይል አምስት መቶ ሃምሳ አምስት ተመድቧል" አለና ነገረኝ። በማግስቱ ስንቅ ተሰጥቶኝ ወደ ጎለተሎ ሄድኩ።

የኃይል አምስት መቶ ሃምሳ አምስት መሪ ሲራጅ ነበር። ስደርስ በደንብ ተቀበሉኝ። ከሁለት ሳምንት በኋላ፣ ሲራጅ ጠራኝና "እንተ ሞንሎ የሚገኘው አመራሩ ዘንድ ተፈልገህል፤ በዚያውም መላዛን አብረህ ይዘሃት ትሄዳለህ" አለኝ። መላዛ ያኔ ኃይል አምስት መቶ ሃምሳ አምስት ውስጥ ያለች ብቸኛ ሴት ነበረች። የምትሄደው በአሰፋይቱ የሴቶች የመጀመሪያ ጉባኤ ላይ ለመካፈል ነበር። (የአሰፋይቱ የሴቶች ጉባኤ የተካሄደው በ1969 ዓ.ም ከሐምሌ 21 እስከ 24 ቀን ነበር) በተነሣንበት ቀን ስላልደረሰን መሸብንና አንድ ቦታ አድረገን፣ በማግስቱ ጠዋት አካባቢ ደረሰን። ሞንሎ አመራሩ በሚቀመጥበት የኃይሉ ስብሐት ቤት ሄድኩ። እርሷ ደግሞ ጉባኤው ወደሚደረግበት ወደ አሰፋይቱ ሄደች።

ያን ጊዜ ሞንሎ የነበሩት ርባ ፣ ጾቆ ደብተራው እና ጂግሳ ናቸው። ፀሐዬ ከአነርሱ ጋር አልነበረም። ከአነርሱ ጋር ተገናኝተን ወደ ቤት ስንገባ የኃይሉ ስብሐት ባለቤት "ፀሐዬስ የት ሄደ?" ብላ ጾቆ ደብተራውን በትግርኛ ጠየቀችው። ጾቆ ደብተራውም ፀሐዬ ሩቅ አገር ነው ያለው ለማለት፣ የአማርኛውን "አገር ቂጥ" ቃል በቃል ወደ ትግሪኛ ተረጎመውና "መአኮር አገር ኢደ" ብሎ መለሰላት። መልሱን ስትሰማ በሳቅ ተንከተከተችና "ጾቆ ደብተራው ምንድነው የምትለው? በትግሪኛ እኮ እንደሱ አይባልም፤ ነውር ነው" አለችው።

ጾቆ የሰራው ስከተት ገባውና ነው መሰለኝ እርሱም ሳቀ። እኔም ከእሱ ተከትሎ ስስቅ "ለምንድነው የምትስቅብኝ?" አለኝ።

"እንዴ ምንአለበት ብስቅ? መአኮር አገር" የምትላት አገር ቂጥ ሄዷል ለማለት ነው? አንተ መአኮር አገር ስትል እኮ ሀገር የሚያክል ቂጥ እንደማለት ነው"

የአሲምባ ፍቅር

ስለው፣ እርሱ እራሱ እንደገና በጣም ሳቀ። በዚህ ሁኔታ የጀመርነው ጨዋታ ተለወጠና ስለእኔ እንዳንድ ነገሮች ጠይቀኝ። ሁሉም ነገር ሰላም መሆኑን ነገርኩት። መልሴን አዳመጠና "ዋናው ወደዚህ የተጠራህበት ምክንያት ከጅግሳ ጋር እንድትነጋገሩ ስለፈለግሁ ነው" አለኝና ጅግሳን ጠራው።

ከጅግሳ ጋር ስንነጋገር፣ ጅግሳ "በእኔ ላይ ቅሬታ ካለህ ንገረኝ?" አለኝ። በከሱ ጉዳይ ላይ መሆኑ ነው።

"ምንም ቅሬታ የለኝም" አልኩት፣ የእውነቱን ግን አልነበረም።
"እንደሱ ከሆነ አኔም በአንተ ላይ ምንም ዓይነት ቅሬታ የለኝም፤ አይዘህ" አለኝ።

በዚህ ጊዜ እርሱ በእኔ ላይ ቅሬታ እንደነበረውና እኔ ትሪቢዩናል እንድቀርብ ይገፋፋ የነበረው እርሱ ለመሆኑ ማረጋገጫ ሆነኝ። ምክንያቱም ለምን ከጅግሳ ጋር ለብቻችን እንድንወያይ አስበው ጠሩኝ? በማግስቱ ወደ መጣሁበት ኃይል ተመለስኩ። ልክ እንደተመለስኩ ምክትል ጋንታ መሪ ሆንኩ። ምደባዬ የቆየው ከጅግሳ ጋር እስከምነጋገር ድረስ እንደነበረ ገባኝ።

ወደ ምክትል ጋንታ መሪነት ቦታዬ ከተመለስኩ በኋላ የኃይል መሪ ሲራጅ ጥሩ ሰው ስለሆነ በቆየሁበት አጭር ጊዜ ውስጥ ሁሉንም ነገር የምንሠራው በመግባባትና በመተሳሰብ ነበር። አንዳንዴ ከሲራጅ ጋር ስንጨዋወት የራሺያ ተማሪ እንደነበረ፣ የአሮሞ ተወላጅ እንደሆነና በቸ አካባቢ እንደተወለደ ይነግረኝ ነበር። ሲራጅ፣ መልኩ ጠይም ዓይኖቼ ትላልቅና ሂማም አብረውት ያሉት ጓዶች እንደ ጓድ ብቻ ሳይሆን እንደትልቅ ወንድምም የሚመለከቱት ነበር ። አንዳንድ ቀን ስናርፍ ብዙ የተቀደዱ ሱሪዎችን ይቀበላንና በመርፌ ጥፎ፣ በመኪና የተሰፋ አስመስሎ ይሰጠናል። ኢሕአሠ ከነበሩት ችግሮች ሁሉ የልብስ ችግሩ ይገርመኝ ነበር። አንዳንዴ ቆየት ያሉ ጓዶች ሳይቀሩ በተቀዳደደ ቀምጣ የሚታዩበት ጊዜም ነበር። ሲራጅ ለሠራዊቱ ልብስ እየሰፋ በግሉ የሚሠራው ሥራ እንዲህ እንደዋዛ የሚታይ አልነበረም። በሠራዊቱ ውስጥ ትልቅ ቦታ

ለነበረው ችግር መፍትሔ በመስጠት አርአያነት ያለው ሥራ እንዳከናወነ ነው የምቆጥረው። አንዳንዴ ደግሞ የነበረችውን "ሰርቫይሻል" የምትል መጽሐፍ እያነበብ፣ ስለምግብ፣ ስለቅጠላ ቅጠል፣ በችግር ጊዜ ስለሚበሉና ስለማይበሉ የዱር ሥራስርና፣ ፍራ ፍሬ ያስረዳን ነበር።

ከሞንሶሎ በተመለስኩ ሰሞን በነሺፈራው ክስ ላይ የተሰጠውንም ውሳኔ ሰማሁ። ሺፈራው ለሰድስት ወራት ትጥቅ እንዲያወርድ፣ ከማንኛቸውም የፓርቲና የሠራዊት ሐላፊነት እንዲታገድና የመምረጥና የመመረጥ መብት እንዳይኖረው የሚል ውሳኔ ነበር የተላለፈበት።

በኃይሌ ቀጭኑ ላይ የተወሰነው ደግሞ ከነበረው የአመራር ሐላፊነት ጋር የሠራው ሥራ ሲታይ ለአርባያው ችግር ከፍተኛ አስተዋጽኦ እንዲደረገ ተጠቅሶ፣ ለአንድ ዓመት ትጥቅ እንዲያወርድ፣ በማንኛውም የፓርቲና የሠራዊት ሐላፊነት በታ እንዳይመደብና የመምረጥና የመመረጥ መብቱን እንዲገፈፍ የሚል ነበር።

ኃይል አምስት መቶ ሃምሳ አምስት እያለን አንድ የማልረሳው ነገር ቢኖር እንደ አብድ እየሰፈሰረ የሚመላለሰ ሰው ነበር። በመጀመሪያ ስናገኘው ምናልባት ሰላይ ሊሆን ይችላል ብለን ስለገመትን ከጥበቃ ጋር አድርገን እንዲያጣሩ ወደ አመራሩ ላከነው። አነርሱ ደግሞ "አብድ የምትልኩብን ምን አድርጉ ብላችሁ ነው?" ብለው ወደ እኛ መለሱት።

"እስኪ አናቆየውና ምን እንደሚያደርግ እንደ" ብለን ስንጠብቀው አንድ ቀን አባተ፣ አብዱ በመንገድ ላይ ሲያልፍ "ማነህ ቁም!!" ብሎ ጮኸበት፣ ሰውዬው አቋቋሙ ሁለት እጆቹና ጣቶቹ ልክ በወታደር አይነት እንቅስቃሴ እንደሆነ አባተ አስተዋለ። የመቶ አለቃ አባተ "ንዑስ የደርግ አባል ነበር፣ እውነተኛ የወታደር ሰላይ መሆኑን በእጁ አጨበበጥ መለየት ትችላላችሁ" አለና ነገረን። ከዚያ በኋላ ታስሮ እንዲጠየቅ ተወሰነና ኃይሏ መጀመሪያ መርማሪ ቀጥሎ ደግሞ ትሪቡናል አቋቋመች።

መርማሪዎቹ ወሰደው ሲያስፈራሩት "እኔን ፋሽስት እንዳትሉኝ። ከእናንተ ውስጥ አንድ የደርግ ሰው አለ ለካ፣ አገር የምታስጨርሱ ወንበዴዎች" እያለ እንደ አብድ መስሎ ሲናገር የነበረው ሰው አመነና እውነቱን ነገራቸው። ሰውዬው ወደ አራት አምስት ቋንቋዎች ያውቃል። ከአባተ ጋር በአርምኛ ቋንቋ ተነጋገሩና ተግባቡ። በኋላ "እኔ ሁሉንም ምስጢር እነግራችኋለሁ፣ አትግደሉኝ" አላቸውና የሠራባቸውን ቦታዎች ተናገረ። እስራኤል እንደሰለጠነ፣ በጌምድር እንደነበረ፣ ወሎ ወታደሮችን መሰለሉን፣ ከተማ ውስጥ የኢሕአፓ አባሎችን ሲከታተልና ሲያሲዝ እንደነበረ ነገራቸው። አነርሱም "እንዴት ታወቃቸዋለህ? በምስጢር ነው የሚሠሩት" ሲሉት ሳቀና "ከተማ ያሉ አብዛኛዎቹ ኢሕአፓዎች እየቸኮሉ ነው የሚሄዱት። አሥር ጊዜ ሰዓት ማየት ይወዳሉ። ጸጉራቸውን ያጎፍራሉ ..." አለና ነገራቸው።

ትሪቢየናል ተቋቁሞ ጠበቃ ይቆምለት ተባለና ጠበቃ እንዲመርጥ ተነገረው። እሱም ከተሰበሰበው ሰው ለመምረጥ ምንም ሳያመነታና ጊዜ ሳይፈጅ "ሲራጅን መርጫለሁ" አለ። ሲራጅን ስለመረጠ ሁላችንም ተደነቅን። ምክንያቱም ሁላችንም በጣም አስተዋይና ጥሩ ሰው ነው የምንለው፣ ከሌላው በተለየ የምንወደውና የምናከብረው ሲራጅን በመሆኑ ነበር። ይህ ሰውዬም እርሱን ሲመርጥ አስተዋይ ሰው እንደሆነ አወቅን። "እናንተ ካለእርሱ በስተቀር አዋቂና የበለጠ ሰው የላችሁም። እሺ ካላችሁ ሲጠበቃኑት የምመርጠው እርሱን ነው" አለን።

ሲራጅም ለብቻው ወሰዶ እነጋረውና ለእርሱ ሊሆን የሚችለውን አማራጭ ነገረው። "የፖለቲካ ትምህርት፣ ለአንድ ወይንም ለሁለት ወር ይሰጥህ። ከዚያ በኋላ ወደ ደርግ እንዳትመለስ ወደ ውጭ እወጣለሁ ካልክ እንድትወጣ እኔ እስከመጨረሻ እከራክርልሁለሁ" ብሎ አማክረው።

ሰላዩ ግን "እኔ ለማምንበት አምታለሁ አንጂ ወደ ውጭ ለመውጣት ፍላጎት የለኝም። የእናንተንም የፖለቲካ ትምህርትም አልፈልግም። እናንተን እውቃችኋለሁ። ስለዚህ ይቅርታ አድርግልኝና እኔ በአቋሜ እንደጸናሁ በአቋሜ

እሞታሲሁ እንጂ የምትለውን አማራጭ ሁሉ አልፈልግም አለ። “እናንተ በእምነታችሁ ጽኑ፣ እኔም በእምነቴ እጸናለሁ። እናንተም በእምነታችሁ ትሠዋላችሁ እኔም በእምነቴ እሠዋለሁ። በመጨረሻ ግን እናንተ እንደምትወድቁና የትም እንደማትደርሱ አውቃለሁ” አለ እንደገና ከጥቂት ቆይታ በኋላ።

“ለምን እንደዚህ አልከ?” ብለን ጠየቅነው። “የእናንተ ዓላማ አይሳካም። እኔ ይሄንን አውቃለሁ። ስለዚህ እኔ ከእናንተ ጋር አብራ ለመራራድ አልችልም። ከመጀመሪያም ስነሳ ሞት እንደሚያጋጥመኝ አውቃለሁና ምንም ነገር ቢመጣ ለመቀበል ዝግጁ ነኝ” አለ። ብዙ ጓዶች እየተቀበሉ ቢያናግሩትና ቢለምኑትም እንቢ አለ።

ሲራጅ የቻለውን ያህል ተሟገተለትና ፍርድ ተሰጠው። “እኔ አማራጮች ባቀርብለት እምቢ ብሎኛል፣ ለምኔዋለሁ፣ ምንም ማድረግ አልችልም” አለ። ውሳኔውን አሰይዘን ከሁለት ጓዶች ጋር አሲምባ እንዲላክ ተወሰነ። ለእርሱ ግን ሁለቱ ጓዶች ሐኪሞች እንደሆኑና አሲምባ እንዲያደርሱት የተመደቡ መሆናቸው ነው የተነገረው።

እኛን “እሺ” አለን። ለራሱ ግን ሞት እንደተፈረደበት ገምቷል። ሌሊት ከታሰረበት ምሰሶ ጋር ጭንቅላቱን እያጋጨ ሕይወቱን አጥፍቶ አገኘነው። ለእምነቱ ያለውን ጽናት ሕይወቱን ያጠፋበትን ሁኔታ አይተን ሁላችንም አደነቅነው።

ከአንድ ወር በላይ ለሚሆን ጊዜ ኃይል አምስት መቶ ሃምሳ አምስት ከቆየሁ በኋላ በነሐሴ ወር የጎሊቶሎ ሠራዊት የመቀየጥ ምደባ ተደረገና ከኃይል አምስት መቶ ሀምሳ አምስት ወደ ኃይል አምስት መቶ ተዛወርኩ።

አምስት

ኃይል አምስት መቶ

የጎሊቶሎ የሠራዊት ቅየጣ

ነሐሴ ወር 1969 ዓ.ም ጎዕቶሎ ላይ ሠራዊት የመቀየጥ ሥራ ተከናውኖ አዲስ ምደባ ተደረገ። በዚያ ወቅት እኔ ኃይል አምስት መቶ ውስጥ ተመደብኩ። የኃይል መሪ ጌትነት ሲሆን ምክትል መሪ ደግሞ የአቢኢዮ ነበረ። የኃይል የፖለቲካ ሐላፊ አሰፋ ምክትል ደግሞ ስለሞን ሆነው ተመደቡ። የኃይል የፓርቲ ኮሚቴ አባሎች ከሠተ፣ አረፋይኔና ጃበር ሆነዋል። የፓርቲ ኮሚቴ አባላት መመደብ የተጀመረው በእርማት እንቅስቃሴው ግዜ በተደረገ የማሻሻያ ውሳኔዎች ሲሆን በአዲሱ አሠራር ሌሎችም ለውጦች ተደርገዋል።

በኃይል አምስት መቶ ውስጥ እንደማንኛውም ኃይል ሦስት ጋንታዎች አሉ። አነሱም ጋንታ አምስት መቶ ሦስት፣ ጋንታ አምስት መቶ አራትና ጋንታ አምስት መቶ ስድስት ነበሩ። እኔ የነበርኩበት ጋንታ አምስት መቶ ስድስት ጋንታ መሪው እንግዳ ወርቅ ምክትሉ ደግሞ እኔ ነበርኩ። ድላይ የተመደበችው ጋንታ አምስት መቶ ሦስት ውስጥ ሲሆን፣ የጋንታ መሪው ቴዎድሮስ ባሪያው፣ ምክትሉ ደግሞ አርቧ ነበረች። የሦስተኛዋ የጋንታ አምስት መቶ አራት መሪ ግደይ ጨጓር፣ ምክትሉ ደግሞ ብርሃኑ ሆነው ተመደቡዋል።

በጎዕቶሎ ሠራዊቱን በመቀየጥ እንደገና የመመደብ ሥራ በተካሄደ ወቅት ከውጭ የመጣ ብዙ ትጥቅ ስለነበረ ሠራዊቱ በበቂ ሁኔታ ታጥቋል። እያንዳንዱ ኃይልም በየራሱ የተለያዩ ክፍሎች ተዋቅሮ የመረጃ ክፍል፣ የብዙኃን ድርጅት፣ የሚሊሻ ኮሚቴዎች ተቋቁመዋል። አንድ ኃይል አቅሚ በሚፈቅደው መጠን የምታምንበትን ውሳኔ ተግባራዊ ለማድረግ በቂ ሥልጣን ተሰጥቷል። ነገር ግን

በዚያን ጊዜ በአንድ ኃይል ብቻ ሊካሄድ የሚችል ብዙም ነገር ባለመኖሩ ከሌሎች ኃይሎች ጋር በመቀናጀትና በመደጋገፍ መሥራት የግድ ነበር።

በአዲሱ አደረጃጀት ከየቦታው የተወከሉ በፖለቲካዊ፣ በወታደራዊና በሌሎች የሠራዊቱ የሥራ ዘርፎች ውስጥ ብቃት ያላቸው አባላት እንዲጠቆሙ ተደርጎአል። በሠራዊቱ የተመረጡ ተወካዮችም ወደ አመራር እንዲገቡ በተወሰነው መሠረት መዝሙርና ዳዊት ሰዩም ተመርጠዋል። የቀድሞዎቹ የሠራዊቱ ወታደራዊ ጠቅላይ አመራር አባላት ግን ከአንድ የአመራር አባል በስተቀር ሁሉም በሐላፊነት ላይ እንደነበሩ ናቸው።

ሠራዊቱ በአዲሱ የአሠራር ለውጥ እንዲዘጋጅ የተደረገው በአዲስ መስመር፣ በአዲስ አመራር፣ ተጠናክሮ ይንቀሳቀሳል ተብሎ ነው። በዚህ አመዳደብ ደህና የፖለቲካ ብስለትና ጥንካሬ ያላቸው አባላት ተመድበዋል። ለክፍለ ሕዝብ ሥራ ወደ አድዋ፣ እነጽላሎም፣ እነተስፋዩ፣ እነ ጴጥሮስ በመረጃ ክፍል በኩል ደግሞ እነታዮ ቶላ፣ ኤልያስ፣ ኪዳነ ኪሮስ፣ አሰረስ፣ ተሻገር፣ ፀሐይ፣ ኃይለ ማርያምና ሌሎችም ጎበዝና ጠንካራ አባላት ተመድበዋል።

እንደሌሎቹ ሁሉ የእኛም ኃይል በኃይል፣ በክፍለታት፣ በመረጃ ክፍልና በሌሎች የሥራ መስኮች በአዲስ አመዳደብ ተደራጅታ ወደ አድዋ በኩል ተንቀሳቀሰች። በኃይል አምስት መቶ የኃይል መሪነት የተመደቡት ጌትነትና የአብሊዮ በፊትም የማውቃቸው ሲሆን ሁለቱም ብቁ የሆነ የአመራር ችሎታና ልምድ ያላቸው ነበሩ።

ከጎለቶሎ ወደ አድዋ ለመሄድ ገና በዝግጅት ላይ እያለን የደርግ ጦር በአዲግራት በኩል እየመጣ መሆኑ ተሰማ። ኃይል አምስት መቶና ኃይል ሃምሳ አምስት የደርግ ጦር ከአዲግራት እንዳያልፍ ለማገድ ታዘን ምሽግ ይዘን መጠበቅ ጀመርን። ቀኑን በሙሉ እየዘነበብን ምሽግ ይዘን ዋልን። ከኃይል 58 ጋንታ ውስጥ የነበረው ገሬኖቭ ጂ የሚባል ከባድ መሣሪያ ለምናደርገው መከላከል ጠቃሚ

መሆኑ ታሞኖበት እኔ ወደነበርኩበት ጋንታ መጥቷል። ዝናቡ በጣም እየበረታ ሲሄድ፣ መሳሪያውን ዝናብ እንዳያበላሸው መሸፈኛው ከተደረገለት በኋላ የተወሰኑ አባላት እንዲጠብቁ ተመድበው የቀረነው ከበታቻችን በሚገኝ ዋሻ ውስጥ እንድንጠለል ተደረገ።

ዋሻ ውስጥ መጠለያ ሰናገኝ፣ የእካባቢው ወጣቶች ደግሞ ያለምግብ መዋላችንን አውቀው የምንበላው በለስ ይዘውልን መጡ። የእውነትም ተርበን ነበር። በለስ፣ የእካባቢው ነዋሪ ለምግብነት የሚጠቀምበት በውጭ በኩል ቆዳው እሾህማ የሆነ፣ ውስጡ ግን መቃሚ የምግብ ይዘት ያለው ቁልቋል መሰል ተከል ነው። የበለሱን አበላል የምንቸልበት በለሱን እያቀሰጥን (አየላጥን) ለራሳችንና አበላሉን ለማያውቁ ጓዶች እንሰጣለን። ውጣቶቹም በመላጡ ያግዙን ነበር።

በለሱን በመመገብ ላይ እያለን መሐመድ የሚባል (ቀድሞ የተሕሐት አባል የነበረ ከአይጋ መጥቶ ወደ ኢሕአፓ የተቀላቀለና በኃይል አምስት መቶ ውስጥ በሀኪምነት የተመደበ) የእኛ አባል፣ አንደኛውን ልጅ “አንተ ልጅ ለራስህም እየበላህ” አለው። የፖለቲካ ጉዳይ ሐላፊው ሳሙኤል ደግሞ የመሀመድን ግግር ተቀብሎ “ለራስህም ብላ የምትለው፣ ሰንቱን የትግራይ ሕዝብ ቀልበን ልንወጣው ነው” አለ ለመቀለድ በመፈለግ።

በዚህ ጊዜ ድላይ በቀልዱ ተናዳ ቱግ አለችና “አንተን ብሎ የፖለቲካ ሐላፊ፣ የትግራይ ሕዝብ አንተን ይቀልብሀል እንጂ አንተ ነህ እንዴ የትግራይን ሕዝብ የምትቀልበው!? እነዚህ የትግራይ ልጆች አይደሉም አንዴ ተርበዋል ብለው፣ አሰበው ይሄንን የያዝኩውን በለስ ተሸክመው የመጡት?” ብላ ስትቆጣው፣ ሁላችንም እሷን ደግፈን ጮህንበት።

የጋንታ መሪው ቴዎድሮስ ባሪያው ደግሞ “ተሳሰተሀል ጓድ፣ ይህ አባባልህ ትከከል አይደለም። እንደዚህ ዓይነት አባባል በተለይ ከአንድ የፖለቲካ ሐላፊ የሚጠበቅ አነጋገር አይደለም። እንደበትህን ብታርም ጥሩ ነው” አለው።

ሳሙኤል ስለተተኩን አምና “ይቅርታ አድርገልኝ፤ እቀልዳለሁ ብዬ፤ እምልጠኝ ነው የተናገርኩት፤ ተሳስቼአለሁ” አለ። ይሁን እንጂ በዚህ አንጋገኛ የተነሳ ብዙዎቻችን ለእሱ የነበረን ግምት እንደመጀመሪያው ሊሆንልን አልቻለም።

መሐመድ ይህንን ሁሉ ነገር ዝም ብሎ ይታዘብ ነበር። ከዚያም ወደ ጀርዬ ጠጋ በማለት ድምፁን ዝቅ አድርጎ “አንዴ እንደዚህም አለ እንዴ? እኔ በፊት በነበርኩበት ድርጅት ሆኑን የምንሰማው፤ አማራዎች የሚሏችሁን ብቻ የምትከተሉና የምትታዘዙ እንጂ እንዲህ ደፍራችሁ ተቃውሟችሁን እንደምትገልጹ አናውቅም ነበር” አለኝ።

“ሁላችንም የራሳችንን ክብር እንጠብቃለን። የምንናገረውና የምናደርገው ሁሉ በመተማመንና በእኩልነት ላይ የተመሠረተ ነው እንጂ አንዱ ያንዱ ገዢ፤ ወይም ተገዢ አይደለም። አንተ እንደምትለውና እንደሚወራው ዓይነት ግንኙነት በእኛ መካከል ቦታ የሰውም፤ የሰው ትልቅነት የሚለካው በአስተሳሰቡ ትልቅነት እንጂ በዘሩ ወይ በጎሳው ማንነት አይደለም” አልኩት። አጋጣሚው አብረውኝ ከነበሩት ከመሐመድና በተለይ ደግሞ ከድላይ ጋር የበለጠ የሀሳብ መቀራረብ ፈጠረልኝ።

ከድላይ ጋር ቀደም ሲል ኃይል ሦስት ውስጥ ሁለት ሳምንታት ያህል በቆየሁበት ጊዜ በመጠኑ ተዋውቀን ነበር። በአዲሱ ምደባ ደግሞ ኃይል አምስት መቶ ውስጥ ተገናኘንና አብረን ቀጠለን። በእንደዚያ ዓይነት የተለያዩ አጋጣሚዎች ስንገናኝ የበለጠ ተግባብተን ተቀራረብን።

ወደ አድዋ መንቀሳቀስ ጀምረን ከጥቂት ቀናት በኋላ አንጋገኛ ከሚባል በአዳጋ ሐሙስና በሀውዜን መካከል የሚገኝ ተራራ ስር ደረሰን። ከፊት ለፊታችን ደግሞ ሌሎች ሁለት ኃይሎች ነበሩ። የእኛ ኃይል በምዕራብ በኩል እንደናርፍ ተደረግን፤ ጋንታዎቹ በሙሉ ቦታ ይዘው እያንዳንዱ ጋንታ መከት ወይም ፍየል በማረድ እንዲመገብ ፈቃድ ተሰጠ። የኃይል አመራሮች ለስብሰባ መሄዳቸውንና የእንቅስቃሴአችንን ዕቅድም ጫፍ ጫፉን ሰምተናል። ዕቅዱ ከአዲሳቸውን በስተምዕራብ በኩል ባለው የሙግላት ማይክር ዌቭ ጣቢያ ውስጥ በጣም የተጠናከረ የጠላት ኃይልና በርካታ መሣሪያ በመኖሩ እሱን ለመምታት ነበር።

ከስብሰባው በኋላ አመሸሽ ላይ ለወታደራዊ ተልእኮ እንደምንንቀሳቀስ ለጋንታ አመራሮች ብቻ ተነገረን። “ብሉ፤ ጠጡ!” አያልን አባላቱን ስንጋብዛቸው ቆየን። ምሽት የአመራሩ ስብሰባ ተበተነና የአብሊዮ ወደእኛ መጣ። ተበሳጭቷል፤ ዓይኖቹ ደም ለብሰዋል። ወደእኔ መጣና “ወዲ ሀፍተይ” አለኝ። (በትግርኛ የእኅቴ ልጅ ማለት ነው) ከአሁን በኋላ ሞት የለም። መሥዋዕትነት የሚባል ነገር የለም። ምክንያቱም ሁሉም የሚፈልጉት ላለመዋጋት ነው። ይሄ ድርጅት የፈሪዎች ድርጅት ሆኗል። እንዋጋ እንሠዋ ስንል ‘አይቻልም፤ አይሆንም ብቻ የሚል ድርጅት ሆኗል’ አለኝ ።

“ምነው እቅዱ ተሰረዘ እንዴ?” አልኩት “አዎ ተሰረዘ” አለኝ አሁንም ንዴቱ ሳይበርድለት

“ለምን?”

“አመራሩ፤ የተያዘው ዕቅድ መሥዋዕትነት ይበዛበታል ብሎ ስለፈራ በድምፅ ብልጫ እንዲወሰን አደረገ። ይሰረዝ የሚሉት ስለበዙ ተለእኩው ተሰረዘ። ስለዚህ እዚህ አድረጎ እንደገና ወደ አድዋ ልንመለስ ነው” አለኝ።

የወታደራዊ ተልእኮውን መረጃ ያጠናቀሩት የመረጃ ክፍል አባሎች፤ እነ ታዮ ቶላ ነበሩ። እነርሱ ጥናቱን ሲያካሂዱ የየካምፑ ጥበቃ ሁለት ዙር ዋርድያ እንዳለው አውቀዋል። የመጀመሪያው የውጭው ዋርድያ በዚሁ አካባቢ ነዋሪ በሆኑ ሚሊሻዎች ይጠበቃል። ሁለተኛው ወደ ውስጥ ያለው ዋርድያ ደግሞ፤ ነበልባል በሚባለው ጦር እየተጠበቀ ነበር። የአካባቢው የሚሊሺያ ጠባቂዎቹ በእኛ የመረጃ ጓዶች ተይዘዋል። ስለዚህ ለወረራ መግባት የሚቻልበት አንድ ዘዴ አዘጋጅተው ለአመራሩ አቀረቡ። ቀድመው የሚገቡት ጓዶች የሚያውቋቸው ሚሊሻዎች ዋርድያ በሆኑበት ቀን የእነርሱን ልብስ ለብሰው፤ እነርሱን መስለው ወደ ውስጥ ያልፋሉ። ወደ ሁለተኛው የነበልባል ዋርድያ መጠበቂያ አጠገብ ሲደርሱ እፍኖ ይዞ ለሌሎች ጓዶች በር እንዲከፍቱ ለማድረግ እንደሚቻል አስረዱ። አጥሩ ዙሪያውን በፈንጂ የታጠረ ስለሆነ ወደ ካምፑ መግባት የሚቻለው በበሩ በኩል ብቻ ነበር።

ይህንን መረጃ አስተማማኝ ለማድረግ ታዬ ቶላ ራሱ ከአንድ የመረጃ ክፍል ጓድ ጋር ሆኖ ከአንድ ቀን በፊት የሚልሻዎቹን ልብስ ለብሶ ነበልባሎች ወደነበሩበት ቦታ ገብቶ ነበር። ከነበልባሎቹ ጠባቂዎች ጋር ሰላምታ ተለዋውጦ እንደተመለሰም ነግሯቸዋል። ስለዚህ በዕለቱ እነርሱ በተግባር በሞከሩት መንገድ በመግባት ሁኔታዎችን አመቻችተው እኛን ለማስገባት እንደሚቻል ለአመራሩ አስረድቷል። አንድ ጊዜ ውስጥ ከተገባ በኋላ መኮንኖቹ ያሉበትን ቦታና ጦሩ የተከማቸበትን ሥፍራ ስላዩ፤ ድብልቅልቅ ያለ ተኩስ በመክፈት ያሉበዙ ችግር ተልእኮውን ማሳካት እንደሚቻል ተገለጸ። ወታደሮች ለመሸሸ ቢፈልጉ እንኳ ግቢው ዙሪያውን በፈንጂ የታጠረ በመሆኑ አጅ ከመስጠት ውጪ አማራጭ ስለሌላቸው ዕቅዱን ማሳካት የሚቻል መሆኑን አስረድቷቸዋል።

ከአመራሩ መካከል “ተልእኮው ከፍተኛ ጥንቃቄ ያስፈልገዋል፤ በተለይ የፈንጂ ኤክስፐርት ባለበት ካልሆነ በስተቀር ትልቅ አደጋ የሚያስከትልና ከፍተኛ

የአሊምባ ፍቅር መስዋእትነት የሚጠይቅ ነው። በእኛ አቅም ሊፈጸም አይችልም፤ ጓዶችንም እናስጨርስም የሚሉ ነበሩ። በመሆኑም የሠራዊቱ ዋና አዛዥ ሮባና ምክትሉ አበጆ የሠራዊቱ ሕግ በሚፈቅደው መሠረት ደምጽን በድምፅ የመሻር ሥልጣናቸውን በመጠቀም ተልእኮው እንዲሠረዝ አዘዙ።

በዚሁ ሳምንት ጠቅላይ ወታደራዊ አዛዥ ሮባ፤ ጠቅላይ ምክትል ኮሚሳሩ ጋዙና የኃይል አምስት መቶ ኮሚህር አሰፋ የጎንደርን ጦር ለማጠናከር አሲንባን ሰቀው ሄዱ። ወሬው እንደተሰማ በተለይም ነባር ታጋዮች ጠቅላይ አዛዥ ሮባ በመሄዱ ከባድ ሐዘን ተሰምቶን ነበር።

ተልእኮው ከተሠረዘ በኋላ ወደ ሀውዜን አካባቢ ወረድኖ። የሀውዜንን ከተማ ወደ ግራ በመተው በስተምዕራብ ወደ አድዋ አመራንና ነበሉት አጠገብ የሚገኝ አዲላርጉድ የሚባል መንደር ደረሰን። የሀውዜን ጉዞ ዓላማ፣ በየአመቱ በሚከበረው የሙሰሊሞች በዓል ላይ ለመገኘት ከተለያዩ ቦታዎች የሚመጣ ሕዝብ የሚሰበሰብበት በመሆኑ የፕሮፓጋንዳና ቅስቀሳ ሥራ ለማካሄድ ነበር።

ሀውዜን በትግራይ ምሥራቃዊ ክፍል በአጋሜ አውራጃ ትኛለች። ሀውዜን በስተደቡብ በኩል ሁለት አውላሎን፣ በስተምዕራብ ደግሞ አድዋንና ተንቤንን የምታዋስን ብዙ ታሪክ ያላት ጥንታዊት ከተማ ናት። ሀውዜን፣ አብርሐና አጽብሐ የሚባሉ ሁለት መንታ ወንድማማቾች ሲያስተዳድሯት የነበረች ናት። እነኚህ ሁለቱ ወንድማማቾች የክርስትና ሃይማኖትን ከተቀበሉ በኋላ ሰማቸው ተቀይሮ አይዛና እና ሳይዛና ተብለው መናገሻ ከተማቸው ከሀውዜን ወደ አክሱም እስካሸጋገሩበት ድረስ መናኸሪያቸው ነበረች። ከከተማዋ በስተደቡብ በኩል የእነርሱ ታሪክ ያለበት ሙሰሊሞችና ክርስቲያኖች በአንድነት፣ በየዓመቱ በዓል የሚያከብሩበት አብርሃና አጽብሐ የሚባል ቦታ አለ። ከተማዋ አጋሜን ተንቤንን ሁለት አውላሎን ከማዋሰኗም በላይ ትልቅ የገበያ ማእከልም ነች።

ሀውዜን ከከተማው አጠገብ ስንደርስ ወደ ምዕራብ አመራን። ከሀውዜን አካባቢ መጥቶ የተከኔ ገባር ከሆነው ወረሃ የሚባለው ትልቅ ወንዝ ዳርቻ ላይ አብሩክ ተባልንና ለመጸዳዳት ተፈቀደልን። (አብሩክ ማለት ባላችሁበት ተቀመጡ ማለት ነው)። ከምሥራቅ ወደ ምዕራብ እያመራን ስለሆነ የፀሐፊ ሙቀት በጀርባችን በኩል ነበረ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ "አማኑኤል ወደፊት" የሚል መልእክት ደረሰኝና ሄድኩ። ከፊት ሁለቱ የኃይል አመራሮች ጌትነትና የአብዚዮ ለትእዛዝ እየጠበቁኝ ነበር። አጠገባቸው ሲደርስ በወታደራዊ ሥነሥርዓት ቆምኩ።

"ከወንዙ ባሻገር ከሚገኘው አዲላርጉድ የሚባል ትልቅ መንደር የሙሰሊሞች ዓመታዊ በዓል ይከበራል። በበዓሉ ላይ ብዙ ህዝብ እንደሚገኝ

ይታወቃል። በሥፍራው ለሚሰበሰቡ ሕዝብ የፖለቲካ ቅስቀሳ ለማድረግ ከሁለት አባላት ጋር በአብሪነት እንደትሄዱ ተመድባችኋል" አሉኝ። መንደሩ ከነበሉት ከተማ በጣም ቅርብ ነው፤ ወንዙ ደግሞ በስተምዕራብ በኩል ነው። ከሁለት አባላት ጋር አብሪ ሆነን ፊት ለፊት ወደሚታየው ጋራ በመሄድ ቦታውን እንቆጣጠራለን። መንደሩ ሰላም መሆኑን ስናረጋግጥ ኃይሏ ተንቀሳቅሳ ወንዙን እንደምትሻገር ገለጸልኝ። እኛ ወንዙን እስከመንሻገር ድረስ ኃይሏ ባላችበት ሆና ቦታ ይዘው እንደሚጠብቁንም ነግረውኛል። ትእዛዙን ተቀብሎ ከጨረሰኩ በኋላ ሁለቱ አብረውኝ እንዲሄዱ የተመደቡት ብርሃነ ዓባይና ሮምህ ወደፊት ተጠሩና ከእኔ ጋር በአብሪነት እንደተመደቡ ትእዛዝ ተሰጣቸው።

ሦስታችንም ከላሽን ኩሽ ጠብመንጃ ታጥቀናል። ኃይሏን ወደኋላ ትተን በፍጥነት ወንዙን ተሻገርንና ዳገቱን መውጣት ጀመርን። ዳገቱን ወጥተን እንደጨረሰን ከመንደሩ በስተሰሜን በኩል "ቁም! ማህሀ?" የሚል ድምጽ ሰማን።

"እኛ የኢትዮጵያ ሕዝብ አብዮታዊ ሠራዊት ነን፤ እናንተስ እነማን ናችሁ?" አልኳቸው።

"እኛ የትግራይ ተጋዳዮች ነን" ብለው መለሱልን። እነርሱ አስቀድመው በሌላ በኩል መጥተው መንደሩን ተቆጣጥረውት ነበር። እኛ የምንገኘው ታች ሲሆን እነርሱ ደግሞ ከበላያችን ከጋራው አናት አካባቢ ሰፍረዋል። ስለዚህ አንድ ነገር ቢመጣ፣ እነሱ ለማጥቃት አመቺ ከፍታ ላይ ከመሆናቸውም በላይ ሽገ መሬት ይዘዋል። አመቺነቱ ለእነሱ ቢሆንም ያለማመንታት በተልእኮችን መሠረት ወደመንደሩ መግባታችንን እንድንቀጠል ወሰንኩ። እነርሱ ቀጣዩን እርምጃችንን ለማወቅ በነበሩበት ሆነው ወደታች ይመለከቱናል። እኛም ለጥንቃቄ ብረታችን ከትከሻችን አውርደን ደገንንና በጥንቃቄ መጠጋታችንን ቀጠልን። መሣሪያ ከትከሻ አውርዶ መደገን ማለት ለመታከስ በተጠንቀቅ መሆናችንን ማሳየት ነው።

እኛ አስቀድመን እንዳንተኩስ ተነጋግረናል። ከተተኩሰብን ግን መከላከል ስላለብን ተራርቀን በመሄድ እየተጠባበቅን በድፍረት ወደ መንደሩ መጠጋታችንን ቀጠልን። እነሱም ሌላ ነገር ውስጥ መግባት አልፈለጉም ነበርና ያለ ችግር ከመንደሩ ደረሰን። ቁሙ ሲሉን ከነበሩት ዘበኞች አጠገብ ደርሰን ሰላምታ ከተለዋወጥን በኋላ የእኛ ኃይል ከኋላችን እንደምትመጣ ነገርናቸው። እነርሱም የመጡት እንደኛ በበዓሉ ላይ የኪነት ቅስቀሳ ለማድረግ መሆኑን ተረዳን። የእኛ ኃይል ተከትላን ወንዙን ተሸግራ ጋራውን እየወጣች መሆኗን ሲገነዘቡ የያዙትን ቦታ በሰላም ለቀውልን ከመንደሩ በስተሰሜን በኩል ያለው ተራራ ላይ ሄደው ሌላ ቦታ ያዙ።

ከኋላችን የነበሩት ጓዶች ደርሰው በቦታው ላይ ሲተኩልን ሦስታችን አብሪዎቹ እንደገና ለኃይሏ የሚሆን ቦታ ለመያዝ ወደ መንደሩ ቀድመን ሄድን። ወደ መንደሩ ስንገባ በድንገት ከእነርሱ የኪነት አባሎች ጋር ፊት ለፊት ተገናኘን። እንዳንዶቹ ሮምሆን በማየታቸው አልተደሰቱም። ምክንያቱም ሮምሆ ከወያኔ ከድቶ ወደኢሕአወ የተቀላቀለ አባላችን ስለነበረ ነው። እኔም ነገሩ ገብቶኛል። እርሱን ወደኋላ አድርጌ እኔና ብርሃነ ሰላምታ እየተለዋወጥን እንዳለ ቀድሞ የማውቀው ሙሉጌታ አብርሃ ከሚባል የእነርሱ የኪነት አባል ጋር ተገናኘሁ።

ሙሉጌታ የታወቀ የወያኔ ኪነት አባል ነበር። ካላሰበኩት አቅጣጫ ከበስተግራ በኩል መጥቶ በድንገት ሲነካኝ ደንገጥኩና ልቤ ምቱ ሲጨምር ተሰማኝ። ዞር ብዩ ስመለከት ሙሉጌታን አገኘሁ። ተቃቅፈን በመላላም ሰላምታ ተለዋወጥን። ሙሉጌታ ጥሩ ጥሩ ባህላዊ ዘፈኖችን የመጫወት ችሎታ ያለው የኪነት ሰው ነበር። እኔ ግን ገና ሳየው በሐሳቤ የመጣውና ያስደነጠኝ ከእርሱ ጋር የነበረን ትውውቅ ወይም ዘፈኑ አልነበረም። ሙሉጌታ ለብሶት የነበረው የወታደር ኮት ከሚያምረው ቀይ መልኩና አፍሮው፣ እንዲሁም ከተሰተካከለ ቁመናው ጋር ግርማ ሞገስ እጎናጽፎታል። ገና ቀና ብዬ ሳየው ነበር ፊቴ ተለዋውጦ ሰውነቴ

የተንቀጠቀጠው። መረበሼን እንዳያውቅብኝ አንገቴን ወደገን ዞር አድርጌ ወደሌላ አቅጣጫ ማየት ጀመርኩ። ትውውቃችን ገና ወደ ትግል ከመውጣታችን በፊት ነበር፤ አዲግራት እያለንም ሆነ በትግል ጊዜ በግሎማክዳ ወረዳ ተገናኝተናል።

ሙሉጌታን ሳየው ሰውነቴ የተረበሸበት ምክንያት፤ ከታላቅ ወንድሙ ከመቶ አለቃ ፍጹም አብርሐሄ ጋር መመሳሰላቸው ነበር። ከአየር ወለድ አባሎች ጋር ወደ ኢሕአወ የተቀላቀለው የመቶ አለቃ ፍጹም፣ ጎንደር አዲስ ዘመን አውራጃ እብናት ላይ የተሠዋ ምርጥ ጓድ ነበር። ይህንን ግን ታናሽ ወንድሙ ሙሉጌታ አያውቅም።

የመቶ አለቃ ፍጹምና እኔ በኃይል ሶስት ውስጥ አብረን ነበርን። መቶ አለቃ ፍጹምና ወንድሙ ሙሉጌታ በመልክም፣ በቁመናም በጣም ይመሳሰላሉ። ሁለቱም በጣም መልከመልካሞችና ቁመናቸው ያማረ፣ እንዲሁም ጥሩ የወታደር ሰውነት ያላቸው ነበሩ። ሙሉጌታን ድንገት ሳየው የተሰዋው ጓድ ከሞት ተነሥቶ የመጣ መስሎኝ ነበር የደንገጥኩት።

መቶ አለቃ ፍጹም፣ ከመሰዋቱ በፊት ከትግራይ ተነሥተን ወደ ጎንደር ለመሄድ በረሐውን ስናቋርጥ በለሳ እስከምንደርስ ድረስ ብዙ ስንጨዋወት ነበር። እርሱ ሰፊ ወታደራዊ ልምድ ስለነበረው ይመክረኝና ያስተምረኝ ነበር። ከአየር ወለድ ጓዶቹ ጋር ወደ ኢሕአወ እንደመጣ ለብቻው በወታደራዊ ስልጠና አካባቢ እንዲቆይ የመድረጉ ምክንያት ምን ሊሆን እንደሚችል አስብ ነበረ። በዚያ የጎንደር ጉዞ ላይ አብረን እያለን ምክንያቱ ምን እንደሆነ ጠየቅኩት።

“ወንድሜ ከወያኔ ጋር ስላለና፣ እንዲሁም ያለሁበት ቦታ ከቤተሰቦቼ መንደር ቅርብ ስለሆነ፣ ምናልባት ስለትግሉ ከወንድምህም ሆነ ከቤተሰብህ ጋር ለመመካከር ከፈለግህ በቅርብ ልታገኛቸው ትችላለህ” ብለው ሁኔታዎችን ሊያመቻቹልኝ ነው። እንዲሁም ‘ሌላ አማራጭ ካለህም አናስገድድህም፤ በደንብ አስብበት’ ብለው ጊዜ ሊሰጡኝ ብለው ነበር” ብሎ በዝምታ ተዋጠ። “እኔ ግን ከመጀመሪያ ከኤርትራ ስወጣ አብረውኝ ከነበሩ የአየር ወለድ አባል ጓዶች ጋር

ለመታገል እንጂ፣ከእነርሱ ተነጥዬ ወደ ሌላ ድርጅት የመጣባት ዓላማ አልነበረኝም። አለኝ እፍታ ቆየት ብሎ። ከኢሕአሠ ሌላ ከማንም ድርጅት ጋር እንደማይሰለፍና ከወንድሙም ሆነ ከቤተሰቡ ለመገናኘት ፍላጎት እንደሌለው ለአለመራሮች እንዳስታወቃቸው፣ ነገረኝ። ወንድሙም ሆነ እርሱም የየራሳቸው ዓላማ አላቸው። የየራሳቸውን እምነት መከተልም ይችላሉ። ይህንኑ እንደነገራቸውና ጉዳዩ በዚያው እንዳለቀ አጫውተኝ ። ከዚያ በኋላ በኃይል ሦስት በምክትል ጋንታ መሪነት ተመድቦ አብረን ቆየን።

ወንድሙን ሙሉጌታን ሳገኘው ፍጹምን አስታውሼ ትካዜና ሐዘን ተቀሰቀሰብኝ።ጌትነትን ጠራሁትና ስለሙሉጌታ ማገነት ነገርኩት። ጌትነትም የአየር ወለድ አባል ስለነበረና የመቶ አለቃ ፍጹምን በደንብ ስለሚያውቀው፣ ሙሉጌታን ሲያይ ድንግጦ " ቁጭ ራሱን ፍጹምን? ወይ ጉድ!!" በማለት አብሮኝ ተከዘ።

መቼም ቢሆን መቼም ፍፁም፤

ጊዜ፣ ቦታ እና ፍቅር፣ እንድላይ ማገበር ከፍለው፤

ጽዋ ጠጥተው አያውቁም።

ሮበርት ብራውኒንግ

ከትንሽ ጊዜ በኋላ የመጣንበትን ዓላማ ለመፈጸም እንችል ዘንድ ለእያንዳንዱ ጋንታ ምድብ ቦታ ተሰጠ። እንደታሰበውም እጅግ በርካታ የአስልምና ሀይማኖት ተከታዮች ከትለያዩ ከተማዎች መጥተዋል። እኛ ከመሰጊዱ በስተደቡብ በኩል ስንሆን፣ የወያኔ ኃይል ደግሞ በስተሰሜን በኩል ሰፍረዋል። የአኔ ጋንታ የያዘችው ቦታ ለመሰጊዱ በጣም ቅርብ ስለነበረ ከተወሰኑ ሰዎች ካልሆኑ በስተቀር ከሌሎች የወያኔ አባሎች ጋር አልተገናኘንም። ሌሎች ጋንታዎችም ቢሆኑ ከአመራሩ በስተቀር መቀራረብና መንጋገር አልነበራቸውም። ዋርዲያ ከተቀመጠበት ትልቅ ድንጋይ ስር ተቀምጬ ስለ ፍጹም አብርሃ እያሰብኩ ነበረ።

ኃይል መሪዎቹ ጌትነትና የአቢሊዮ እኔ ወደነበርኩበት ቦታ ሲመጡ እየኋቸው። አመራሮች ስለሆኑ ሁለቱም የመገናኛ ሬዲዮ ይዘዋል። እኔን ፍለጋ እንደመጡ ሲገባኝ በፍጥነት ተነሥቼ ብረቴን አስተካክዬ ጠጋ አልኩ። የአብሊዮ እየሳቀ "ወድ ሐፍተይ አንድ ነገር ለድላይ ትሰጣታለህ" አለኝ ፈገግ ብሎ በጣም የሚያምሩ ፐርሶቹን እያሳዩኝ። ጌትነትም እንዲሁ እየሳቀ በፈገግታ ያየኛል። ጌትነት ረዘም ያለ ቀይ ሆኖ እፍንጫው ሰልካካ ነው። የአብሊዮ ደግሞ ጠቆር ብሎ እግሮቹና እጆቹ በጣም ረዣዥም ናቸው፤ በረሐ ከመጣባቱ በፊት የታወቀ የእግር ኳስና የመረብ ኳስ ተጫዋቾች እንደነበረ ሰምቻለሁ።

የአቢአዮ “ወድ ሐፍተይ” ብሎ የሚጠራው በጣም የሚወደውን ሰው ነበር። “ምንድነው የምሰጣት? እየቀለዳችሁ ነው?” አልኩ ሳቃቸው እየተጋባብኝ። “የለም ለመቀለድ አይደለም የመጣነው፤ ድላይ ልብሷን ለማጠብ ወደ ወንዝ ስለምትሄድ የአንተን ሱሪ ለጊዜው አንድትሰጣት ልንጠይቅህ ነው” አሉኝ።

“እኔስ ምን ልልበስ?” አልኳቸው የሚሉት ግራ ገብቶኝ።

“እንደልማድህ ነጠላውን ፍታውና አገልድም አለኝ የአብአዮ አሁንም እየሳቀ። (እንደልማድህ ማለቱ ከወሎ ስመለስ በአግልድም ወደ አሲምባ የገባሁትን አስታውሶ ነው።)

ድላይ ለባቻዋ ልብስ ለማጠብ ለምን እንደፈለገችና የእኔን ሱሪ ለምን እንደምሰጣት አሁንም አልገባኝም። በወቅቱ አዲስ የተሰፋ ቁምጣና ኮት ወታደራዊ ልብስ ነበር የለበስኩት። የአብአዮና ጌትነት ከጎኔ ቆመው መልሴን እየጠበቁ ነበር።

በመጀመሪያ ሱሪህን ለድላይ አውሳት ሲሉኝ ለቀልድ መስሎኝ ነበር። ከትንሽ ቆይታ በኋላ ግን ድላይ ራሷ መጣች። ሰውነቷ ደከምከም፤ ፊቷ ጥውልግልግ ብሏል። ጠብመንጃ አልያዘችም፤ ሽጉጥ ብቻ ነው የታጠቀችው። ቀና ብዬ ስመለከታት ፈዘዘ ብላ ታየኛለች። አሁንም ለምን ብቻዋን ሄዳ ልብስ እንደምታጥብ አልተረዳሁም። በተሰጠኝ ትእዛዝ መሠረት ግን ሱሪዬን አውልቄ ሰጠኝትና ለራሴ ነጠላዬን አገለገምኩ።

“በጣም አመሰግናለሁ!” ብላኝ ሱሪዬን ይዛ ወደወንዝ ወረደች።

እኔ አገልድም ታጥቄ ሥራዬን ቀጠልኩ። በመስጊዱ አካባቢ ብዙ ሕዝብ ተሰብስቧል፤ የወያኔ ኪነቶችም ዘፈን ጀምረዋል። በጣም ደስ የሚል የማሲንቆ ድምፅ ሰማሁ፤ የማሲንቆውን ምት የማውቀው ይመስለኛል እያልኩ በሐሳብ ተመስጫ ቀረሁ። በደንብ ላዳምጠው ፊልጌ ጥቂት ጠጋ ስል በእውነትም የማውቀው ደምፅ ነበር። ዘፋኙ ገብረጻድቅ ይባላል፤ በረሐ ከመውጣቴ በፊት የገብረጻድቅ ዘፈኖች ይማርኩኝ ነበር። ያኔ እርሱ አስመራ ሆኖ ነበር

የሚዘፍነው። ድምፁ፤ ዜማውና የማሲንቆ አመታቱም ጭምር በጣም ያስደስተኛል። ሆኖም ገብረጻድቅን ድምፁን እንጅ በአካል አላውቀውም፤ ስለአየሁት በጣም ደስ አለኝ።

የበዓሉ ሥነ ሥርዓት ሲፈጸም የእኛ ሰዎች ተፈላጊውን ትምህርት ለሕዝቡ አስተምረውና የቅስቀሳ ሥራ ሠርተው ጨርሰው ነበር። ፀሐይ ከመጥለቋ በፊት ድላይ ከወንዙ መጣችና ሱሪዬን መለስኛልኝ። በጣም እንደደከማት ታስታውቃለች፤ “ጻድ አማኑኤል በጣም አመሰግናለሁ!” አላች ደጋግማ።

“ለመንቀሳቀስ ተዘጋጁ!” ተባለና ጦሩ ለመንቀሳቀስ ተዘጋጀ። ከአመራሮች በስተቀር ሌሎቻችን ወዴት እንደምንሄድ አናውቅም። የእኛ ጋንታ አባላት፤ ትጥቃችንን ታጥቀን ኢቃዎቻችንን እንዳንረሳ አጣርተን ስንጨርስ ለመንቀሳቀስ ከጋንታ መሪው ከእንግዳ ወርቅ ትእዛዝ እየተጠባበቅን ነበር። ሁለቱ ከበስተጀርባችን ወንዝ አፋፍ ላይ የነበሩት ጋንታዎች ቀድመውን ተንቀሳቅሰው በፊታችን እያለፉ ወደምዕራብ በኩል ወደ አንባሰነይቲ ተራራ አመሩ። እንባሰነይቲ ተራራ፤ ከነበሉት በስተሰሜን በኩል ያለው ትልቅ ተራራ ነው። እነዚያ ሁለት ጋንታዎች ጨርሰው እስከሚያልፉ ድረስ፤ እኛ ከፍተኛ ቦታ ላይ ሆነን ትእዛዝ እየጠበቅን ነበር። ሜዳውን ጨርሰው የነበሉትን ከተማ ወደግራ ትተው ዳገቱን በመያዝ ሲጓዙ እኛም “ተንቀሳቀሱ!” የሚል ትእዛዝ ተሰጠን።

እንደተለመደው ጋንታ መሪው ከፊት፤ ምክትል መሪው ከመካከል ሆነን በሰልፍ ጉዞ ጀመርን። እኔ በምክትልነቴ በመሀል ሰልፍ ሆኜ ከነበሉት ወደ ብዙት የሚወስደውን ትልቅ መንገድ ልናቋርጥ ስንል ሁለቱ የኃይል መሪዎች እያወሩ፤ ድላይም በጣም ድክም ብላ አጠገባቸው አንድ ድንጋይ ላይ ተቀምጣ አየኋቸው። እኛ ግን በመንቀሳቀስ ላይ ነበርን። አጠገባቸው ስደርስ ጦሩኝ።

ከተሰለፍኩበት ወጥቼ ወደ እነርሱ ስሄድ ጌትነት “ድላይን ይዘህ ወደ ነበሉት ከተማ ትገባለህ። እዚያ ከተማ ውስጥ እርሷ የምትፈልገው ኢቃ ስላለ ኢቃውን ይዛችሁ በቶሎ ወደ ኃይሷ ትመለሳላችሁ። ከእኛ እንደተለያችሁ እንደ

አካባቢው ሕዝብ ተመሳሳሉ፤ ተጋዳሪዎች መሆናችሁን ማንም ሰው ማወቅ የለበትም። ወደምትፈልጉት ቤት የምትገቡት በጨለማ ነው። ስለዚህ ከአሁኑ ጀምሮችሁ ነጠላችሁን ፍቱና የአገር ቤት አለባበስ ለብሳችሁ ተጓዙ" አለኝ።

የአብአዮ ደግሞ እንደተለመደው አባባሉ "ወዲ ሐፍተይ ጠንቀቅ በል፤ የክላሽን መጠበቂያህን ሁልጊዜ አውቶማቲክ ላይ አድርገው። ጓዲቷ አሟት ደከማለችና ተንከባከባት" አለኝ። በዚያን ቀን ኃይሏ ማታ የምትሄድበትን ቦታና አንዲሁም ድንገት በጨለማ ከመጣን የምንጠቀምበትን የምስጢር የይለፍ ቃል ነገሩኝ። ይህ የምስጢር ቃል ለአባላት ብቻ የሚሰጥ ዋርድያ "ቁም! ማነህ?" ሲል ጓድ መሆንን ለመግለጽ የሚነገር መጋቢያ የይለፍ ቃል ነበር።

እኔ ካላሽኔን ይገለጻለሁ፤ ድላይ ግን ሽጉጥና ቦንብ ብቻ ነው የታጠቀችው። ወገሷን ስላመማት የክላሽን ትጥቅ ለጊዜው ስለማትችል አውርዳለች። አሁን ሁለታችን ከታይላችን ተነጥለን ጉዟችንን ወደነበሉት ከተማ አደረግን። በተሰጠን ትእዛዝ መሠረት በአለባበሳችን ከሕዝቡ ጋር ተመሳሰለናል። ከተማው ነጻ የወጣ ነው። ዝር ግን ከኛ አባላት በተጨማሪ ብዙ ብረት የያዙ የወያኔ አባላትም ይገኙበታል። ስለዚህም ይመስለኛል አስፈላጊ ወታደራዊ ጥንቃቄ ማድረግ አንዳለበኝ የተነግረኝ።

ትንሽ እንደተጓዘን "ልጻዳዳ?" አለችኝ። አሺታየን በአንገቴ ገለጥኩላት። ለጥበቃ እንዲመቸኝ በቀኝ በኩል ወደነበረችው ትንሽ ኮረብታ ወጣሁና እርሷ ከእኔ በስተጀርባ ሆና እንድትጸዳዳ አደረግሁ። ተጸዳድታ እንደመጣች ጉዟችንን ቀጠልን። "ድላይ! ለመሆኑ ወደየት ነው የምንሄደው? አንቺስ የምትፈልገው እቃ ምንድን ነው?" ብዬ ጠየኳት።

"የምንሄደው ለንደነገሩህ ወደነበሉት ከተማ ነው። የምንሄድበት ምክንያት፤ ከተማ ውስጥ ያሉ ሴት አስተማሪዎችን ፍላጋ ነው። እኔ ለግሌ ከእነርሱ የምፈልገው እቃ ስለአለ አሱን ተቀብሎን እንመለሳለን" አለች።

በጣም ግራ ገባኝ " ከሴት አስተማሪዎች የምትቀበደው ወይም ደግሞ የምታመጪው ምን እቃ ነው?" ብዬ እንደገና ሰጠይቃት ሳቀች።

"አንተ እታውቀውም፤ የሴት እቃ ነው። አማኑኤል" አለችና እንደገና አከታተላ "አማኑኤል እኔ እኮ አሞኛል። ቀኑን በሙሉ ያንተን ልብስ ለብሼ እንደዋልኩ ታውቅ የለ። የእኔ ሱሪ ተበላሽቶ ስለነበረ ለማጠብ ነበር የአንተን ለብሼ ወደ ወንዝ የወረድኩት" ብትለኝም ችግሯን በትክክል አልተረዳሁትም።

"ታዲያ ምንድን ነው የምናመጣው?" እንደገና ጠየቅኳት፤ የማወቅ ፍላጎቴም ጨመረ።

እንዳልገባኝ ተረዳችና "የምናመጣው እቃ ሞዴስ ይባላል" አለችኝ። "ሞዴስ ምንድነው?"

"ሞዴስ ሴቶች ብቻ የሚጠቀሙበት የሴት እቃ ነው። ወንዶች ብዙም እታውቁትም አለችና ለአፍታ ያህል ስታስብ ቆየች። "ወንዶች እኮ እንደዚህ ዓይነት ነገር ስለማታውቁ ታድላችኋል" በድምጹ ውስጥ ሐዘን ተሰማኝ፤ ችግሩ ወይም ሐመጫ ቀላል እንዳልሆነ ተረዳሁ። ግን ምን እንዳመማት በትክክል አልተረዳሁም። "ሞዴስ" የሚለውን ቃል ስሰማ ለመጀመሪያ ጊዜ ነበረ። አሁንም ግን የሴት እቃ ከመሆኑ ሌላ ምን እንደሆነና፤ ለምን እንደሚጠቅም አልገባኝም።

"ታዲያ ሞዴስ ያሽልሻል ማለት ነው?" አልኳት።

"አያሽለኝም፤ ግን ልብሴን ከመባላሽት ይጠብቅልኛል፤ ማለት ይከላከልልኛል። በየቀኑ ልብሴን ለማጠብ እንደማልችል አንተም ታውቃለህ" ብላ ስትገልጽልኝ የእኔን ሱሪ ለምን ተውሳ እንደዋለች ብልጭታ ቢጤ ታየኝ።

ወደ ከተማው ስንዳረስ ቀኑ ጨለምለምአለ፤ አልፎ አልፎም ዳመና ይታያል የነገድጓድ ድምፅም ይሰማል። የአስተማሪዎች ቤት ከከተማው በስተምስራቅ በኩል ነበር። ሰው እንዳያየን ዳርዳሩን ይዘን አካባቢው ደረስን። ከቤቱ አጠገብ ከመድረሳችን በፊት ቤቱን አመለከተችኝና እርሷን እዛው ቦታ ትቼ ቀስ ብዬ ወደቤቱ ተጠጋሁ። አካባቢውን በሙሉ በጥንቃቄ ተመልክቼ፤ የቤቱን ዙሪያ ገባ

ከአጣራሁ በኋላ አካባቢው ሰላም መሆኑን ስንዘብ ድላይን ጠራኋት። ድላይን ሰጠራት የውሾች ጩኸት ተሰማን። "እንግዲህ አንቺ ገብተሽ የምትፈልገውን እቃ ይዘሽ እስከምትመለሽ ድጅ አጠብቅሻለሁ" አልኳት።

ድላይ ውስጥ ገብታ ምንም ያህል አልቆየችም፤ ፊቷ ከስል ብሎ ወዲያውኑ ተመልሳ መጣች።

'ምነው የምትፈልገውን እቃ አላገኘሽም?' ብዬ ጠየቅኳት።

'አላገኘሁም፤ አማኑኤል ይሄ ወር የኔ ወር አይደለም። ምንም አልታደልኩም በማለት በትካዜ፣ በድካምና ተስፋ በመቆረጥ ሰሜት መለሰችልኝ።

'ምነው ድላይ' አልኳት ሐዘኗ እየተሰማኝ ።

'አስተማሪዎቹ ደሞዝ ለመቀበል ወደ አድዋ ሄደዋል አሉኝ' አለችኝ አሁንም እንደተከዘች።

ሰሜቷ በግልጽ ይታያል፤ አነጋገሯም በጣም ቅዝቅዝ ያለ ነው። እኔም የሐዘኗ ተካፋይ ሆንኩኝ። ነገር ግን እንዴት ብዬ እንደማጽናናት ግራ ገብቶኝ 'አይዘሽ በርቺ ድላይ፣ ምንም ማድረግ ስለማይቻል ጓዶች ወደአሉበት ቦታ እንሂድ' አልኳትና ኃይሏ ታደርብታለች ወደ ተባለው የኤምባሲረት ተራራ አካባቢ የመልሰ ጉዟችንን ቀጠልን።

ጨለማው ከብደል፤ ሰማዩና ምድሩ በጨለማ ተውጦ ከመብረቁ ብልጭታ ከሚታየው ብርሃን በስተቀር የሚታይ ነገር አልነበረም። ነጎድጓዱ አላቆመም። በጣም እንደ ታመመችና እንደደከማት በሚገባ አውቄአለሁ፤ ነገር ግን የግድ መመለስና ጓዶች የሚያድሩበት ቦታ ሳይነጋ መድረስ ይኖርብናል። የድላይ ሕመምም አሳሰብኛል፤ ምን ሊከተል እንደሚችል መገመትም አስቸጋሪ ሆኖብኛል። ስለዚህ የግድ ከጓዶች ጋር መገናኘት እንዲሚኖርብን ወሰንኩ። ከከተማ የሚወጣውን ትልቅ መንገድ አቋርጠን ወደግራ በኩል ሄድን። ከግንቱ ከመድረሳችን በፊት ገና ሜዳው ላይ እያለን "ልጻጻጻ" አለችኝ። ሕመሟን ስለተረዳሁ

ያለማመንታት ባለሁበት ቦታ ቆምኩ፤ ወደ ትናንሾቹ ቁጥቆጠዎች ውስጥ ገባ ብላ እንድትጸዳዳ ነገርኳት። ተጸዳዳችና ተመለሰች።

በጣም ጨልሟል፤ በዛ ላይ ዝናቡ መጣሁ መጣሁ ይላል። በተለይ ድላይ በዚህ ሁኔታዋ ከፊታችን የሚጠብቀንን ትልቅ ተራራ እንዴት ልትወጣው እንደምትችል ሳስበው ጨነቀኝ። ጥቂት እንደሄድን እንደገና ለመጸዳዳት ጠይቃኝ አልፍ ብዬ ጠበቅኳት። የፈራሁት ዝናብ ነጎድጓዱን የባሰ እያዥንደገደና መብረቁን እያብለጨለጨ መጣ። ኃይለኛ ዝናብ መጣል ጀመረ። ድርግም ያለ ጨለማና ሀይለኛ ዶፍ ዝናብ፤ ከዝናቡ ጋር የሚጋፋው ነፋስ ቅዝቃዜው አካላችንን አቆራመደው፤ ውሽንፍሩን በፊታችን ላይ ሰረጨው ዓይኖቻችንን መግለጥ እንቸገር ጀመር። ከድቅድቅ ጨለማው ጋር ፊታችንን የሚገርፈው ውሽንፍር ጉዟችንን የአውር ድንብር አድርጎት ትግል ገጠመን። ከቀኑ ድካም አላረፍንም፤ ከፊታችን የሚጠብቀንም ትልቅ የተራራ ጉዞ ነው። እኔስ እንደምንም አችለዋለሁ፤ ለድላይ አዘንኩላት፤ ይህ ጉዞ ባጠወለጋትና ባዳከማት ሀመሟ ላይ ሰጪመርበት እንዴት እንደሚያደርጋት እያሰብኩ ከልቤ አሳዘነችኝ።

ወገቧን ስለታመመች ጠመንጃ እንዳትይዝ ተደርጓል፤ ይህን ዝናብና የተራራ መንገድ ግን በምንም መንገድ ልናስቀረው አንችልም። በዚያ ላይ አገኛለሁ ብላ ብዙ የለፋችበትን እቃ እንኳ ልታገኝ ባለመቻሏ ሞራሏን ምን ያህል እንደሰበረውና አቅጭም ብሎ ይነበረውን ፊቷን እንዴት የባሰ እንዳጠቆረው ተመልክቻለሁ። በአጋጠሟት ድርብርብ ችግሮች አካሏም አለምሮዋም ስለተዳከመላንኳ ገሰ ገሰ ብናጥነት ለመጓዝ በመደበኛ እርምጃም ለመሄድም አልቻልንም። አንዳንዴ እየደገፍኳት አንዳንዴ ደግሞ እጄን ይገድ እየተተኳት ተጠጋግተን መሄድ ጀመርን።

ዝናቡ ለአፍታ እንኳ አላቋረጠም፤ በግራ እጄ ከላሽኔን፤ በቀኝ እጄ የግራ እጄን ጨብጫለሁ። ከፊትና ከኋላ ተከታትለን መጓዣችንንም አላቋረጥንም። ከነፋስና ከውሽንፍር ጋር የተቀላቀለው ኃይለኛ ዝናብ እየወረደብን ቢሆንም የምናርፍበት ቦታ በአቅራቢያችን አላገኘንም። ለመፈለግም ጊዜ የለም፤ ሳይነጋ

ጓዶች ከሚያደሩበት አካባቢ ካልደረሰን መጠፋፋት ሊመጣ ይችላል። የነበርንበት አካባቢ ጸጥታው እስተማማኝ እንዳልሆነም ተነግሮኛል። እንደምንም ብዬ የድላይን ነፍስ ይገድ መግባት ነበረብኝ። ከዚህ የተሻለ ምንም አማራጭ አልነበረኝም።

የማደርጋት ነገር ጠፋኝ፤ አዝያት ብሄድ ደስ ባለኝ ነበር። ነገር ግን ጠመንጃዬን ከእጄ መለየት እንደሌለብኝ እንዲያውም መጠበቂያውን አውቶማቲክ ላይ እንዳደርገው የአብሊዮ ማስጠንቀቂያ ሰጥቶኛል። ምንም ነገር ቢመጣ ጠመንጃዬን በፍጥነት ለመጠቀም ተዘጋጅቼ መያዝ አለብኝ። በእርግጥ እጆቼ በዝናብና በቅዝቃዜው ተቆራምደው የሚታዘዙ አይመስሉም፤ ቢሆንም መሞከራ አይቀርም። ታዲያ ድላይን ምን ላድርጋት? ምን ልሁንላት? ጭንቀት ብቻ ዋጠኝ። አልፎ አልፎ በሚያበራው የመብረቅ ብልጭታ ተራራውን ብዙ እንደወጣን አወቅሁ፤ ጓዶች ያሉበት ለመድረስ ምን ያህል እንደሚቀረን ግን ለመገመት ከበደኝ። ድካሙና ብርዱ እየተሰማኝ መጣ፤ እንዲሁም ስለድላይ ጤንነትና ስለደግነታችን በጣም በመጨነቅ ይመስለኛል እለምሮዬም ማሰብ እየከበደው መሆኑ ይታወቀኛል። ድካሙን መቋቋም ሲያቅተኝ ደግሞ ድላይን አሰባትና ራሴን አወቅሳለሁ፤ እንደምንም አበረታና እርሷንም ለማበረታታት እሞክራለሁ።

ወደተራራው ጫፍ እየቀረብን መጣን፤ ድካሚና ሀመሚ ከእርሷም በላይ እየተሰማኝ ሁኔታዎ አሳቀቀኝ። ድካሚን ለማቅለል በማሰብ እየጨነቀኝም ቢሆን 'አይዘኝ ድላይ ደርሰናል' አላታለሁ። ይህ ሁሉ ሲሆን እርሷ "እሺ" ከማለትና የቻለቸውን ያህል አቅሚን በማሟጠጥ ከመታገል ውጪ አንዴም ስታማርር አልሰማኝም። 'አይዘኝ ደርሰናል' ስላት ከመቶ ጊዜ በላይ ሳይሆን አይቀርም። እርሷም የጭንቀቴን ያህል እንደምለፈልፍ የገባት ይመስለኛል።

ወደ መዳረሻችን አካባቢ በአጫጭር ጊዜ አከታትላ ለመጸዳዳት እየጠየቀችኝ መቆም ስናበዛ ፈራሁላት። ነፋሱ እና ዝናቡ፤ ውሽንፍፋና ቅዝቃዜው እየበረታ ነው። "አሁን እዚህ ቦታ ላይ ራሷን ብትሰት ወይ አንድ ነገር ብትሆን ምንድነው የማደርገው?" የሚል ጭንቀት ወጥሮ ያዘኝ። አቀባቱን ለመጨረስ እየተቃረብን መሆናችንን በዚያ ድቅድቅ ጨለማ ብቸኛው ባለውለታችን በሆነው የመብረቅ ብርሃን አየሁ። በመብረቁ ብልጭልጭታ ለእፍታ ተመለከትኳት፤ በቃል ባንነጋገርም በዓይኖቻችን የመድረሻችንን የተስፋ መልእክት ተለዋወጥን።

ተራራውን ከጨረሰን በኋላስ? መቼም የዚያ ሌሊት ጭንቀቴ ማለቂያ የሌለው ነበረ፤ ከተራራው አናት ወዲያ ጓዶች ለአዳር የሰፈሩበት ቦታ ምን ያህል ርቀት ያስኬድ ይሆን? ወደሚል ሌላ ሐሳብ ተሻገርኩ። ምናልባትም ከወጣነው ተራራ ወዲያ ሌላ ተራራም ይኖር ይሆናል። ብዙውን ጊዜ ለአዳር የሚመረጠው እንደዚያ ዓይነት ቦታ መሆኑን አውቃለሁ።

ድላይ አቀባቱን መጨረሻችን ሲታወቃት ድካሚ በረታባት መሰለኝ አግርቿን መዘርጋት እያቃታት ርምጃዋን እየጎተተች እንደመቆም አለች። በግራ እጄ ጠመንጃዬን፤ አስተካከልኩና በቀኝ እጄ እጄን ይገድ ጎተትኳት። በአካሄድ ላይ ያየሁት አዲስ ነገር ደግሞ አሳሰበኝ፤ ቤተሰብ እንደተዋጥኩ በድንገት የውሾች ጩኸት የሰማሁ መሰለኝ፤ የሰማሁትን ለማጣራት ጀርዎቼን አቁሜ ስጠብቅ ድምፁ ሳይደገም ቀረ። እርሷም ጀርዎቿን አቁማ የጠፋውን ደምፅ እየጠበቀች እንደሆነ ገብቶኛል። ሁለታችንም ጀርዎቻችንን አቁመን ትንሽ ቆም ብለን ጠበቅን። ምንም ነገር አልነበረም። የዝናብና የነፋሱ ድምፅ ይሆን ያሳሳተን? ብዬ አሰብኩ፤ ከጉጉቴ ብዛት እንደሆነ እንጂ እርግጠኛ መሆን አቃተኝ። የድላይን ስሜት መገመት በጣም ቀላል ነበረ፤ ከእኔ በላይ ድምፁን እንድንና ለመሰማት እንደጓጓች አውቃለሁ። ከእስቸጋሪው የአየር ሁኔታ በተጨማሪ ሀመሙና ድካሙ አቅሚን ሁሉ አሟጦታል። 'አፈር ልሁንልሽ፤ የኔ እናት!' አልኳት በውስጤ።

ዳገቱን ጨርሰን የሚዳውን መንገድ ለንጀምር ተመልሶ አልመጣ ያለውን የውሾች ድምጽ ለማጣራት፤ እጇን ለቅቄ ቀደም ብዬ ወደፊት ተራመድኩ። አርቧም ከየት እንዳገኘችው በገረመኝ አዲስ ኃይል ተራምዳ ተከትላኝ ደረሰችና ገን ለገን መሄድ ጀመርን። አቀባቱ በማለቁ የተሰማት ደስታ ሜዳውን እንደልብ እንድትሄድ ኃይል ሳይጨምርላት አልቀረም። ዝናቡ አሁንም እንደቀጠለ ነው።

ድላይ ራሷን ችላ በመበርታቷ፤ ትኩረቴ ጓዶችን ስለምናገኝበት ቦታና ወደውሻው ድምፅ እንዳደርግ ረዳኝ። ያ በጉጉት ስንጠብቀው የነበረ ድምፅ ተደገመ። አሁን እንዴ ጮሆ አልቆመም፤ እንዲያውም የብዙ ውሾች ድምፅ ተከታተለ። የውሻን ጩኸት ትርጉም ሁለታችንም ከልምድ ስለምናውቀው፤ ሳንጠያየቅና ሳናመገታ በቀጥታ የውሾችን ጩኸት ወደሰማንበት አቅጣጫ አመራን። ነገድጻዱን እየቀደመ አልፎ አልፎ በሚመጣው የመብረቅ ብርሃን ራቅ ብለው ጉች ጉች ያሉ የገጠር ቤቶች እየታዩን ይጠፋሉ።

ትልቅ አፎይታ ተሰማኝ፤ ዘር ብዬ ስመለከታት በዚያ ሁሉ መከራ ውስጥ ከነበረና ያለ ዕረፍት በጉዞና በህመም ተደራራቢ ስቃይ ከዳመነ ገጽታ ይታያል ተብሎ የማይጠበቅ ፈገግታዋ አስደነገጠኝኝ። ፈገግታዋ በጭንቀት የወጣ እንደሆነ ባውቅም ጥንካሬዋን አደነቅሁላት። “አይዘሽ ጓዲት፤ ተወጥተሽዋል” ብዬ አንገቷን አቀፍኳት። አቀፈችኝ። ተያይዘን በቅርብ ባገኘነው ቤት ደጃፍ ላይ ቆመን በሩን አንኳኳን።

አንዲት እናት በሩን ከፈቀልንና “ግቡ” አሉን። ልብሳችንና ሰውነታችን በዝናብ መበሰበሱን ሲያዩ በጣም አዘኑ። በሚችሉት መጠን አስተናገዱን። እቤቱ ውስጥ ሁለት ሰዎች ተኝተዋል። እንደኛው ወጣት ቀና ብሎ ሰላምታ ከሰጠን በኋላ ዓይኖቹን ገልጦ የምንነጋገረውን ያዳምጥ ጀመረ።

ነጠላዎቻችንን ጨምቀን አራገፍን። ሴትየዋ እሳት አያይዘው እንድንሞቅ ጠርተውን ወደ እሳቱ ዳር ሄድን። ድላይ ራሷን ችላ መቀመጥ አቅቷት ስትቸገር አይቼ የባሰ እንጀቴን በላችኝ። ላግዛት ስንቀሳቀስ እንደምንም ብላ ቁጭ አለችና በኃይል ተነፈሰች። በጣም ነበር የደከመችው። በሴትየዋ ገጽታ ላይ የነበረው ሐዘን በጉልህ ይታያል። “አይ ልጆቼ ምን በወጣችሁ ነው ይህን ሁሉ መከራ የምታዩት? አባት እናት አላድገዋችሁ፤ እናንተ ምንም ሳይቸግራችሁ ቤታችሁን ጥላችሁ እንደዚህ በረሐ ለበረሐ መንከራተት ምን ይባላል?” ብለው በሐዘን ጭንቅላታቸውን ይዘው መልስ የማይጠብቁበትን ጥያቄ አቀረቡ።

በመጀመሪያ ስንገባ የየትኛው ድርጅት አባላት መሆናችንን ስላላወቁ ነበር ብዙ ከመናገር ተቆጥበው እየተጠነቀቁ የቆዩት። በአማርኛ ስናወራ ሲሰሙ ግን ማንነታችንን ለይተዋል። ከዚያ በኋላ ነበር የሴትየዋ ልጅ ተነሥቶ “የእናንተ ሰዎች እኮ ወደላይ ሊወጡ አሰበው ዝናብ ሲዘንብ እዚህ መንደር ዐርፈዋል” አለ።

“የት?” ሁለታችንም ጠየቅን።

“እዚህ ከእኛ ቤት ፊት ለፊት ያለው ግቢ ናቸው”

“አንዴት አወቅህ?” የማጣራቱን ሥራ ድላይ ለእኔ ተወቅልኝ።

“አንግዶች ስለአሉብን? ራት አምጡ ተብለን ይዘን ሄደናል”

“ይሄማ በጣም ጥሩ ነው፤ ግን የእኛ ሰዎች ለመሆናቸው እርግጠኛ ነህ?” አልኩት።

“አዎ የእናንተ ሰዎች ናቸው”

“የእኛ ሰዎች መሆናቸውን እንዴት ለየህ?”

“አንዴት አላውቅም? የእናንተ ሰዎች የሚያወሩት አማርኛም ትግርኛም ነው። ልክ እንደናንተ ድብልቆች ናቸው። እንዴት ይሄንን መለየት ያቅተናል? ብሎ እየሳቀ ጠየቀኝ።

“ታዲያ ጓዶች ያሉበትን ቤት ልታሳዩን ትችላላህ?” ስለው ወዲያው ተነሣ።

ሴትሞ ግን በጣም አዝነውልናል 'አረ ልጆቼ ባካችሁ ራት ብሉና ትሄዳላችሁ?' አሉ፤ አሁንም ሐዘናቸውና ጭንቀታቸው ፊታቸው ላይ እየተነበበ።

'አይ ግደለም አይይ፤ በጣም መሸቷል፤ ወደጓዶች መሄድ አለብን። ደግሞም ስለደከመን ከተኛን መነሣት እንቸገር ይሆናል፤ እነርሱ ጋ ሄደን ማደር አለብን' ብዬ ከልጁ ጋር ጓዶች ወዳሉበት ሄድን።

ወደ ግቢው ሰንጠጋ ዋርድያው 'ቁም' አለን።

የምስጢሩን ቃል ሰንናገር እንድናልፍ ተፈቀደልን። ዋርድያው ማንነታችንን ሲለይ ደግሞ ሰላምታ ተለዋወጥንና ወደ ግቢው ውስጥ ዘለቅን ። አጋጣሚ ሆኖ የገባንበት ቤት ውስጥ ያገኘናቸው የኔን ጋንታ ጓዶች ነበር።

ጋንታ መሪያችን እንግዳወርቅ መጥቶ እየን። ሌሎቹም ጓዶች እንዴት እንደሰበሰቡና እንደደከምን አይተው በጣም አዘኑልን። ወደቤት ገብተን እሳት እንድንሞቅ ተደረገ። ከእሳቱ ዳር ሆነን ልብሳችንም እንዲደርቅ ማሞቅ ነበረብን። በዝናብ መደብደባችንን እንጅ የት ሄደን እንደመጣን ማንም የሚያውቅ የለም። የጋንታ መሪው እንግዳወርቅም የሚያውቅ አይመስለኝም። እኔ እስከማውቀው ድረስ ከኃይል አመራሮች በስተቀር የት እንደነበርን ማንም አያውቅም። በደፈናው ለሆነ መልእክት መሄዳችንን ግን ምመገመቸው አይቀርም።

በኃይል ውስጥ ካሉት ሦስት ጋንታዎች ሁለቱ ሌላ ቦታ ናቸው። አንደኛዋ ጋንታ ለማደሪያ የተመረጠው ጋራ ላይ ወጥታለች። ሁለተኛዋ ጋንታ ደግሞ ትንሽ ራቅ ብላ ሰፍራለች። ይህቸኛዋ በመጨረሻ ከኋላ እንድትሄድ የተመደበች ስለነበረች፤ በመንገድ ላይ ዝናብ በጣም ስለበረታባቸው ርቀው ሳይሄዱ ነበር እዚህ መንደር ያረፉት።

ወደጋንታዋ ስንቀላቀል ምሽቱ ገቷል። ጓዶች ራታቸውን በልተው ቦታ ቦታ ይዘው ለመተኛት ተዘጋጅተዋል። ከእንግዳ ወርቅ ጋር ትንሽ ተነጋገርን፤ ከአራት የተረፈ ትንሽ ምግብ ስለነበረ አቀረቡልንና በላን። ቤቱ ለሁሉም የሚበቃ

ሰፊ የከብት በረት ነበረው። ሁሉም ለመተኛት ወደበረቱ ሲሄዱ እኔና ድላይ ብቻ መቀት አግኝተን እቤት ውስጥ እንድናደር ተደረገ።

እንግዳወርቅ ህመሟንና ድካሟን የተረዳው ይመስለኛል 'በሉ እናንተ ልብሳችሁን አድርጋችሁ እዚህ እቤት ውስጥ ተኙ፤ እኛ ውጭ እናድራለን' ብሎን ሲወጣ ተከተልኩት። ዋርድያ የሚቆምበትን ቦታ በሙሉ ዞረን አካባቢው በሙሉ ሰላም መሆኑን አረጋገጥንና ወደ ዋርድያ ተመለስን። እኔ የእንግዳወርቅ ምክትል ስለሆንኩ አብሬው ለቆጥጥር መውጣት ነበረብኝ።

እንግዳወርቅም ለተረኛው ዋርድያ 'አማኑኤልና ድላይ ውስጥ ሰላሉ ለሚቀያየሩት ዘበኞች አውስጥ መኖራቸውን እንዲያውቁ አድርግ' በማለት ትእዛዝ ሰጠና ተሰናብቶኝ ወደ መኝታው ሄደ። እኔም ድላይ ወዳለችበት ቤት ተመልሼ ገቢሁ።

የተጣበቀውን ነጠላችንን እየተቀበበልን በእሳት እያሞቅን እያገለበጥን አደረቅን። የተቻለንን ያህል ራሳችንን ለማመቻቸት ጥረት አድርገን ለመተኛት ተዘጋጀን። የተኛንበት ቤት በሩ ወደ ምሥራቅ አቅጣጫ ነው። ዋርድያ ያለበት የውጪ በር ወደ ሰሜን በኩል ነበር። እሳቱን ትንሽ ቀነሰንና በሩን መለስ አድርገን ለመተኛት ተቃረብን። በተለመደው ጓዳዊ ሥነሥርዓት የምንተኛባትንና የምንለብሳትን ኩሽክ እነጠፍኩና ድላይ ከወደመቀቱ እንድትተኛ ነገርኳት።

በገጽታዋ ላይ የሐዘንና የትካዜ ስሜት በመመልከቴ ግር አለኝና 'ምነው ድላይ ነጠላዬን ደርቢና አንተኛ እንጂ' አልኳት። 'አይ አማኑኤል ለየብቻችን ብንተኛ ይሻላል' አለችኝ።

'እምን ለብቻሽ ትተኛለሽ? ለብቻሽ ከተኛሽ እኮ ይበርድሻል? ነጠላውም እኮ ገና በደንብ አልደረቀም' ብዬ መለስኩላት።

'የነጠላው ጉዳይ አይደለም፤ አማኑኤል እኔ እኮ ዛሬ ተበላሽቻለሁ። መንገድ ላይ ልጸዳዳ፤ እያልኩ ያለቸገርኩህ ትዝ አይልህም? ስለዚህ ከእኔ

ጋር ከመተኛት ብቻህን ብትተኛ ይቸልሁል' አለችኝ። ምን ማለቷ እንደሆነ አልገባኝም ። 'ለምንድነው?' ብዬ እንደገና ጠየቅኳት።

'እኔ ለአንተ ብዬ አኮ ነው፤ ከእኔ ጋር ከተኛህ ጠረኔ ልክ አይደለምና ይረብሽሃል ብዬ ነው' ስትለኝ በጣም ደነገጥኩ።

'አይዘሽ ጓዲት ምንም አይደለም ይኼ ምንም ሊያሰጩንቅሽ አይገባም። አሁን እኩሉ ለሊት አያሰፈ ነው። ስለዚህ መተኛት አለብኝ ብዬ የእኔና የሌላን ነጠላ ደረብንና በግድ ገፋፍቼ እንድተኛ አደረግኳት። የአሳቱ መቀት ያለው ድላይ በተኛችበት በኩል ነበር። እኔ ደግሞ ከኋላዋ በኩል ተኛሁ። ከተኛንም በኋላ ግን እንቅልፍ በቶሎ ስላልወሰደን ማውራት ጀመርን።

'አማኑኤል ጠረን አላስቸገረኸም?' አለችኝ

'የለም እኔ ምንም ሽታ አልተሰማኝም። በዚህ ነገር ምንም የሚያሳስብ ነገር እንደሌለ ነግራሻለሁ። ከበረደሽ ግን እሳቱን ልጩምርልሽ' አልኳት።

'እኔማ አሳቱ አያሞቀኝ ነው፤ አንተ ነህ ከወደኋላ ሆነህ የአሳቱ መቀት በደንብ የማይደርስህ ስለዚህ በደንብ እንዲሞቅህ ወደእኔ ጠጋ በል' አለችኝ።

የሚታዩኝ ህመሟ ድካሟና ብርዱ ነው። የፈለግኩት በተቻለ መጠን እንዲመቻት አድርጌ በደንብ እንድታርፍ ነው። አርሷ ደግሞ ከአሳቱ በመራቁ ተጨንቃ ብርዱ እንዲወጣልኝ "ጠጋ በል" አለችኝ። አሁን በደንብ ተጠጋኋትና አቅፈላት የበለጠ መቀት እንድታገኝና እንድትተኛ ፈለግሁ። እጆቼን ከታችና ከላይ በኩል አሳልፌ በወገቧ ዙሪያ እንደመቀነት ሲጠመጠሙ፤ ከፍ አደረገቻቸውና ወደጠቶቿ አስጠጋቻቸው።

ይበልጥ ወደርሷ ተጠጋሁ። ተቃቀፍን እናም መተኛቸቱን ወደድኩት። ምክንያቱም ገና ስጠጋትና ሳቅፋት ምንነቱ ያልገባኝ የተለየ ስሜት ተሰምቶኛል። አሁን ደግሞ ጠቶቿን ሰነካቸው ሰውነቱን ወረረኝ። መቀቱ በሁለመናችን ተዘራ።

ልገልጸው በማልችለው ሁኔታ ሰውነታችን ከመጥቅ አልፎ ጋለ። ትንፋሻችን አሳት መትፋትጀመረ። በዚህ ሁኔታ ሁለታችንም ተቃቀፍንና ጥብቅብቅ ብለን ተጣምረን ተኛን። ከዚህ ቀደም እንዲህ ዓይነት እንግዳ ስሜት ገጥሞኝ አያውቅም። በአይወቴ ከሴት ጋር ተቃቅፌ ስተኛ ከድላይ ጋር የመጀመሪያዬ ነው። ትንፋሻችን የሚፋጅ አሳት እየሆነ ይወጣል። ገላዬ ከጀርባዋ በኩል ልክ በገመድ እንደታሰረ እንድ ሆኖ ተጣብቋል። በዝናብና በነፋሱ ምክንያት የቀዘቀዘው ሰውነታችን ባልተለመደ ሁኔታ ግሎ መፋጀት ጀመረ። በላያችን ላይ የሰፈረው ድካም የት አባቱ እንደገባ አላውቅም። ሁለታችንም እንቅልፍ አልወሰደንም። ውብ በሆነ ስሜት አየቃተትን ገላ ለገላ ስንተሻሽ እንዳንጌ በተለየ ጉርሮ የሚወጣ በሚመስል ድምጽ እናቃስት ጀመር።

በዚህ ሁኔታ እንደቆየን ድላይ ገልበጥ አለችና ፊቷን ወደ እኔ አዘረች። የሁለታችንም አሳት የሚተፋው ትንፋሽ ተቀላቀለና በላብ ተጠመቅን። አሁንም ትንሽ ወደእኔ ጠጋ አለችና ሰውነቷ ከደረቴ ጋር ጥብቅ አለ። ከኛ ቁጥጥር ውጪ በሆነ መግነጢሳዊ ስበት እየተጎተቱ ከንፈሮቻችን በጣም ተቀራረቡ። የከንፈሮቻችን ንክኪ መቀቱ፣ ጣዕሙ፣ ስሜቱ፣ ንዝረቱ ልዩ ነው። ፈጽሞ ሰላም የሰፈነበት ሌላ ውብ ዓለም ውስጥ ኸው ብለን ገባን፤ ይያልበትን ዘነጋነው። ከዚያ በኋላ እንዴትና መቼ እንዳንቀላፋሁ ሳለውቀው እንቅልፍ ጭልጥ አድርጎ ወሰደኝ፤ የሰሞኑ ተደራራቢ ድካም በጣም ተጫጭኖኝ ነበረ።

ከተኛሁበት የባንነኩት ከለሊቱ ዘጠኝ ሰዓት አካባቢ የሆነ ድምፅ ሰምቼ ነው። እንድ ሰው ያለንበትን ቤት ቀስ በሎ ሲከፍት ተሰማኝ። ምንድ ነው ብዬ ስመለከት አታክልቷ ማንጁስ መሆኑን በጥላው ለየሁት። በኩን ቀስ አርጎ ከፍቶ ወደተኛንበት ቦታ አንገቱን ሰገግ አድርጎ ለማየት ይሞክር ነበር። በተኛሁበት ሆኜ ዝም ብዬ አየዋለሁ። ከውጪው የበለጠ ጨለማ ስለሆነበት የውጋጋን ብርሀን ለማግኘት ብሎ በኩን ክፈት አድርጎታል።

“ምነው አታክልቲ ምን ለማየት ፈልገህ ነው የመጣኸው?” ስለው ደነገጠና ምንም ሳይናገር ፈዝዞ አየኝ። “በል በሩን እንደነበረ አድርገህ ዝጋውና ሂድ” አልኩት። ምንም አልተናገረም፤ ወደውጭ ተመልሶ ሄደ።

አታክልቲ ማንጁሰ፤ በኃይል አምስት መቶ ውስጥ ከነበርነው ከሁላችንም በዕድሜ ያነሰ ስለነበረ ነው ማንጁሰ የተባለው። ምን ጥርጣሬ አድርጎት ወይም ማን እንደላከው አላውቅኩም። ነገር ግን እንዳሰበው ምንም ነገር ሳያገኝ ተመለሰ። አታክልቲ ማንጁሰ በጣም ቀልጣፋና ጎቁ ጓድ ነበር። (ከትግል በኋላም ትምህርቱን ጨርሶ ዶክተሬቱን አግኝቷል ሲባል ሰምቻለሁ።)

ሊነጋጋ ሲል ዋርድያ ጓዶችን መቀሰቀስ ጀመረ። ወደእኛ ከመምጣቱ በፊት ውጭ ያሉትን ጓዶች ሲቀሰቅስ ሰምቼ ነቅቻለሁ። ከእንቅልፍ የምንቀሰቀሰው ሁለት ጣቶችን በማጋጨት በሚወጣው ድመጽ ምልክትነት ነው። አሷን ድምፅ ሲሰማ ማንኛውም ጓድ ከተኛበት መነሣት አለበት። እኔም ዋርድያው ሁለት ጣቶቹን አፋጭቶ የሚያወጣትን ድምፅ ከውጪ ስለሰማሁ ተነሣሁና ድላይን ቀሰቀስኳት። ዋርድያው ሊቀሰቅስን ገና በሩን ሲከፍት መነሣታችን ስለነገርኩት ተመልሶ ሄደ።

ከቤት ስንወጣ ማታ ያደረግነውን አስቤ፤ ፍርሃት ተሰማኝ። ድላይ ምን እንደተሰማት ማወቅ ፈለግሁ ሆኖም ደፍሬ ዓይኖቼን ማየት አቃተኝ። ጠዋት የተለመደውን የጋንታ ሥነሥርዓቶችና ግዴታዎቻችንን አጠናቀን እንደገና ስንገናኝ ቅሬታ ወይም ግሳጼ ነገር ታሰማለች ብዬ ጠብቄ ነበር። ነገር ግን ምንም የተቃውሞ ምልክት አላሳየችኝም። እኔ ግን ጥፋተኛነት ተሰምቶኛል፤ የፈለገው ይምጣ ብዬ ዓይኖቼን ደፍሬ ሳያቸው ፈቷ ላይ ምንም የቅሬታ ምልክት አልነበረም። እናም የበለጠ ላናግራት ተደፋፈርኩና “ድላይ ማታ ከፍላጎትሽና ከአላማችን ውጪ ሄጄ እንዳስቸገርኩሽ ተሰምቶኛል፤ በሀመም ላይ ሆነሽ የወንድነት የተፈጥሮ ስሜቴን በጭፍን ተከትዬ ሳይታወቅኝ እንቅልፍ ነስቼሽ እንዳይሆን ስጋት አድርብኝ ነበር” እያልኩኝ በማውቀው የተሰባበረ አማርኛዬ ነገርኳት።

ገና ንግግራን ሳልጨርሰን “ምንም ስጋት እንዲያደርብህ አያስፈልግም፤ ከጠዋት እስከማታ ስታስታምመኝና ለእኔ ስትል ያ ሁሉ ዝናብ በጀርባህ ሲወርድ ውለህ አምሸተሃል። እኔ በጣም ደክሞኝና መሄድ አቅቶኝ እጄን ይዘህ ስትጎትተኝ ዋልከ፤ እንደገና ደግሞ ማታ እንዳይበርደኝ ለማድረግ ሌሊቱን በሙሉ ስትንክባከበኝ አደርክ። ይሄ ሁሉ ለእኔ በጣምብዙ ነገር ነው። ስለዚህ ምንም እንዳታስብ። ብዙ ውለታ ጣልከብኝ እንጂ ምንም አላጠፋህም ብላ በመሸከርመም ፈገግ ስትልልኝ ታላቅ ደስታ ተሰማኝ።

ያን ጊዜ ልቤ ተረጋጋና ጨዋታ ለመጀመር ገፋፋኝ። “ድላይ! ሌሊት አኮ አታክልቲ ማንጁሰ ተጠራጥሮን ነው መለሰኝ በሩን ከፍቶ እንገቱን አስግን ወደእኛ ሲመለከት ቆይቶ ተመለሰ” አልኳት። ቀጠል አድርገንም ምናልባት ልከውት ከሆነ ጠዋት አነጋግረዋለሁ። አለያም የፖለቲካ ሐላፊውን ሊበንን ወይም እንግዳወርቅን አነጋግራቸዋለሁ” አልኳት።

“የለም ዝም በል ማንንም ማናገር አያስፈልግም። እንዲያውም ነገሩ ምንም እንዳልተሰማህ መስለህ ማሳለፍ ነው የሚቻለው። ምንም ያየው ነገር ስለሌለ ተጠራጥሮ ይቀራል እንጂ ምንም የሚያመጣው ነገር የለም አለችኝ።”

ለመንቀሳቀስ ተሰልፍን። 'ቤ ደሀና ዋይ፣ አሁን አንቺ ወደጋንታሽ ትሄጃለሽ። እኔ ደግሞ ከጋንታዬ ጋር አቀራሁ እና አይዘሽ ሌላ ጊዜ እናወራለን' አልኳት።

'ግድለም ዛሬም እዚሁ ከእናንተ ጋር ሳልውል አልቀርም፤ ገና አልተሻለኝምና ቀኑን ሙሉ አብረን ሆነን በደንብ እንጫወታለን' አለች።

ሁልጊዜ እንደምናደርግ ሁሉ ትጥቅና የተጋዳላይ ዝግጅት እድርገናል። እኔ ከላሽን ይገባሁ ድላይ ደግሞ ሽጉጧንና በንቧን ታጥቃለች። አንደ ወትሮው እንግዳወርቅና እኔ አካባቢው ሰላም መሆኑን አጣራን። ስንመለስ አቃ እንዳልተረሳና ሁሉም ጓድ መኖሩን ካረጋገጥን በኋላ ከሻፊዎች ወይም ደግሞ አብሪ ጓዶችን አስቀድመን በሰልፍ በሰሜን አቅጣጫ በኩል ወደ አለው የእንባሰነይቲ ተራራ ወጣን።

አንደኛዎ ጋንታ ትላንት ማታ ደርሳለች። የጎጆዎድሮስ ጋንታ ግን አጠገባችን ነበር የዋለችው። 'ዝናብ ስለነበረ ነው እንጂ ትላንትና ነበር መውጣት የነበረብን' አለኝ ጓድ እንግዳወርቅ። እንግዳወርቅ ድላይ መታመማን ስለአወቀ ይመስለኛል ከጋንታዎቹ ጓድ ከበደ ፊት ለፊት አድርጎ እንድትንቀሳቀስ አደረገ። እኔ እንደምክትል ጋንታ መሪ በመሆኔ ተሰልፌ እንግዳወርቅ ደግሞ ከፊት ሆኖ ጉዞ ቀጠልን። የገደሉን አፋፍ እንደወጣን "ተጸዳዱ" ተባለ፤ ወደ ኋላ መለስ ብዬ ሳያት አትጸዳዳም ዝም ብላ ቁጭ ብላለች። 'እየተሻለሽ ነው?' አልኳት።

'ከትላንትና ዛሬ ይሻለኛል ወገቤ ግን ገና አልጠነከረም' አለች። ተራራውን እንደወጣን የአቢዮና ጌትነት ቆመው አገኘናቸው። ሁለቱ ጋንታዎች ቀድመውን ስለወጡ ቦታቸውን ይዘዋል፤ "አብሩክ" ተባልንና ሁላችንም በየለንበት ቦታ ተቀመጥን። ትንሽ እንደቆየን "አማኑኤል ወደፊት" ተባልኩና እየሮጥኩ ደረሰኩ። ጌትነትና የአቢዮና ከእንግዳወርቅ ጋር እየተነጋገሩ ቆመዋል። 'የትላንትና ጉዞ እንዴት ነበር?' ብሎ ጌትነት ጠየቀኝ።

'የተፈለገው ነገር አልተገኘም፤ "ነበለት ሄደን ስንጠይቅ ሴት አስተማሪዎች ወደ አድዋ ከተማ ደሞዝ ለመቀበል ሄደዋል' ስለአሉን ተመለስን። በመንገድ ላይ ግን ዝናቡ ስለወረደብን በቅዝቃዜውና በደካሙ በጣም ተቸግራ ነበር። እንደምንም ብለን ግን ጓዶች ያሉበት ቦታ አደርገን ብዬ ነገርኳቸው፤

የአቢዮና 'ወዲ ሁፍተይ በጣም ንቁና ጠንቃቃ ነህ። ለዚህ ብለን ነው አንተ ይዘኸት ሂድ ያልገህ። አደራህን ተወጥተህል። ስለዚህ የቴዎድሮስ ጋንታም ትንሽ ራቅ ብላ ስለሄደች ዛሬም ከእናንተ ጋር ትውልና ማታ ወደጋንታዎ ትቀላቀላለች' የሚል መመሪያ ሰጠ።

እንግዳወርቅም ቀጠል አደረገና 'እዎ ትላንትና ማታ በጣም ደክመውና ልብሳቸው በዝናብ ርሶ ለሊቱን በሙሉ በአሳት ሲያሞቁ ነው ያደሩት። አረፍ ብላ ብትሄድ ይሻላል' የሚል አስተያየት አከለበት።

በውሳኔው በጣም ደስ ብሎኛል፤ ምንም ሳልጨምር ገግግራቸውን እንደጨረሱ ወደነበርኩበት ቦታ ተመለስኩ። እንቅስቃሴ ከፊት ሲጀመር ወደኋላ ሮጥ ብዬ ተመልሼ "አብረን እንውላለን ከእናንተ ጋር ትዋል ብለው ጌትነትና የአቢዮና ወስነዋል። ስለዚህ አረፍ ብለሽ ትሄጃለሽ እና አንገጋገር" ብዬ ቀስብዬ ነገርኳት። ደስ እንዳላት ተረዳሁ። ትንሽ ተጉዘን መንደር አገኘንና አረፍን።

እንግዳወርቅ ማረፍ ስለነበረበት እኔ በተራዬ የቀን ዋርዲያ ኃላፊ ነበርኩ። "አብሩክ" እንደተባለ ወደ ፊት ሄድኩና ከእንግዳወርቅ ጋር ተነጋገርኩ፤ ዋርዲያ የሚወጣበትንና የሚቆይበትን ቦታ መረጥን። ወደ ቤት ገብተን እቃዎቻችንን እንዳራገፍን ተረኛ ዋርዲያ ይገድ የሚቀመጥበትን ቦታ መረጥኩና አስቀመጥኩት። ሁለቱ ዋርዲያዎች የት እንዳሉ ነገርኩት ከዋርዲያው መቀመጫ ወደ ጎን በኩል ሁለት ተለቅ ያሉ ድንጋዮች ነበሩ፤ ተረኛው የዋርዲያ ኃላፊ እኔ ስለነበርኩ ሥፍራዬን ከድንጋዩ ስር አደረግሁሁ። ለማንኛውም አስፈላጊ ነገር ከተፈለግሁ የምገኘው እዚያ መሆኑን ለተረኛው ዋርዲያ አሳወቅሁ። ተረጋግተን

አንዳረፍን ወደ ድላይ ሄድኩና የቀኑ የዋርድያ ጋላሬ መሆኔንና የምግኝበትን ቦታ አመለካቻት ሲመቻት እንድትመጣ ነገርኳትና ተመለስኩ።

ድላይ መታመጫንና መድከሚን አውቀው የጋንታዋ መጋቢዎች እንቁላል ጠብሰው ሰጥተዋት ደስ ብሏታል። በመንፈስም ሆነ በሞራል ጠንክር ብላ ሰላየኋት እኔም ደስ አለኝ። ኩሹኬን አንጥሬ ከላሽኔን ድንጋዩ ላይ ደገፍ አደረግሁና ፊቴን ወደ ዋርድያው አዙሬ ጋደም አልኩ። ዋርድያዎቼ በየሰለቱ እየተቀያየሩ ነበሩ። ከጥቂት ጊዜ በኋላ ድላይ እኔ ወደተቀመጥኩበት ቦታ መጣችና "ጠጋ በል" አለችኝና በቀኝ በኩል ከጎኔ ተቀመጠች። "ተሻለሽ?" አልኳት።

"ከትላንትና ዛሬ ይሻለኛል። እንደአሁኑ ግን ተሰቃይቼ አላውቅም፤ ሌላው ቀርቶ ትጥቁን እንኳን ለመሸከም አልቻልኩም። ወገቤ ሊበጠስ ትንሽ ነበር የቀረው" እያለች ህመሟን በትካዜ ገልጸችልኝ። "እናንተ እኮ ታድላችኋል። እንደዚህ እይነት ህመምአታውቁም" አለች ደግሞ በጣምቀስ ባለ ድምጽ።

"እኔ እኮ 'ድላይ የምትፈልገውን እቃ ይዛችሁ ትመጣላችሁ' ሲሉኝ መጀመሪያ ምንም አልገባኝም። በዚህ ዙሪያ ብዙ የማውቀው ነገር የለኝም። ልጠይቅሽ በጣም እየፈራሁና እያፈርኩኝ ነበር። ትግል ከመግባቴ በፊት እንደዚህ እይነት ነገር አጋጥሞኝ እያውቅም። ስለተፈጥሮ የነበረኝ አውቀት በጣም የተሳሳተ ነበር። በሕይወቴ ውስጥ ይህ የመጀመሪያ አጋጣሚ ነውና ባለማወቁ ይቅርታ አድርገልኝ" አልኳት፤ ከልቤ ነበረ።

"ምነው አማኑኤል! ይህ እኮ ይቅርታ የሚያሰኝ ነገር አይደለም።" አለችና ችግሩን ቀስ በቀስ ሲታሰረዳኝ በጣም አዘንኩ። የተሰማኝን ሐዘን ርሀራሄ በተሞላው ሁኔታ ስገልጽላት አይኖቴን እየተመለከተች "አማኑኤል አይዘህ ምንም ችግር የለም ከዛሬ ደግሞ ነገ ይሻለኛል ከላሽኔን አንግቼ ታየኛለሁ። ቀንና ለሌቱን በሙሉ በጣም ስለተንከባከብክኝ ለእኔ ስትልም ብዙ ስለተጎሳቆልክ በጣም አመሰግናለሁ፤ በፍጹም አልረሳሁም። ለእኔም ይህ አጋጣሚ

የመጀመሪያዬ ነው በአንዲህ አይነት ሁኔታ ወንድ አይቶኝም ተንከባክብኝም አያውቅም። አንተ የእውነትም የአደራ ሰው ነህ፤ ጌትነትና የአብአዮ ከንተ ጋር እንድሄድ ያደረጉበት ምክንያትም ይሄው ይመስለኛል።" በማለት ጓዶች እንዳይሰሙና እንዳይመለከቱን ድምጹን ዝቅ አድርጋ በጥንቃቄ አወራችልኝ።

የወቅቱ ትልቅ ችግሯ በመሆኑ የወገብ ህመሙ የቀን ያህል እንደሚያሰቃያት አስረዳችኝ። ድላይ ስትነግረኝ ነበር ብዙ የማላውቀው ነገር እንዳለ የተረዳሁት። እርሷም አለማወቁን በደንብ ተረዳች። ብዙም ሳልገልጽላት ስላስተዳደሪንና ከትግል በፊት የነበረውን አኗኗሪን ለመገመት ችላለች። "ሞዴሰ" የሚለውን ቃል እንኳ ለመጀመሪያ ጊዜ መስማቴንና ጥቅሙንም የማላውቅ መሆኔን አውቃለች። የአቀራረቤና የአመለካከቴ የሞህነት ካለማወቅ መሆኑን፤ ከብዙ መተቃቀፍና መካካት የተነሳ ግን ተፈጥሯዊ ስሜቴ ሊመቀስቀስ መቻሉን ተገነዘበች።

"አስቸግራሽ ከሆነ ግን በጣም ይቅርታ" አልኳት በድጋሚ።

"አይዘህ ምንም የሚያሳስብ ነገር የለም በጣም ከመተሳሰብ የመጣ ሁኔታ ነው እንጂ ሆነ ብሎ የተደረገ ነገር አልነበረም። ብቻ የበለጠ ለመቀረረብና ለመተማመን መነሻ ሆኖኛል።" አለችኝ ተረጋግታ።

ምሳ መድረሱ ተነገረና ከጓዶች ጋር አብረን በላን። ከምሳ በኋላ ተመልሰን ወደነበርንበት ቦታ ሄድን። ጊዜው ጸሐያማ ስለነበረ ጥላ ወደአለበት ቦታ ቀየርንና መቀማመል ጀመርን። መጀመሪያ ጸጉራን ቀመልኳት። እርሷም በተራዋ ይህንኑ አደረገች። እያንዳንዱ ንክኪ ከወትሮው ለየት ያለ ስሜት እየፈጠረ ወደመተሻሽት ተቀየረ። "አማኑኤል!" አለችኝ በዝቅተኛ ድምጽ፤ ቀስ ብዬ ለመለከታት አይኖቿ ይርገብገባሉ፤ የምትጨምረው ቃል ግን አልነበራትም። ተያየን፤ በሁለታችንም ዓይኖች ውስጥ ልዩ ስሜት ይነበባል፤ ጓዳዊውን ፍቅር ያሸነፈ ጸቃዊ ፍቅር መፈጠሩን ከድላይ ዓይኖች ውስጥ ማንበብ ቻልኩ።

ኃይል አምስት መቶ ከኃይል ስልሳ ስድስት ጋር በመሆን በውቅር ካምፕ ላይ በቀን ለሚደረግ የወረራ ዝግጅት የተጠራቸው ከብዙት ነበር። ብዙት በአድዋ መስመር ከሰር ወደ አዲግራት በሚወሰደው አቅጣጫ የሚገኝ ቦታ ነው። በዝያን ጊዜ ኃይል አምስት መቶ ከብዙት አስከ አከሱም ጫፍ የመሄድና የፕሮፖጋንዳና ቅስቀሳ ሥራ የመሰራት ኃላፊነት ተሰጥቷት ነበር። በየገበሬው መንደሮች ውስጥ ተመሳሰለው አየኖሩ ይሠሩ የነበሩ ጓዶች በየቦታው ይገኙ ስለነበር እነርሱ በቀሰቀሱት ህብረተሰብ ውስጥ ስንገባቀሰ ብዙ ችግር አንዲቃለልን አድርገዋል።

ወቅቱ አልፎ አልፎ የደርግ ጦር እንቅስቃሴ የሚታይበት፣ ከወያኔ ጋር የነበረው ቅራኔም ከፍተኛ ደረጃ ላይ ደርሶ በጦርነት አፋፍ ላይ የምንገኝበት ነበረ። በተጨማሪም አሲምባ ውስጥ በተፈጠረው የእንጃ እንቅስቃሴ የተነሳ የተወሳሰበ ውስጣዊ ችግር የተከሰተበት ጊዜ ስለነበረ ኃይላችን በዚህ ችግር ውስጥ ሆና ነበር የምትገባቀሰው።

አንድ ቀን የደርግ ጦር ሊመጣ እንደሆነ የሚጠቀም መረጃ ደረሰን። እኛ ደግሞ ምንም አይነት ዝግጅት አልነበረንም፤ በዚያ ላይ የእነግደይ ጋንታ ራቅ ብላ ሄዳለች። ምን ማድረግ እንደአለብን ተነጋግረን መረጃውን ለማረጋገጥ የተወሰኑ ጓዶች እንዲላኩ ተወስነና የአብሊዮ ሶስት ጓዶችን ይዞ የደርግ ወታደሮች አሉበት ወደተባለው አካባቢ ሔደ።

የተላከው ቡድን መረጃውን አጣርቶ ይመለሳል ተብሎ በተገመተው ጊዜ ውስጥ ሳይመጣ ቀረና ግራ ተጋባን። ጓዶቹ የዘገዙት ምናልባት በጠላት እጅ ወድቀው ይሆናል ብለን ተጠራጠርንም ስጋት ውስጥ ወደቅን። እነርሱን ለማፈላለግና በዚያውም የደርግንም ጦር ሁኔታም ለማረጋገጥ በጌትነት የምትመራዋ እኔ የነበርኩባት ጋንታ ወደ ሰር አቅጣጫ ተላከች።

ከብዙት ሌሊት ተነስተን ሊነጋጋ ሲል ሰር አካባቢ ደረሰን። ከዚያም አመቺ ቦታ አግኝተን ቅኝት ስናደርግ የደርግ ጦር ከፊት ለፊታችን በቅርብ መኖሩን ተመለከትን። መዝገብ(ምሽግ) ያዝንና ተመቻችተን ሁኔታዎችን መከታተል ቀጠልን። የሚገጥመንን ወይም የምንገጥመውን ሀይል ለመቋቋም ቢያንስ መትረየስ እንደሚያስፈልገን በመረዳታችን፣ መትረየስ የያዘችው ጋንታ እንድትመጣልን መልእክት ላክን። እስከዚያው ግን ተጨማሪ መረጃዎችን ለማግኘት አንድ የአመራር አባልና አንድ ጓድ የደርግ ጦር ወደሰፈረበት መንደር ለሰለላ እንዲሄዱ ተወስን። እኔ ከአመራሩ በፊቃደኝነት ለመሄድ ተነሳሁና ከአትክልቲ ጋር እንድንሔድ ስምምነት ላይ ደረሰን።

እኔ የገበሬ ልብስ ለብሼ አትክልቲም ተማሪ ለመምሰል የተከራማችንን የጓድ ከበደን ደብተርና ወረቀት ይዞ እኔን ተከትሎ እንዲሄድ ተነጋገርን። ሁለታችንም ከአቅዳችን ጋር በሚሰማማ አለባበስ ተዘጋጀን። እኔ ሽጉጥና ቦንብ አትክልቲ ደግሞ የተወሰኑ ቦንቦች ይዟል። እኔ እንግዲህ ልጄን ወይም ወንድሜን ወደ ትምህርት ቤት ለማድረስ እንደምሔድ ገበሬ መስያሌሁ።

የምንገባበት መንደር ውስጥ አንድ ቤተክርስቲያንና አንድ ትምህርት ቤት አሉ። ቤተክርስቲያኑ እኛ ባለንበት በኩል በመንደሩ ዳርቻ ላይ ከፊት ለፊታችን ቁልቁል ላይ ይገኛል። እናም ትምህርት ቤት ከመድረሳችን በፊት ቤተክርስቲያኑን ስለምናገኝ እዚያ ከምናገኛቸው ሰዎች መረጃ ለመሰብሰብ ነበር ያሰብነው።

ቤተክርስቲያን ስንደርስ የቅዳሴ ስነ ሥርአት አብቅቶና ተአምራ ማርያም ተሰምቶ አብቅቶ ቄሱ ምእመናኑን በመባረክ ላይ ነበሩ። እኛ ቀስ ብለን ሰዎችን ለማነጋገር ጠጋ ስንል፣ ቄሱ አዩንና ወደ እኛ መጡ። 'እናንተ ተጋዳዮች አይደላችሁም እንዴ! እዚህ ምን ታደርጋላችሁ' አሉን።

'አዎን አባ! ልክ ነዎት!ሁን ግን ሰው እንዳይሰማ ዝም ይበሉ' አልናቸው።

“ታዲያ እዚህ ምን ፈልጋችሁ መጥታችሁ ነው፤ ደርግ ያለው እኮ እዚህ ቅርብ ማዶ ነው”

“ደርግ እዚህ አካባቢ ለምን መጣ፤ ምን እየሰራ ነው?” አልናቸው።

“ምን ፈልገው እንደሆነ አላውቅም፤ ግን ሌሊቱን በሙሉ እዚህ ምሽግ ይዘው ነው ያደሩት፤ ከባድ መሳሪያዎች ጭምር ይዘው ነው የመጡት፤ ከዚህ ቦታ ትንሽ አልፍ ብትሉ ግን ስለሚያገኛችሁ ችግር ላይ ትወድቃላችሁ” አሉ።

ከዚህ በኋላ ማለፍ ስላልቻልን፤ ቄሱ የነገሩንን መረጃ ይዘን ጓዶቻችን ወደነበሩበት ቦታ ተመለስን። እኛ ከጓዶቻችን ከመቀላቀላችን በፊት፤ ታንኮች መብራት አብርተው መገባባቀስ ጀመሩ። ጌትነት እኛን አስኪያገኝ ድረስ ምንም አይነት ትእዛዝ ሳይሰጥ እኛን ይጠብቀናል። ስንደርስ የሰማነውን ነገርን። ከዚህ በኋላ ተኩስ እንዲከፈት አዘዘ። ለአርባ አምስት ደቂቃዎች ያህል በነበርንበት ሆነን ስንታኩስ ቆየንና የደርግ ጦር ምሽግ የያዘንበትን ቦታ ለይቶ በማወቁ ለመከበብ ቦታውን እያሰፋ መሄድ ጀመረ። ለበለጠ አደጋ እየተጋለጥን ነበርን፤ አፈግፍን ለመሰወር እንኳ የማንችልበት ሁኔታ ውስጥ ልንገባ ትንሽ ሲቀረን በግደይ ጨጓር የምትመራው ጋንታ ደረሰችና ተጨማሪ ሽፋን አግኝተን ተጠናክርን። ያን ጊዜም በአስተማማኝ ሁኔታ ሳይከበን አስቀድመን እያፈገፈግን መታኩስ የምንችለበት እድል ስለተፈጠረልን ተኩሱን አግለን ማፈግፈግ እንደጀመርን፤ ወደ ብዙት አቅጣጫ በመጓዝ ላይ የነበሩትን ሁለቱን የደርግ ጦር ከባድ የጭነት ተሽከርካሪዎች የተቀበረ ቦንብ አፈነዳቸው። በዚህ የተደናገጠው የደርግ ጦር ተኩሱን የበለጠ አባብሶ ይለቀው ጀመር። እኛ የአነርሱን መረበሽ ማወቃችን በአስተማማኝ ሁኔታ ያለምንም ችግር እንድናፈገፍግ አገዘንና በሰላም ወደ ብዙት ተመለስን።

ወደ ብዙት ተመልሰን ትንሽ እንደቆየን በ1970 ዓ.ም የመጀመሪያ ወራት አካባቢ ከአሲምባ ወደ እኛ ከመጣ በከፍለ ሕዝብ ውስጥ ከሚሠራ አባል ጋር ተገናኘሁ። ስለ አሲምባ ጠየቅሁትና ስንጨዋወት ሰላማዊት ትዝ አለችኝ፤ ያውቃት እንደሆነ አለያም ስለአርሷ የሰማው ነገር እንዳለው ጠየቅሁት። ከሰላማዊት ጋር የተለያየው የፍርድ ቤቱ (የትሪቢኩናሉ) ውሳኔ ከመሰማቱ በፊት ስለነበረ ውሳኔው ከሰማሁ በኋላ አግኝቼ ላመሰግናት በጣም አፈልግ ነበር። አልተገናኘንም፤ እንደምንም ብየ አገኛታለሁ የሚል እምነት ግን ነበረኝ። ወደ አሲምባ ሳልመለስ ደግሞ ኃይል አምስት መቶ ሃምሳ አምስት ተመደብኩ። እናም አመሰግኜ ለመሰናበት ይቅርና ወሬዋን እንኳ መሰማት ሳልችል ቀረሁ።

ከሰላማዊት ጋር የተለያየው ወደ ጸረና ተልኬ ከሄድኩ ጀምሮ ነበር። ጸረና አንድ ወር ቆይቼ ስመለስ ስንቅና ትጥቅ ያለበት ቦታ እንደትጠብቅ የተመሠረተችውን ጋንታ ዋርድያዎች የምመድበውና የምቆጣጠረው እኔ ነበርኩ። ያኔ ደግሞ አዳዲስ መሣሪያ መጥቶ ስለነበረ፤ ከተወሰኑ ሰዎች በስተቀር ወደዚያ ማንም አይመጣም ነበረና ወሬ አላገኘሁም። እኔም ስንገዴ ለመሄድአልችልም ነበር።

ለጓዱ ከአርሷ ጋር የነበረኝን ቀረቤታ ነገርኩት። ትንሽ ዝም ብሎ ቆየ፤ እኔም እንደማያውቃት እያሰብኩ ተስፋ ወደመቁረጡ አዘነበልኩ። እርሱ ግን እንዴት እንደሚነግረኝ ግራ ገብቶት ነበር። ምናልባትም ከአርሷ ጋር ስለነበረኝ ቀረቤታ መጀመሪያ ባልነገረው ኖሮ እንዲህ አይጨነቅ ይሆናል። ይህንን የተረዳሁት በኋላ ነበር። እንገቱን ወደ መሬት ደፍቶ ቆየና ጉሮሮውን አጸዳድቶ ቀና ብሎ ሲያየኝ ልቤ ደነገጠ። ሰላማዊት ታማላች፤ ወይ ታሥራላች አለያም ቆስላለች፤ ብቻ መጥፎ ነገሮች በሙሉ ተሰብስበው በሐሳቤ መጡና አሸበሩኝ።

"ምነው ምን ሆናለች? ደኅና አይደለችም እንዴ?" ብዬ ጮሁኩበት።

"ብቻ እኔም በዓይኔ አላየሁም ወሬ ነው የሰማሁት ታማ ለትንሽ ጊዜ ተኝታ ነበር" አለኝ።

"እና!" አልኩት በድንጋጤ።

"በሽታዋ በእኛ ህክምና ደረጃ የማይቻል ሆኖ ወደሌላ ቦታ ሊወሰዷት እየሞከሩ ሳለ ብሎ አልጨረሰም ወይም እኔ መጨረሻውን አልሰማሁትም። ብቻ ራሴን ይገጥሙ ጀመርኩ። በነበርኩበት ቦታ ላይ ቁጭ ብዬ ብዙ አለቀስኩ። ዕንባዬ አልቆም አለኝ። በብዙ ትግል ራሴን ለማረጋገጥ ሞክርኩ። ቁምነገሯና ጨዋታዋ፣ በተለይ በቀይ ክብ ፊቷ ላይ የሚበራው ደማቅ ፈገግታዋ ትዝ ሲለኝ የቆመው ዕንባዬ እንደገና ይወርድ ነበር።

ዳንግለት

"በጦርነት ሕይወት ውስጥ ቀልጣፋ እንቅስቃሴ ሁልጊዜ አስፈላጊ ቢሆንም አውነተኛ መልኩ የሚታየው ድንገተኛ አደጋ ሲያጋጥም ነው።"

ያልታወቀ ተዋጊ፣ 1850ዎቹ

በኅዳር ወር 1970 ዓ.ም. የውቅርን ካምፕ በቀን ለማጥቃት ዕቅድ ወጥቶ ከኃይል ስልጣን ስድስት ጋር ተቀላቅለን ተንቀሳቅስን። የተልእኮው ዓላማ ዳንግለት ላይ ሶስት የሕዝብ ማመላለሻ መኪናዎችን አስገድዶ በመያዝ ውቅር በሚገኘው የደርግ ጦር ካምፕ ላይ በቀን ድንገተኛ ወረራ መፈጸም ነበር። ዳንግለት ከውቅር በስተሰሜን አሥራ አምስት ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ የሚገኝ ሥፍራ ነው። ከዳንግለት አምስት ኪሎሜትር ያህል ወደ ደቡብ ሲጓዙ አልነጋሽ የሚባለው ታሪካዊው መስጫ ይገኛል።

በዚያ ተልእኮ የተሳተፍነው ከኃይል ስልጣን ስድስትና ከኃይል አምስት መቶ በድምሩ ወደ መቶ ህምሳ የምንሆን ታጣቂዎች ነበርን። የኃይል አምስት መቶ መሪ ጌትነት ምክትሉ የአቢኢዮ ሲሆኑ የፖለቲካ ሐላፊና ምክትል የፖለቲካ ሐላፊዎች ደግሞ ሰለሞንና ከሠተ ነበሩ።

ሁለቱ ኃይሎች ወደዚያ ተልእኮ ከመሰማራታቸው አስቀድመው የጋራ ዕቅድ ተዘጋጅቶ ነበር። የተልእኮው ዓላማው ምንድነው? ምን መደረግ አለበት? የሥራ ክፍፍሉ ምን ይሁን? በቅንጅትስ መሠራት ያለበት የትኛው ነው? ከጥቃቱ በኋላ የማፈግፈጥ ዕቅዱ እንዴት ይሁን? የሚሉትን ጉዳዮች በዝርዝር ተወያይተውበታል።

በሁለቱም ኃይሎች ወታደራዊ ሥልጠና የወሰዱና ጥሩ ልምድ ያላቸው ጓዶች ነበሩባቸው። ለምሳሌ የውትድርና ሞያና ልምድ ካላቸው መካከል ሻምበል አስረስ፣ ሻምበል ዮሐንስና ሌሎች የመቶ አለቃዎችም ነበሩበት። በመረጃ ክፍል በኩል ደግሞ ታዩ ቶላ፣ ኪዳነ፣ ኪሮስ፣ ኤልያስና ሌሎችም ሰፊ ልምድ ያላቸው አባላት ነበሩ።

በእቅዱ የመጀመሪያ ምእራፍ ላይ የሕዝብ ማመላለሻ መኪናዎች ከሚተላለፉበት ከነጋሽ በፊት በዳንግላት በኩል የሚገኝ አንድ ድልድይ አለ። ድልድዩ ካለበት መንገድ አጠገብ ከሚገኝ ኮረብታ ላይ የጋይል አባላት ሰፍረው እንዲጠባበቁ ተደረገ። የተወሰኑ ዳዶች ወደ ድልድዩ ስር ወርደው መኪናዎችን እንዲያስቆሙና ዝግጁ እንዲያደርጉ ሲመደቡ፣ አንድ ሌላ ቡድን ደግሞ ከመኪና የወረዱትን ተሳፋሪዎች ከድልድዩ ስር ወስዶ እንዲሰበሰብ ተመድቧል። ከዚያ በኋላ የጋይል አባላቶቹ በሦስት መኪናዎች ተሳፍረን ወደ ወቅሮ እንጓዛለን። ወቅሮ ላይ በሦስቱ መኪናዎች የሚሳፈሩት የሠራዊት አባላት ሦስት የተለያዩ የሥራ መደቦች ነበሯቸው። በመጀመሪያው መኪና እንዲሳፈሩ የተመደቡት ከመቀሌ ወደ ወቅሮ ለዕርዳታ ሊመጣ የሚችለውን ጦር ይመክታሉ። በሁለተኛው መኪና የሚሳፈሩት በቀጥታ ወደ ወቅሮ የደርግ ወታደራዊ ካምፕ ሄደው ዋናውን ተልእኮ ይፈጽማሉ። ሦስተኛው መኪና ውስጥ ያሉት ደግሞ ከአዲግራት ወደ ወቅሮ ሊመጣ የሚችል ረዳት ጦር ገድበው የሚያስቀሩ ናቸው።

በዳንግላት የመኪና መተላለፊያ (መንገድ) ዳር ካለው ኮረብታማ ቦታ በታሰበው ሰዓት ደረሰን። መኪናዎችን የሚያስቆሙና ተሳፋሪዎችን ወደ ድልድዩ ስር የሚወስዱ ዳዶች የተሰጣቸውን ኃላፊነት ያለ ምንም ችግር አጠናቀቁ። አሁን ሦስት መለስተኛ የሕዝብ ማመላለሻ መኪናዎች፣ ተሳፋሪዎቻቸው ወርደው ዳዶቹ እንደየምድባቸው ወደታገቱት መኪናዎች መግባት ጀምረዋል። የእኔ ቡድን የሥራ ምድብ ከመኪናው የወረዱትን ተሳፋሪዎች ወደ ድልድዩ ስር አስገብቶ መጠበቅ ስለሆነ ከጓድ ሳሙኤል ጋር ሆነን ሥራችንን ያለችግር አጠናቀቅን። እኛ ድልድዩ ስር ቆመን ሌሎቹ ተሳፋሪውን አስወርደው አስኪጨርሱ ጠብቀን ሰዎቹን እዛው በመተው ከዳዶቻችን ጋር ወደየምድብ መኪናችን ሄደን ለመሳፈር ተዘጋጅተናል። የእኔ ምድብ ወደካምፕ የሚገባው ቡድን የሚሳፈርበት መኪና ነው።

ሁኔታዎች በታቀዱበት ሁኔታ እየተፈጸሙ እያለ እኔና ሳሙኤል ድልድዩ ስር እንደቆምን አውቶማቲክ መሣሪያ ሁለት ጊዜ ተተኮሰ። መጀመሪያ ምናልባት የባረቀ መሣሪያ ይሆናል ወይም ቀላል ችግር ሊሆን ይችላል ብለን ስላሰብን ሁሉም ዳዶች መኪና ውስጥ መግባታቸው አስኪነገረን እየተጠባበቅን ነበር።

እንደጠበቅነው አልነበረም፤ ተኩሱ ትንሽ ቆም ካለ በኋላ እንደገና ቀጠለ፤ ከቦድ ያለ ችግር መሆኑን ተረዳን። ሁኔታውን ለማጣራት ያለንበትን ቦታ ለቀን ዳዶች መጀመሪያ ተሰብስበው ወደነበሩበት ኮረብታ ላይ በፍጥነት እየሮጥን ወጣን።

ነገሩን ስንጠይቅ፣ በአንደኛው መኪና ውስጥ መጨረሻ ላይ እንዲገቡ ሲጠብቁ የነበሩት የአብሊዮና ታዩ ቶላ ለመግባት እየተዘጋጁ እያሉ ከፊት ለፊታቸው የሚመጣ መኪና ያያሉ፤ መኪናው የጫነው ወታደሮች መሆኑን እንዳረጋገጡ መጀመሪያ የተሰማው የአውቶማቲክ መሣሪያ ለማስጠንቀቂያ ተኩሱ።

ዋርድያ እንዲቆም የተደረገበት ቦታ ከሁለቱም አቅጣጫ የሚመጣውን መኪና ለማየት የሚቻልበት ቦታ ነበር። መኪናው ከመጣበት አቅጣጫ በዋርድያነት ይጠብቅ የነበረው ዳድ ምናልባትም ትኩረቱን ወደመሳፈሩ አድርጎ መኪናውን ሲመጣ ሳያየው ቀርቷል። እናም ተኩሱ በተከፈተበት ወታደሮቹን በጫነው መኪና እና በታገቱት መኪናዎች መካከል የነበረው ርቀት በትንሽ ሜትሮች የሚለካ ነበረ። መኪና ውስጥ የገቡት የእኛ አባላት ከፍተኛ አደጋ ውስጥ ሊወድቁ ሆነ። ከሕዝብ ማመላለሻ መኪናው ውስጥ በፍጥነት መውረድ አላመቻቸውም። ሁለቱ መኪናዎች ፊት ለፊት ቆመው ፍጥጫ ላይ እንዳሉ እየተገፋፉ በበሩና፣ መስታወቶችን በመስበር በመስኩቶችም በኩል እየዘለሉ አስኪወርዱ ጊዜ ፈጁ። ቀድመው የወረዱት ደግሞ መኪና ውስጥ የቀሩትን በፍጥነት እንዲወጡ ወደማገዝ አተኩሩ። በዚህ መካከል ወታደሮቹ

ቀድመው ቦታ ይዘው መተኮስ ጀመሩ። ከአውቶቡሱ ወርደው ሁሉም ከሌላ ለመፈለግ በየአቅጣጫው ሲሮጡ ቅንጅት ጠፋና ተበታተኑ።

እኔና ሳሙኤል ኮረብታው ላይ ወጥተን ስንመለከት መኪና ውስጥ የነበሩት በሙሉ ወርደዋል። የአቢሊዮና ጌትነት ሬድዮ ይዘው ተነጣጥለው በየግላቸው የሚሮጡትን አባሎች ለማረጋጋትና ለማሰባሰብ ወዲህና ወዲያ እያሉ ይጣደፋሉ። እኔና ሳሙኤል ወደነርሱ ሄድን።

እኛ ስንደርስ ጌትነት ከሲራጅና ከየአቢሊዮ ጋር በሬዲዮ እየተነጋገረ ወደፊት የሄዱትን አባላት ለመመለስ ወዲያና ወዲህ በመሮጥ ላይ እያለ ወታደሮቹ በመነጋገሪያ ሬድዮው አንገጥሞ አስተካክለው ተኮሰበትና ጌትነት ተመትቶ ወደቀ ። እርሱን አንስተን ይዘውት አንዲሄዱ ለጓዶች ከላከነው በኋላ አንደገና ወደ ተኩሱ ቦታ ስንመለስ በዙሞቹ ጓዶች የሉም። ታየ ቶላ ድንጋይ ላይ ቁጭ ብሎ ጭንቅላቱን በእጁ ይዞ "ጉድ ሆንን - ጉድ ሆንን" እያለ ይጮሁል።

እኔ፣ የአቢሊዮ፣ ብርሃነ ግባይ፣ ብርሃኑ የሚባል የደጀን (የገጃም) ልጅ አጠገቡ ቆመናል "አሁን ተመልሰን ምን እንናገራለን? እንዴት የአሲምባን መሬት እንረግጣለን? በዚህ ላይ ደግሞ ሽሻችሁ ይሉናል!" ይላል ታየ ራሱን ይዞ።

"ታዲያ ለምን አንቀጋም? ለምን ውጊያውን አንቀጥልም?" አልነው።

"ኋላ ደግሞ ያለፍቃድ ጦር አንቀሳቅሳችሁ ብለው ወቀሳ አንዳይመጣብን ነው አንጂ ..." አለና ዝም አለ።

በዚህ ጊዜ ተከሥተ አጠገባችን ደርሶ ነበር "እንዳትወቀሱ አንኳን እኔ አለሁኝ። ጦርነት ለመፍቀድ ሥልጣን አለኝ። ስለዚህ ለእናንተ ሙሉ ሐላፊነት አሰጣችኋለሁ!" ሲለን ሁላችንም ተደሰትን። ተከሥተ የኃይል አምስት መቶ ምክትል የፖለቲካ ሐላፊ ስለነበረ ውጊያ ለመፍቀድ ሥልጣን ያለው በመሆኑ ጥሩ ጊዜ ደረሰልን።

"በዚህ ከተሰማማን፣ ለጊዜው ወታደራዊ መሪ ሁነን" ብለን ሻምበል የተሰጠን ጠየቅነውና "እሺ" አለን። እየተነጋገርን መታኮሳችንን ቀጥለናል።

ቢራራ መትረየስ ይዞ ሽፋን እንዲሰጠን ተመደበ። ሌሎቻችን ደግሞ ወደ ጠላት ኃይል ለመጠጋት መንቀሳቀስ እንደጀመርን ሻምበል አስረሰ "የመንግሥት ኃይሎች ድንጋይ ይወረውራሉ፣ ድንጋይ በሚወረውሩበት ጊዜ በንብ መስፈጥ ቦታ ለመቀየር ስትሉ እነጣጥረው ይተኩሱባችኋልና እንዳትታለሉ። እንዳየነው ይሄ ጦር ተራ ጦር አይደለም፤ ከፍተኛ ልምድ ያለው ጦር ሳይሆን አይቀርምና ተጠንቀቅ አለን። ወደ ተኩስ ውስጥ ስንገባ ሻምበል አስረሰ እንዳለው ተጠግተው ቆይተው በእኛ ላይም ጥቃት ለመፈጸም ሞከሩ።

ቢራራ 'የኢሕአፓ ጦር ነን! እጃችሁን ሰጡ!' እያለ የፓርቲውን ቀይ ባንዲራ እየውለበለበ እየጮኸ ሊያናግራቸው እየሞከረ ነበረ። እነርሱ ግን በማጥቃት መተኮሳቸውን ቀጠሉበት። ከዚያ በኋላ ቢራራ የያዘውን መትረየስ ደግሞ የሽፋን ተኩስ ይሰጠን ጀመረ። እርሱ ሽፋን ሲሰጠን እኛም ቦታ እየያዝን ማጥቃት ጀመርን። እነርሱ ደግሞ ቀስ እያሉ በማረጋገጫ ቦታ መልቀቅ ያዙ። በዚያ ጊዜ እየተከታተልን አጣጣፍናቸው። አስፋልቱን ቆርጠን ወደፊት ስንገፋ አንድ ላይ የነበሩት በሁለት በኩል ተከፈሉ።

እኔ፣ ታዬ ቶላ፣ ብርሃነ ግባይ፣ ብርሃኑ፣ ተመስገን፣ ረደአይ፣ አዳዩና፣ ሌሎችም እነርሱን ከቆረጥን በኋላ ገደል ላይ ሆነን ወደፊት ተኩስ ቀጠልን። በዚህ ጊዜ ከበስተግራ በኩል መንቀሳቀሻ አጥተው የነበሩት የአቢሊዮ፣ ሲራጅ፣ አስማማውና ከእነርሱ ጋር የነበሩት፤ እንዲሁም ከኋላ የነበሩ የእኛ ጓዶች ነጻ ሆኑ። ከዚያ በኋላ ወደ ውጊያው መቀላቀልና ማጥቃት ሲጀመሩ ኃይላችን ተጠናክረ ። በመጨረሻው የጠላት ጦር አፈግፍን ወደ አዲግራት ሸሽቶ ሲሄድ፣ ወደፊት የሄደው ደግሞ በዚያው ተበታተኖ ጠፋ።

በውጊያው ከወታደራዊ ሥልጠና የመጣ አንድ መቶ አለቃ ሲሠዋብን፣ ብርሃነ ግባይ ቆሰለ። በኋላ ቆይተን እንደሰማነው ብርሃነም

የቆሰለው በእነርሱ ወታደሮች አልነበረም። ጉዳዩ ሊታወቅ የቻለው ከወራት በኋላ ሲሆን ኃይል ስልጣን ስድስቶች አንድ ሽፍታ በሌላ ምክንያት ይዘው ሲመረምሩ ነበር። በዚያ የተከሰ ልውውጥ ላይ አስፋልቱን ቆርጠን ሄደን ሳለን ብርሃን አንድ ትልቅ ቤት ተሸክሏል(ምሽግ) ተከልሎ ነበረ። እዚያ ቤት ውስጥ የነበረው ሽፍታ ደግሞ በድንገት ተከሰ ሲሰማ ደንግጦ በመተኮሱ ብርሃን ግራ እጁ ላይ አቆሰለው። ተይዞ ሲመረመር ይህንኑ ተናገረ።

በመጨረሻ እንደገና ተመልሰን ከኋላ የነበሩ ጓዶችን አደራጅተን ማፈግፈግ አደረግን። በማግስቱ የተወሰነን ሰዎች ከሠተ፣ እኔ፣ ታየ ቶላ፣ ኪዳነ ኪርስና ሌሎችም በጠቅላላው ወደ ሰባት ሆነን ሁኔታውን ለመሰለል ተመልሰን ዳንግላት ሄድን። ደርግ ሌላ የተደራጀ ጦር ለአሰሳ ልኮ ስለነበር ያ ጦር ፊት ለፊታችን አስኪቀርብ ድረስ አንድ ቦታ ተደብቀን አየነው። ያን ቀን አስሰው ምንም ሳያገኙ ተመለሱ። ማታውን ደግሞ ከአዲግራት አቅጣጫ ብዙ ወታደራዊ ተሸከርካሪዎች መብራት አያበሩ ሲመጡ ተመለከትን።

በዚያው ዓመት በጎዳር ወር መጨረሻ እንደገና ከአድዋ ወደ ደብረ ዳሞ ተንቀሳቀስን። ከገዳሙ አጠገብ መዛምሮ ዳሞ የሚባል ትልቅ መንደር አለ። ወደ መንደሩ የመጣንበት ምክንያት፤ ቀደም ሲል ከውጭ ሀገር በኤርትራ ነጻ አውጪ ድርጅት በኩል የመጡ የራሳችን የሆኑ መሣሪያዎች ጸረና ገብተው ከዚያም ወደ መዛምሮ ዳሞ መጥተዋል የሚል መልእክት ስለደረሰን ነበር። ጸረና ኤርትራን ከትግራይ የሚያዋስን ነጻ የወጣ በረሀማ አካባቢ ነው። መሣሪያዎቹን ከመዛምሮ ዳሞ ወደ አሲምባ መውሰድ ነበረብን።

ከኤርትራ መዛምሮ ዳሞ የመጡትን መሣሪያዎች ተሸክመን አጋሜ አውራጃ ለመድረስ በሌሊቱ ተነሣንና ተራራውን በመውጣት ከምዕራብ ወደ ምሥራቅ ጉዟችንን ቀጠልን። ምን ጊዜም ቢሆን ከአጋሜ ወደ አድዋ ወይም ከአድዋ ወደ አጋሜ በምንሄድበት ጊዜ በመካከል የሚገኙትን ታላላቅና አሰቸጋሪ ተራራዎች መውጣትና መውረድ የግድ ነበር። የተነሣው በሌሊትም ቢሆን መሣሪያዎቹንና ትጥቃችንን ተሸክመን ተራራዎቹን ስንወጣና ስንወርድ ተዳክመን ነበር። ከፊት 'ማውንቴንስ አር ፔፐር ታይገርስ' የሚል የእንግሊዘኛ ቃላት የያዘ መልእክት መጣ። ከመጀመሪያ የመጣው መልእክት አየተቀባበለ መጨረሻ ሰልፍ ላይ እስካለው ሰው ድረስ ይሄዳል። እንደሚመሰለኝ "አይዘዋችሁ! በርቱ! ተራራውን አይታችሁ አትፍሩት!" ለማለት ነበር።

ከአዲግራት ወደ ዛጎንባ የሚወስደውን አስፋልት መንገድ በጥንቃቄ አለፍንና ሊኒጋ ሲል ሰግላት ገባን። ሰግላት እንደገባን ያረፍነው የቄስ ካባ ቤት ነበር። ከሰግላት ደግሞ መሣሪያውን ተቀብሎ ወደ አሲምባ የምትወስድ ሌላ ኃይል ስለሆነች ኃይሉዋ እየጠበቀችን ነበር። ሌሊቱን በሙሉ እቃ ተሸክመን በእሸቸጋሪ መንገድ ስለመጣን እንደምንደክም አውቀው የምትጠበቀን ኃይል አባላት ቄስ ካባ ቤት ውስጥ ምግብ አዘጋጅተውልን ነበር።

ቄስ ካባ የዚሁ የሰግላት መንደር የግሎማከዳ ወረዳ ተወላጅ ናቸው። ከመጀመሪያ ጀምሮ የኢሕአወን ሥራዎች ተቀብለው ለድርጅቱና ለሠራዊቱ

ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያበረከቱ ሰው ናቸው። ቤታቸው የሠራዊቱ ትጥቅና ስንቅ ማእከል ከመሆኑም በላይ ቁስ ካባ ሁለት ልጆቻቸውን ለትግሉ የሰጡ በኢሕአፓ ዓላማ ትልቅ እምነት የነበራቸው የተከበሩ አባት ነበሩ። ቁስ ካባ በጣም ረዥም ቁመት፣ ደልዳላ ሰውነት ያላቸውና ጢማቸውን የሚያሳድጉ ስለነበሩ አንዳንድ ጓዶች የኩባውን መሪ ፊደል ካስተሮን ይመስላሉ ይሉ ነበር። አሜሪካን መጥቼ ካስተሮን በጋዜጣና በቴሌቪዥን ሳየው እውነትም ጢማቸው፣ ቁመናቸውና ግንባራቸው የካስተሮን እንደሚመስል አረጋገጥኩ። ቅላታቸውም፣ አቋቋማቸውና ደረተ ሰፊነታቸውም ሁሉ ከካስተሮ ጋር የሚመሳሰል ነበር። ቁስ ካባ ጠንካራ ሰው፣ ጥሩ ተናጋሪና ከፍተኛ የማሳመን ችሎታ የነበራቸው የድርጅቱ ዋና ደጋፊ ሲሆኑ ምናልባትም የፓርቲ አባል ሳይሆኑ አይቀሩም።

በነጋታው ያመጣናቸውን መሣሪያዎች ለምትጠብቀን ኃይል አስረክበንና ዐረፍ ብለን እንደገና ወደ ዳግ ወረዳ ሄድን። ብዙት ከመድረሳችን በፊት ዓመብ የሚባል መንደር አጠገብ ስንደርስ በርከት ያሉ አርሶ አደሮች እኛን ለማናገር ተከትለውን መጡ። ቦታው ዓመብ ከመግባታችን በፊት ወደቀኝ በኩል ያለ መንደር ነው። በዚህ ጊዜ ብዙ የዳግ ነዋሪዎች የሚተዳደሩት በኢሕአፓ ስር ነበር ። በአካባቢው ጠንካራ ካድሬዎች ስለነበሩ፣ በመጀመሪያ መሬት ያከፋፈልንበትም ቦታ ስለሆነና ከፍተኛ ድርጅታዊ ሥራዎች ስለሠራንበት በአካባቢው ጥሩ ተቀባይነት ነበረን። በዚህ ቦታ ላይ ብዙ ጊዜ ከሠሩ ካድሬዎች መካከል ገብረ ዳድታን ነጋሽ ፣ ኤሊያስ፣ ጥሪት፣ ሀጎስ፣ ራሄል እና የመሳሰሉ ጎበዝ ጓዶች ይገኙበታል።

እኛ ስንደርስ ግን ከሊፋ የሚባል አንድ የአዲግራት ልጅ በካድሬነት ተመድቦ ይሠራ ነበር። የከሊፋ አመራርና አሠራር ግን ህሕቡን አላስደሰተም ነበረና የከሊፋን አስተዳደር በመጥላት ለ ወያኔ አመልክተው እነርሱ እንዲያስተዳድሯቸው የጠየቁ ሰዎች ነበሩ። በነበረው አሠራር ሕዝቡ ወያኔና

ኢሕአፓ ወይም ተወካዮች በተገኙበት ድምፅ መስጠት ነበረበት። አብዛኛውን ድምፅ ያገኘው ድርጅት አመራሩን ይረከባል። በዚያ ሁኔታ ሕዝብ በፈለገበት መንገድ ለመስተዳደር ይቸላል። ስለዚህ በከሊፋ ያልተደሰቱ ሰዎች ወያኔዎችን ጠርተው የህዝቡ ድምጽ እንዲጠየቅ ቀጠሮ ይዘዋል። የድምፅ መስጫው ቀን ከመድረሱ በፊት የእኛ ደጋፊዎች ኃይል አምስት መቶን አነጋግረዋል። ለዚህ አስፈላጊ ቀን ጠንካራ ሰዎች እንዲላኩላቸውና በዚህ ሁኔታ ከሊፋ በሌለበት ሕዝቡን ለማነጋገር አቅደው ነበር ወደ እኛ የመጡት።

ኃይል አምስት መቶ የሕዝቡን ጥያቄ በመቀበል ሦስት ሰዎች እንዲመደቡ ወሰነ። በዚህ መሰረት እኔ፣ አሰፋና ሮምሀ ተጠርተን ጉዳዩ ተነገረንና በተባለው መሠረት ለማስፈጸም ሄድን። አሰፋና ሮምሀ ቀድሞም በደንብ የሚተዋወቁ የመቀሌ ልጆች ናቸው። አሰፋ መቀሌ ውስጥ ቻይና ግሩፕ ተብሎ ይጠራ የነበረው የጎረምሶች ቡድን አባል የነበረና ደልዳላ የስፖርተኛ ሰውነት ያለው ነበር። እኔና አሰፋ ለመልእክት አብረን ተመድበን ብዙ ጊዜ ወደተለያዩ ቦታዎች በመሄድ አብረን ሠርተናል። አሰፋ በማታየማየት ችግር ስለነበረበት ትንሽ ከጨለመ የሰው እግር እየተለከተለ ነበር የሚራመደው። እንደቻይና ግሩፕ አባልነቱ ሳይሆን በጣም ሲበዛ ትዕግሥተኛ ነበር። ሮምሀ ደግሞ መጀመሪያ የወያኔ አባል የነበረ ሲሆን፣ እኛን ለደርግ ሰጥቶ ከበረሀ ወደ ከተማ ገብቶ ነበር። እንደገና ከአዲስ አበባ በኢሕአፓ ተመልምሎ የከተማ ታጣቂ ሆኖ ሲሠራ ከቆየ በኋላ ሲጋለጥ ነበር ወደ አሲምባ የመጣው። ሁለቱም ጥሩ ተናጋሪዎች ሲሆኑ ምናልባትም የፓርቲ አባሎች የነበሩ ይመስለኛል።

ሮምሀ በመጀመሪያ የወያኔ አባል ስለነበረ እርሱን ከወያኔ ጋር በሚያገናኝ ስራ ውስጥ ማስገባት ብዙ ንትርክ የሚያስከትል ነበር። ይህ እየታወቀ በዚያን ቀን ለምን እንደተመደበ ባለውቅም በትእዛዙ መሠረት ሁለቱም በሰብሰባው እንዲካፈሉ ተደረገ። እኔ በወታደራዊና ጸጥታ በኩል ሐላፊነት ተሰጥቶኝ ተልእኮውን ለመፈጸም ከመጡት ደጋፊዎቻችን ጋር ወደ መንደሩ አመራን።

መጀመሪያ ወደመንደሩ በድብቀ በመግባት፤ ከሌፋን ወደ ስብሰባ እንዳይመጣና ከኃይል አምስት መቶ የተመደቡ ጓዶች ነገሩን ለመፍታት እንደተላኩን መልእክት አስተላለፍንለት። በሁለተኛ ደረጃ ጠንካራ የሆኑ አባሎችን ስብሰባ በሌሊት ጠራን። ሦስተኛ ደግሞ የሰብሰባውን ቀን ቀይረን። በማግስቱ ሕዝቡ እንዲጠራ ጠየቅን። ይህን ያደረግንበት ምክንያት ሁኔታውን ለማጥናትና ደጋፊዎቻችንን በደንብ ለማጠናከር ነበር። የሚሰበሰቡ የሦስት መንደር ሕዝብ ስለነበር የሕዝብም ቁጥር በርካታ ነበር ።

በማግስቱ መመለስ ሲገባን ምንም ማድረግ ስላልቻልን ቆይታችንን በአንድ ቀን አራዝምነው። በማግስቱም እኛ ሦስታችን ከሁለት የወያኔ ካድሬዎች ጋር ሆነን ቀኑን ሙሉ ስብሰባ ዋልን። በሰብሰባ ውስጥ የነበሩ ሁለት ወያኔዎች ከሮምሀና ከአሰፋ ጋር ቀድሞም ይተዋወቁ ስለነበር፤ አለመግባባት ተፈጥሮ አሰፋ በሰሜታዊነት ከሥነሥርዓት ወጭ የመሄድ አዝማሚያ አሳዩ። ነገሩ የወጣትነት ስሜትና፤ ካለማስተዋል የተከሠተ መሆኑን ስለተሰማኝ አካሄዱ አስፈላጊ አለመሆኑን ለአሰፋ አስረዳሁት። ከወያኔ ካድሬዎች አንደኛው በሰል ያለና ችግሩን ሊረዳ ይችላል ብዬ በመገመት አነጋገርኩትና ያለመግባባቱ በርዶ ስብሰባው በሰላም ተጠናቀቀ።

በመጨረሻም ድምፅ እንዲሰጥ ተደረገና በተቆጠረው ድምፅ የእኛ ድርጅት በሊጠ። መንደሩ በእኛ ድርጅት እንደሚተዳደር ተገልጾ አብዛኛው ሕዝብ በጭብጨባ ውጤቱን አጽድቆ ስብሰባው ተበተነ። በዚያን ዕለት ከነበሩት የወያኔ ካድሬዎች መካከል ያነጋገርኩት አዲስ ዓለም ባሌማ ነበረ። በዚያ አጋጣሚ ዓዲስ አለም በሰልና ትዕግሥተኛ ሲሆን ጥሩ የቅራኔ አፈታት ችሎታ የነበረው ሰው መሆኑን ተመልክቻለሁ።

ያንን በሕዝብ ድምፅ ለመዳኘት በሁለት የተለያዩ ድርጅቶች መካከል የነበረውን ስምምነት ሳስታውስ፤ ምንም እንኳ ለአጭር ጊዜ ቢሆንም፤ በሀገራችን

ደረጃ ካየሁትና ከሰማሁት የመጀመሪያውና ታሪካዊው ሕዝባዊ ዳኝነት ሳይሆን አይቀርም እያልኩ ብዙ ጊዜ አስባለሁ።

በአስገኘነው ውጤት የተደሰቱ የእኛ ደጋፊዎች “ማደር አለባችሁ” ብለው እንደገና አንድ ሌላ ተጨማሪ ለሊት አሳደሩን። የኃይሏ እንቅስቃሴና አቅጣጫ ለእኔ ስለተነገረኝ፤ ሲነጋ ተነሥተን ኃይላችን ወደምትጓዝበት ቦታ መንገዳችንን ቀጠልን።

ረፋዱ ላይ አንድ መንደር አልፈን ስንሄድ በመንደሩ ብዙ ሰው ሲገባና ሲወጣ አየን። እኛ በቶሎ ኃይላችን ጋ ለመድረስ አየተጣደፍን ነበርን። በመንደሩ ውስጥ አንድ ትልቅ ሰርግ ነበርና መንደሩን አቋርጠን ማለፋችንን ደጋሾቹ ሲሰሙ በሩጫ ተከትለው ደረሱብን። “ሰርጋችንን ረግጣችሁ እንዴት ትሄዳላችሁ? ምላ ሙብላት አለባችሁ” በማለት ጋበዙን። ግብዣቸውን መቀበል ግድ ቢሆንብንም ብዙ ሕዝብ በሚሳተፍበት ደግሰ ውስጥ መታየት ደግሞ አልፈለግንም። ሰዎቹም ሁኔታችንን ተገንዝበው ከነበርንበት አቅራቢያ በሚገኝ ቤት ውስጥ አስገቡንና ዐረፍ እንድንል አደረጉ። ለደግሱ ከተዘጋጀው ምግብ የነበርንበት ቤት ድረስ አመጡልንና ምሳችንን በልተን አመሰግንን ጉዟችንን ቀጠልን።

ከኃይላችን ጋር ከደብረ ዳሞ በስተደቡብ በኩል ወደ ሰሮ መውረጃ ላይ ከሚገኝ አንድ መንደር አጠገብ ተገናኘን። መጀመሪያ ያገኘናት የአሰፋን ጋንታ በመሆኑ ተቀላቀልን። አሰፋ ድላይ የነበረችበት ጋንታ አባል ነው። እኔና ሮምሀ ደግሞ ወደ የጋንታችን አመራን፤ ሮምሀ የጋንታ ምድቡ ከእነ ግደይ ጨጓር ጋር ነበር። አሰፋ ወደ ጋንታው እንደተቀላቀለ ድላይ መመለሳችንን ስምታ አየርጠች መጣችና ከኋላችን በኩል ሆና ሰሜን ስትጠራ ሰማኋት። መለስ ብዬ ሳያት ድላይ ወደ እኔ አየመጣች ነበረች። ልጠብቃት ስቆም ሮምሀን ወደ ጋንታው እንዲቀላቀል ነገርኩት። አጠገቤ ደርሳ ሳያት በጣም ተቆጥታለች፤ በጣም ከመናደዷ

የተነሣ ፊቷም ዓይኖቿም በንዴት ቀልተዋል። ስትናደድ ለአደን የተዘጋጀች አንበሳ ትመሰላለች። የንዴት ድምፅ አታሰማም። ገጽታዋ ግን ይናገራል።

“የት ሄዳችሁ ነው ለሁለት ቀን የቆያችሁት?” ብላ ጠየቀችኝ።

“የሕዝብ ጉዳይ እንድናይ በአመራሩ ተልከን ነበር ምነው?” አልኳት ቁጣዋ አስደንግጠኝ።

“በዙዎቻችን ደንግጠናል! ወያኔዎች ሮምሆን ፈልገው ችግር ፈጥረውበት ወይም የታፈናችሁ መስሎን ነበር። አንዳንዶች ደግሞ ጠፍተው ነው እያሉ ሲነጋገሩ ነበር” አለች። ከጥቂት ዝምታ በኋላ ደግሞ “ሰማ - አማኑኤል” አለችና ድምጿን ዝቅ አደርጋ “እኔ እኮ አንዳንድ ጊዜ እርስ በእርሳችሁ በትግርኛ ስታወሩ እሰማችኋለሁ! የሆነ ውሳኔ ስትወስን ግን አደራ! እኔን ሳታማክር አንዳትወስን!” አለችኝ።

ቁጣዋና ንዴቷ ረበሰች። ነገሯን ሁሉ ከሐሳቤ ሳላወጣው ዋልኩና አመሸሁም። “ምን ሰምታ ይሆን? ወይስ የካዳሁ መስሏት ደንግጣ ነው?” እያልኩ አባባሏን ደጋግሜ አብሰላሰልኩት። “እኔን ሳታማክር አንዳትወስን” ያለችው ነገር በነቃሁ ቁጥር ሲያንቃጭልብኝ ነበር ሌሊቱን ያነጋሁት። በሚቀጥለው ቀን አግኝቻት እስከጠይቃትም በጣም ጉጉት ያዘኝ።

ሰመኝ

ፍቅርና ትግል የተዋሐዱ ለት

ተመራው ብስለት ነው። መራው የሞህነት።

(ነቢይ መኮንን ለ60ዎቹ)

የኅዳር ወር አልቆ ታህሣሥ እንደገባ በብዙትና በእንትጭ መካከል በሚገኘው በሰሮ ገጠር አካባቢ አደረግንና የመረብ ወንዝን ተፋሰስ ተከትለን አዕሰአ ወደተባለው የአድዋ አውራጃ ከፍል ሄድን። ወደዚያ ወረዳ ስንሄድ የመጀመሪያ ጊዜያችን ነበር። አዕሰአን በሰሜን በኩል የሚያዋስነው የመረብ ወንዝ ነው፤ መረብን ተሻግሮ ሰራቆ የሚባለው የኤርትራ አውራጃ አለ። ኤርትራ ለመግባት መረብ አፋፍ ላይ በሚገኘው የራማ ከተማ በኩል ቅርብ ነው። ራማ ነጻ የወጣ ከተማ ነው። ኃይል አምስት መቶም ራማ ከተማ አጠገብ ደርሳ በአረፋይነ የሚመሩ የተወሰኑ አባላት ቀድመው እንዲገቡ ተልከዋል። አረፋይነ የአንድላይ ጋንታ አባልና የኃይሏ የፓርቲ ኮሚቴ ንቁና ጥንቁቅ አባል ነው።

ጊዜው ደርግ ነበልባል የተባለውን ጦር አቋቁሞ በራማ በኩል መረብን እያሻገረ ወደ ኤርትራ ለማዘመት የተነሳበት ወቅት ነው። በአንጻሩ ደግሞ የጦሩ አባላት መሹላኪያ ባገኙ ቁጥር ይጠፉ ነበር። ከጦሩ ጠፍተው ለኤርትራ ተቃዋሚ ኃይል ሠራዊት እጃቸውን ሰጥተው ከገቡ በኋላ ደግሞ በጥያቄያቸው መሠረት ከኢሕአወ ጋር ለመቀላቀል ወደ ኃይል አምስት መቶ የመጡ ሁለት ወታደሮች ነበሩ። ለወታደራዊ ሥልጠና ወደ አሲምባ እስከሚሄዱ ድረስ ከጋንታ አምስት መቶ ሦስት ማለትም በቴዎድሮስ ባሪያው ከሚመራው ድላይም ከነበረችበት ጋንታ ጋር እንደማንኛውም የሠራዊቱ አባል እየተገታታቀሱ እንዲቆዩ ተደርገዋል።